

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“
Филозофски факултет – Скопје
Институт за педагогија
Последипломски студии по педагошки науки

- Магистерски труд -

***МЕТОДИ НА УЧЕЊЕ И ПОУЧУВАЊЕ
ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ
ЈАЗИЦИ***

Ментор:

Проф. д-р Снежана Адамческа

Кандидат:

Бојана Илиќ, проф.

Скопје, 2015

СОДРЖИНА:

Вовед	5
I Теоретски пристап кон проблемот на истражувањето	8
1. „Стара школа“ vs. „нова школа“	8
2. Училиштето не е место за „слушање“ и фронтална настава	10
3. Наставни методи (методи на поучување) во учењето на странски јазици	11
3.1. Монометодизам	12
3.2. Полиметодизам	12
3.2.1. Класификација на наставните методи	13
3.2.2. Видови на наставни методи	15
3.2.2.1. Метода на усно изразување	15
3.2.2.2. Метода на разговор	19
3.2.2.3. Метода на илустративна работа	22
3.2.2.4. Метода на демонстрација	23
3.2.2.5. Метода на практична работа	25
3.2.2.6. Метода на пишување	26
3.2.2.7. Метода на читање и работа на текст	29
4. Методи на учење	32
4.1. Драматизација	32
4.2. Проект-метода	35
4.3. Бура на идеи	37
4.4. Играње на улоги	38
4.5. Јазични игри	39
4.6. Симулација	39
4.7. Групна дискусија	40
4.8. Про и контра техника	40
5. Дефинирање на проблемот и основните поими	40
5.1. Поимот наставна метода	40
5.2. Поимот метод на учење.....	41
5.3. Поимот демонстрација.....	42
5.4. Поимот бура на идеи	42

5.5. Поимот дискусија	42
5.6. Поимот илустрација	43
5.7. Поимот симулација	43
5.8. Поимот драматизација	44
5.9. Поимот проект- метода	44
5.10. Поимот про и контра.....	45
6. Релевантни истражувања	46

II Методологија на истражувањето	54
1. Предмет на истражувањето	54
2. Цели и карактер на истражувањето	55
3. Задачи на истражувањето	56
4. Хипотези	58
5. Варијабли на истражувањето	60
6. Методи, техники и инструменти на истражувањето.....	60
7. Популација и примерок	62
8. Статистичка обработка на податоците	63
9. Организација и тек на истражувањето	63

III Анализа и интерпретација на добиените резултати.....	65
1. Анализа и интерпретација на резултатите добиени со протокол за интервју на фокус група ученици од вториот образовен циклус од основното осумгодишно училиште.....	65
2. Анализа и интерпретација на резултатите добиени од прашалникот за учениците од вториот образовен циклус во основните училишта	79
3. Анализа и итерпретација на резултатите добиени од прашалникот за наставниците по странски јазик кои реализираат настава во вториот образовен циклус во основните училишта	119
4. Заклучни согледувања од анализата на спроведеното интервју со фокус-група на ученици кои учат во вториот образовен циклус на осумгодишно образование.....	166
5. Заклучни согледувања од анализата на податоците добиени од спроведената анкета со ученици од урбаната и руралната средина кои учат во вториот образовен циклус во основните училишта.....	168

6. Заклучни согледувања од анализата на податоците добиени од спроведената анкета со наставници кои реализираат настава во вториот образовен циклус во основните училишта.....	170
7. Општи заклучни согледувања од истражувањето.....	173
Литература	175
Прилози	179
Прилог 1	180
Прилог 2	182
Прилог 3	184
Прилог 4	188
Прилог 5	189
Прилог 6	190
Прилог 7	191
Прилог 8	192
Прилог 9	193
Прилог 10	194
Прилог 11.....	195
Прилог 12.....	196
Прилог 13	197
Прилог 14	198
Прилог 15	199
Прилог 16	200
Прилог 17.....	201
Прилог 18.....	202

Вовед

Нашето образование во моментов се менува, задржувајќи ја традицијата, но паралелно вклучувајќи ги и современите реформи. Мораме на друг начин да пристапиме кон човечките способности. „Нова школа” подразбира нов пристап кон учењето. Треба да си поставиме прашање на кој начин учениците го стекнуваат знаењето, колку долго тоа знаење го паметат, дали усвоеното знаење го поттикнува развојот на одредените способности кај ученикот, дали учениците го употребуваат своето предзнаење и досегашното искуство, дали знаат да го искористат во секојдневниот живот тоа што го имаат научено, дали учениците истражуваат сами и дали сами доаѓаат до некои знаења, дали учениците знаат сами да најдат решение за некој проблем и дали се самостојни во одлучувањето, дали учењето на нови содржини да биде преку поврзување со она што веќе претходно е научено, кои методи на поучување и учење најчесто се користат во училиштето, кои се најприфатливи од страна на учениците и кои методи даваат најдобри резултати. Активната настава подразбира самоучење, соработка и творештво во процесите на осознавањето. „Одамна е даден одговорот на прашањето зошто е потребна активна позиција на ученикот во наставата? Меѓутоа, суштината на одговорот се уште не е доволно изразена и потврдена од наставната практика, бидејќи во неа се уште не наоѓаме одговор на прашањето како да се обезбеди активна позиција на ученикот во наставата [...], во каков педагошки амбиент ќе се одвива создајната интеракција, кои фактори битно влијаат врз нејзиниот квалитет.”¹

„Во активната настава се препознаваат двата модели на отворено училиште, а тоа се отвореност на наставата кон учениците (нивните способности, мотиви, интереси) и отвореност на училиштето кон општествената средина, и природната средина како извор на знаења [...]. Активната настава создава услови за вклучување на родителите, стручните и другите лица во реализацијата на одредените цели”.² Обележја на активната настава се активност, истражување, интеракција, интеграција, мотивација, тимска работа, престилизација на ентериерот, индивидуализација, социјализација.

---

¹ Адамческа, С. (1996), *Активна настава*, Скопје: Легис, стр.5

² Ibid, стр.13

Застапеност на теоретската настава веќе е присутна во сите училишта. Таа всушност се состои од едномерно предавање на наставниците кое е многу воопштено. Наставниците по странски јазици би требало со повеќе иновативност да ги предаваат истите лекции обидувајќи се да пренесат што повеќе информации на учениците и да им помогнат како да стекнат одредени знаења и самостојно да ги применат во одредени животни ситуации. За да некој научи како да го примени знаењето и на најдобар начин да ги изврши сите задачи, учењето треба да се одвива во светот на интеракцијата.

Во современата настава која промовира висок степен на самостојност на учениците, фронталната работа е заменета со учење преку изработка на проекти и решавање на проблеми. Тогаш се стекнува впечаток дека наставникот всушност нема некој голем ангажман во процесот на учењето со децата. Меѓутоа, неговата улога е сосема поинаква од онаа во традиционалното училиште. Наставникот е водич, тој помага, советува, насочува, поттикнува, создава проблемски ситуации. Освен тоа, детето се смета за незрело суштество кое што побргу треба да се ослободи од оваа негативна особина и да се доближи до зрелиот човек.³

Пасивното учење е акумулирање на знаењето без суштинско разбирање за неговата корист во реалната ситуација. Учениците на почетокот на часот треба секогаш да бидат прашани: Што знаеш за ова од порано, дали знаеш каде можеш тоа да го употребиш? Мораме да најдеме начин како да го активираме, мотивираме и поттикнеме ученикот и како да му се помогне тој самостојно да дојде до знаење. Тоа е една од насочените обележја на современата настава.

Уште една карактеристика на пасивното учење е краткотрајност на запомнувањето на фактите кои полека избледуваат како знаење.

---

³ Миовска-Спасева, С. (2005), *Прагматистичка педагогија и основното образование*, Скопје: Селектор, стр. 76

Наспроти пасивното е активното учење. Ова учење, како што и самиот збор ни кажува, подразбира одредена врста на акција во врска со предметот на учењето. Со ваквото директно имплементирање на знаењето во конкретните ситуации ученикот стекнува долготрајно знаење и вештини кои му овозможуваат снаоѓање во секоја ситуација. Доколку темелно се пристапува, секоја задача ќе биде лесно извршена од страна на ученикот и целта ќе биде исполнета. Во тоа се согледува и суштинската разлика помеѓу двата пристапи на учењето. Првиот начин е примамлив и едноставен, а вториот посложен и покористен за понатамошниот развој.

Современата дидактика промовира наставата да има истражувачки карактер. Тоа е последица на недостаток на класичната настава која првенствено бара совладување на многу обимни содржини без учениковата мисловна активност (дидактички материјализам), а ја запоставува практичната примена на наученото и менталниот развој на ученикот. Основната задача на училиштето е учениците да ја разберат наставната содржина за да можат самостојно да го применуваат знаењето во потполно нови услови. Со тоа се развива нивното творечко мислење што е главната цел на проблемската настава. Организацијата и наставните постапки се така избрани и насочени максимално да ја поттикнат и одржуваат мисловната активност на ученикот и придонесуваат за развој на нивните ментални способности.

Настава треба да влијае на отстранување на слабостите кои често ги репродукува класичната настава, а кои се искажуваат во нивното механичко помнење наместо мислење, во репродукција наместо продукција, во копирање и подражавање наместо творештво. Фондот на знаењето кое ученикот го има во меморијата нема да биде доволен сам по себе. Ќе мора да го искористи продуктивното, творечкото мислење.

Наставникот, како воспитувач не е доволно само да има знаење, туку треба да поседува и способност за однесување, да поседува вештина за воспоставување и одржување на меѓучовечките односи. Меѓусобно познавање, особено познавање на ученикот од страна на наставникот е важен елемент за успешен однос. Наставникот треба да биде информиран за некои битни податоци во врска со ученикот, и тоа за здравјето, способностите, ставовите и интересите, за неговите амбиции, стремежите, за неговите намери и желби, за културната средина и неговото семејство итн. Меѓутоа, не е

само важно колку податоци ќе има, туку и на кој начин дошол до нив, а уште поважно е како се икористени тие податоци во тој однос.⁴

Би требало да си ги поставиме следниве прашања: дали децата ме разбираат, дали јас доволно ги разбираам децата, дали ме чувствуваат блиска, дали ме почитуваат, дали јас ги почитувам нив, дали знаат дека сакам да им помогнам. Ова се прашања кои секој наставник мора да си ги постави себеси. Меѓутоа, колку тој и да сака да ги применува новите реформи во образованието, процесот на адаптацијата на новите реформи на образованието е можен, но многу време ќе ни треба сите да се адаптираат на него. Активната настава „наликува на кука која се издига постепено и постапно бидејќи нејзините градители истовремено учат како се гради.“⁵ Во учењето на странските јазици наставниците мораат да користат методи на учење и поучување кои ќе ја поттикнуваат интеракцијата на релација ученик-ученик, ученик- наставник.

I Теоретски пристап кон проблемот на истражување

1. „Стара школа” vs. „нова школа”

„Стара школа” е дидактички назив за училиштето во деветнаесетиот век, кое понекогаш го нарекуваат и „хербартовско училиште”, а ја карактеризира нагласената ориентираност за интелектуалниот развој (интелектуализам), како и истакнување на материјалната страна на наставата (дидактички материјализам). Во таквото училиште доминираат репресивни воспитни методи и занемарување на природниот развој на детето.⁶

Претставниците на движењето за уметничкото воспитување први се спротивставиле на интелектуалистичкото училиште во деветнаесетиот век. Тие укажале на негативните последици на индустријализацијата и занемарување на емоционалната страна на детскиот развој и воспитувањето.

---

⁴ Братаниќ, М. (1993), *МИКРОПЕДАГОГИЈА-интеракцијско-комуникацијски аспект одгоја*, Загреб: Школска књига, стр. 31-37

⁵ Адамческа, С. (1996), *Активна настава*, Скопје: Легис, стр.14

⁶ Матијевиќ, М., Богнар, Л. (2002), *Дидактика*, Загреб: Школска књига, стр. 58

„Скоро триесетгодишното настојување на претставниците на движењето за уметничкото воспитување (околу 1890 година до 1914 година) оставиле одреден печат и на внатрешната организација и на концепцијата на училиштето. Уметничкото воспитување добило третман на посебна област во творештвото, а се дошло и до објаснување на потребата и можностите за детското уметничко творештво. Во сите предмети и воопшто во училишниот живот, нагласена е уметничката димензија. Цртањето, пеењето и телесното вежбање станале предмети кои давале придонес во уметничкото воспитување. Уметничките дела се користени како важни наставни средства, а естетското воспитување завземало важно место во училиштето и педагогијата. Непосредно пред Првата светска војна движењето на трудовото училиште постапно го потиснало движењето на уметничко воспитување, меѓутоа, и покрај тоа некои елементи на уметничкото воспитување се задржани и денес во некои алтернативни училишта (на пример во валдорфското училиште)”.⁷

„Движење на трудовото училиште се појавува како резултат на барање организирани решенија за надминување на слабостите на „старата школа”, пред сè на нагласениот интелектуализам во него и строгиот предметен систем со нагласено присуство на предавачка настава”. Појавата на движењето е потпомогната и од промените во начинот на производство условено од втората индустриска револуција. “Поради зајакнување на индустриското производство, капиталистичката индустрија имала потреба од вешти раце во фабричкото и вон фабричкото производство. Движењето на трудовото училиште почнало да уведува рачна работа во училиштата (како принцип и како наставен предмет), а продолжило со барањето на рамнотежа помеѓу интелектуалната и физичката работа во училиштето.”⁸

Движењето на работното училиште е во непосредна врска со имињата на германските педагози G. Kerschensteiner (1854-1932) и H. Gaudig (1860-1922). Во историјата на училиштето и педагогијата Kerschensteiner е забележен како претставник и

---

⁷ Ibid, стр. 58

⁸ Ibid, стр. 59

заговорник на „мануелен правец на работното училиште”.⁹

Мануелната работа била темел на секое добро образование. Како училишен советник во Минхен се залагал за воведување на рачна работа и работилници во училиштето. Учењето заедно со мануелната работа ги прекривале сите недостатоци на „старото учење”, кое како концепт доминирало во деветнаесетиот век. Наспроти Kerschensteiner-овиот концепт на „мануелен правец на работното училиште”, H.Gaudig, директор на едно женско училиште и еден од најпознатите претставници на реформите во педагогијата, истакнувал концепт на „работно училиште на слободна духовна дејност.” Тоа значи, училиште во кое не се применува само физичка (рачна) работа, туку се ориентира на самостојна работа на учениците. Традиционалната дидактика се занимавала со прашањето што треба да работи наставникот, запоставувајќи ги активностите на ученикот. Gaudig смета дека училиштето постои поради учениците, и како такво треба да се занимава со проблемите на учениците, односно со нивните активности.

2. Училиштето не е место за „слушање” и фронтална настава

Дјуи изградил своја влијателна педагошка теорија која се засновува врз методот на решавање на проблеми (problem-solving), „бидејќи тоа е единствениот метод во наставата што може да ги оспособи учениците да се соочуваат со постојаните промени во општеството и решавањето на бројните социјални проблеми.”¹⁰

Дјуи остро го критикувал ваквото училиште со пасивни ученици и еднолични наставни методи и содржини, „бидејќи на детето не се гледа како на суштество во развој кое постојано го проширува своето искуство во трансакција со средината во која живее.”¹¹

---

⁹ Ibid, стр. 59

¹⁰ Миовска-Спасева, С. (2005), *Прагматистичка педагогија и основното образование*, Скопје: Селектор, стр. 34

¹¹ Ibid, стр. 34

Токму заради тоа, содржините што се изучуваат во традиционалното училиште се одвоени од детето и стануваат статични, училиштето се одвојува од животот и станува место за „слушање” и фронтална настава.¹²

Тој смета дека детето најдобро учи преку непосредна ангажираност и во директен контакт со средината во која живее. Според Дјуи детето треба да учи по пат на работа (learning by doing). Затоа во наставата по странски јазици треба да има вежби кои ќе ја поттикнат комуникацијата во ситуациите кои ученикот ќе може да ги употреби во реалниот живот.

3. Наставни методи во учењето на странскиот јазик

Дидактичарот Тихомир Продановиќ (Вилотијевиќ, 1999:209) тргнувајќи од познатиот пат (тријада) на создавање на објективната стварност (од живо набљудување, кон апстрактното мислење, а од тоа кон праксата) ги класифицирал наставните методи на:

1. вербално-текстуални кои припаѓаат на сферата за апстрактно мислење,
2. илустративно-демонстративни кои припаѓаат на сферата на набљудување,
3. практични кои припаѓаат на сферата за пракса.

Во нивната класификација се тргнува од системот на наставните методи кои понатаму структуризираат групи, подгрупи и конкретни наставни методи кои можат директно и индиректно да се применуваат во наставата.

Според Вилотијевиќ (1999, стр. 209) наставната метода е научно верификуван начин со кои учениците, под раководство на наставникот, во наставниот процес, стекнуваат знаења, вештини и навики, ги применуваат во пракса, ги развиваат своите психофизички способности и интереси. Наставните методи се прилагодени на наставните ситуации и педагошко-психолошки одлики на ученикот; се користат за остварување на образовни и воспитувачки задачи во наставата.

---

¹² Ibid , стр. 34

3.1. Монометодизам

Расправиите за наставните методи ги наоѓаме во делата на грчките филозофи Платон, Аристотел, Плутарх, кај римскиот филозоф Квинтилијан. Засилениот интерес за наставните методи посебно ги продлабочил Јан Амос Коменски во седумнаесетиот век заради потребата од се помасовното образование. За разлика од средновековниот период, кога наставата била главно индивидуална за мал број привилегирани, потребно било да се работи со поголем број на ученици, а тоа не можело со застарените методи.

Во еден период на развој на дидактичките мисли, преовладувало мислење дека постои само една метода која се состои од јасно утврдени рецепти за остварување на целокупниот наставен процес по било кој предмет и било која наставна единица.¹³

Јохан Фридрих Хербарт пробал да изгради една универзална метода со која би се обработувале содржините на сите предмети. Тоа била неговата позната метода за формални степени. Суштината на оваа метода е во тоа дека при обработка на било која наставна единица и било кој наставен предмет, мора да се постапи по точно одредени формални степени. Хербарт утврдил четири такви степени: јасност, асоцијација, систем и метода. Првите три степени преставуваат индуктивен, а последниот – дедуктивен пат во обработка на наставното градиво. Во обработката на наставната содржина се бараат одредени универзални формули и шеми кои нужно доведуваат до стекнување на одредени знаења.¹⁴

3.2. Полиметодизам

Во одрекување на една универзална која ќе важи за сите предмети и наставни единици се отишло во друга крајност – истакнување на многу наставни методи.¹⁵

---

¹³ Ibid , стр. 34

¹⁴ Вилотијевиќ, М. (1999), *Дидактика – предмет дидактике*, Београд: Научна књига, стр.210

¹⁵ Ibid, стр.210

Полиметодизмот (истакнување на повеќе наставни методи) е спротивно од монометодизмот (насоченост на една наставна метода). Се доаѓало до тврдење дека секој наставник има некоја своја метода и се дошло до големо несогласување и одрекување на научно верификуваните методи.¹⁶

3.2.1. Класификација на наставните методи

Многу дидактичари ги класифицирале наставните методи, но единствена класификација сеуште нема. Постојат многу класификации.

Наједноставна класификација е:

- а) по методи на работата на наставникот и
- б) по методи на работата на ученикот

Во првата група спаѓаат: наставничкото изразување, разговор, опис, објаснување на наставникот – начини во кои наставникот има примарна улога. Во другата група спаѓаат: вежбањето, самостојни лабораториски и практични творби – облици на работа во кои главна улога има создајната и практичната активност на ученикот.¹⁷

Лернер и Скаткин, врз основа на карактеристиките на мисловните активности на ученикот, вака ги класифицирале наставните методи: метода на објаснување и илустрација, репродуктивна метода, проблемско изразување, делимично истражувачка и истражувачка метода.¹⁸

Рускиот педагог Јесипов (Вилотијевиќ, 1999: 212) ги класифицира наставните методи врз основа на наставната задача. Така наставникот, ако има задача да покаже знаење – содржина, ги користи следниве методи: прераскажување, објаснување, школски предавања, разговор, демонстрација на наставните средства. Ако кај ученикот

---

¹⁶ Ibid, стр. 215

¹⁷ Ibid, стр. 211

¹⁸ Ibid, стр. 211

треба да се формира навика и вештина, се применуваат следниве методите: вежбање и практична работа, проверка на знаење, набљудување, усмено испрашување, писмени и практични контролни задачи и слично. „Американските психолози Н. Л. Гејц и Д. Берлинер (1975) разликуваат 17 категории на наставни методи, или „модел на проучување“ и ги сместуваат во четири категории или ориентации насочени на: *информациони процеси* (индуктивно, дедуктивно, решавање на проблеми), *социјални интеракции* (кооперативност, интерперсонални односи, демократски процеси), *ориентација на личност* (индивидуална потреба, креативност) и *модификација на однесување* (испечатени материјали и програмирање на инструкции, влијание со интеракција помеѓу наставникот и ученикот)”¹⁹.

Во класифирање на наставните методи најчесто критериумот е поентата на наставниот процес. Тргнувајќи од тоа, Милан Јањушевиќ (Вилотијевиќ, 1999: 213) ги дели наставните методи во две големи групи:

- а) методи за стекнување на знаење, вештини и навики, односно методи за обработка на нова лекција;
- б) методи на утврдување на градивото

Во првата група спаѓаат методи за живи зборови, методи за читање и методи за покажување. Методите за живи (кажани) зборови се монолошка (усменото изразување на наставникот) и дијалошка (разговор). Говорејќи за методите за читање, авторот наведува дека постојат различни видови на читање и тргнува од тоа за што тие служат : учење вештини за читање, запознавање со новото градиво, помнење на новото градиво, стилско-естетската анализа. Покажувањето како методата се дели на покажување заради учење на вештини со согледување и подражавање и покажување заради стекнување на знаење со набљудување. Методите за утврдување на градивото обично се нарекуваат вежби, а тие можат да бидат вежби за помнење и вежби за применување на градивото. Големи се специфичностите на вежбањето со оглед на наставниот предмет. Методите не

---

¹⁹ Ibid, стр.212

се јавуваат во чист облик, туку меѓусебно се испреплетуваат.²⁰

3.2.2. Видови на наставните методи

Ставовите на дидактичарите во врска со наставните методи и нивната класификација не се совпаѓаат. Најголемо несовпаѓање во дидактиката се согледува во одредување на поимот, толкувањето и во класифицирањето на наставните методи. Во развојот на дидактичката теорија и пракса се издиференцирале следниве наставни методи:²¹

1. Метода на усно изразување
2. Метода на разговор
3. Метода на илустративна работа
4. Метода на демонстрација
5. Метода на практична работа
6. Метода на пишување
7. Метода на читање и работа на текст

Сите овие класификации се однесуваат на методите кои ги практикува претежно наставникот.

3.2.2.1. Метода на усно изразување (прилог бр. 6)

Оваа метода уште се нарекува и монолошка (*монолог* на грчки значи разговор) и акроаматска (од грчкиот збор *akreatizane*, одреден за слушање, устен, во облик на предавање). Со неа се означува таков начин на наставната работа во која поставените задачи се остваруваат со усно изразување на наставникот, а понекогаш и на ученикот. Оваа метода е стара колку и самото поучување и спаѓа во сите временски методи. Во питагорејските училишта, во античка Грција таа била единствената метода со која се пренесувало знаење, а исто така постоела и во средновековните училишта. Усното изразување се употребува и денес, но во комбинација со други методи.²²

---

²⁰ Ibid, стр. 213

²¹ Ibid, стр. 213

²² Ibid, стр. 217

Говорот сам по себе претставува вербализација на претходно наученото и претставува следен чекор во учење на странскиот јазик кој ни овозможува да видиме напредок. Говорот подразбира способност на поединецот, да го употреби претходно усвоеното во реалниот свет и реалното време и со вербализација на тие знаења внесе практичност и воспостави комуникација со надворешниот свет. ²³

Во наставниот процес, со усното изразување, покрај наставникот, се служат и учениците во различни прилики, како што се: повторување на обработена содржина, усно реферирање, поднесување на извештаи за прочитаните книги, за експериментите. Пожелно е, повремено, особено во постарите одделенија, наставникот на некој ученик да му даде да обработи некоја наставна содржина и притоа ученикот да го користи усното изразување. Овој облик има одредено значење, бидејќи придонесува вежбање на ученикот во усното изразување, збогатување на вокабуларот и на осамостојувањето.

Од прво до четврто одделение „најчеста активност на часовите по странскиот јазик се песните, кратки стихови, бајките, дидактичко-ритмичките игри за бои и предмети, и оттука учениците на странскиот јазик слушаат, пеат, ја бараат бојата или предметот во училницата, или пак се претставуваат. Се настојува во текот на целиот час да не се зборува ниту еден збор на мајчин јазик, бидејќи треба да се насети, да се претпостави преку гестовите на учителот, преку повикување кон она што е веќе познато итн.“ ²⁴

Облици на методот за усно изразување

Во наставната пракса се издвоиле следните облици на оваа метода: прераскажување, опишување, објаснување, образложување и расудување.

Во јазикот *прераскажувањето* се користи како облик на усно изразување, се користи кога ученикот со мечтаење треба да создаде претстава за некоја личност, случка или појава, која тој не може да ја запознае на некој друг начин.

---

²³ Ibid, стр. 217

²⁴ Алабашовска-Дамовска, Л., Тасевска, А., (2010), *Алтернативни пристапи во педагогијата*, Скопје: Бомат графикс, стр.105

Прераскажувањето има за задача да го поттикне мечтаењето на ученикот па наставникот треба да се обиде тоа да биде интересно и сликовито. Содржините за прераскажување се избираат спрема возраста почнувајќи од предучилишно до најстарите ученици. По критериумот на содржината, прераскажувањето може да биде научно-популарно (популарно изразување на научната содржина, на пример патување по амазонска џунгла) и уметничко (инсистира на доживување на некое уметничко дело или случка во која посебно се води сметка на убавината на искажувањето).

Опишувањето, како облик на усното изразување, е многу важно за развивање набљудувачки и перцептивни способности и негување на усното и писменото изразување. Опишувањето може да биде и во пишана форма, но наставникот се служи со усното опишување. Кај ученикот треба да се развие смислата за двата облика.

Објаснувањето е облик на усно изразување кој се користи кога на учениците треба да им се протолкуваат непознати или недоволно познати зборови, поими, правила, дефиниции. При објаснувањето наставникот треба да настојува, непознатото на учениците да им го објасни со помош на познатото. Непознатиот збор го објаснува со покажување на предмет или синоним кој им е познат на учениците, а доколку нема синоними, тогаш описно.

Образложувањето е облик на усното изразување на кој се одговара на прашањето зошто. Не е добро, ако наставникот веднаш ги образложи причинско-последични врски, затоа што учениците тогаш мисловно се пасивни. Подобрo е кај нив да се создаде прашален став, фаза на размислување за причините и последиците па после тоа, да се изложи аргументација со која се образложуваат врските помеѓу нив.²⁵

Добра страна на оваа метода е:

Рационално и систематично ги прикажува наставните содржини; го прикажува градивото кое не може да се совлада со непосредно набљудување; прикажува доста информации за кратко време (економична метода); ги реализира поставените задачи кога

---

²⁵ Вилотијевиќ, М. (1999), *Дидактика- предмет дидактике*, Београд: Научна књига, стр. 220-221

нема современи наставни средства кои би овозможиле тоа да се изврши со метода на демонстрација или некој друг начин;

Недостатоци на оваа метода се:

Преголема употреба на методата за усното изразување доведува до вербализам во наставата, а тоа е појава кога наставникот не ги користи оние наставни методи кои најповеќе одговараат на природата на наставната содржина, туку се служи само со своето усно изразување. Последица на тоа е слабата мотивираност на ученикот и формализам во неговото знаење, т.е се занемарува содржината на образованието.

Со усното изразување на наставникот, учениците добиваат знаења во готов облик така што тоа води до нивна мисловна пасивизација. Тука нема самостојна ученичка работа ниту учениците се учат да учат.

При усното изразување наставникот никогаш не е сигурен колку учениците го слушаат што тој кажува и колку од нив ја разбираат наставната содржина.

Работата по оваа метода обично е прилагодена на просечениот ученик. За оние на послабо ниво изразувањето е превисоко, а за оние подобрите е пренизко. Тука нема индивидуализација. Надобро проаѓаат просечните.

Недостатоците на оваа метода се надминуваат на следниот начин :

- а) Со реторичкото прашање предавањето добива во динамика, а се поттикнува и мислата на ученикот. Наставникот во текот на предавањето поставува повремено реторичко прашање за да ги предупреди учениците на важните делови на содржината и да го придобие нивното внимание. Логично, тој е должен да одговори на тоа прашање, затоа што самиот си го поставил.
- б) Со повремено прекинување на усното изразување и со кратки потпрашања учениците се „враќаат“ на содржината доколку биле мисловно отсутни.
- в) Со илустрирање на усното изразување со тонски и визуелни снимки (видео и аудио материјали) усното изразување добива живост и уверливост.
- г) Со вметнување на анегдоти и други интересни детали од животот на поединците, цитирање поговорки, изреки и афоризми, усното изразување станува поинтересно и побудува повеќе заинтересираност кај ученикот.

3.2.2.2. Метода на разговор (прилог бр. 6, прилог бр. 8 и прилог бр. 15)

Заедно со монолошката, методата на разговорот спаѓа во вербалните методи. За оваа метода се користат и други имиња како што се дијалошка и еротематска. Дијалог (грчки збор *dialogos*) означува разговор на две лица, а со него се означувала и литерална уметничка форма која се користела во античката филозофија од страна на Сократ и Платон. Еротематски значи во вид на прашања, па од тука наставната метода во која еден прашува, а другиот одговара е наречена еротематска. Оваа метода најмногу ја користел Сократ. Ниту еден од овие два термини (дијалошка, еротематска) по своето значење не може потполно да го опфати денешниот поим *метода на разговор*. Наставниот разговор не мора да биде разговор на две лица, а исто така не мора да се сведе само на прашање и одговор. Разговорот може да биде и во вид на дискусија т.е. спротивставување на мислење.

Зборовите кај учениците ќе создадат радосно расположение, ќе ги поттикнат на ангажирање на извонредни способности, ќе создадат во нив позитивен став спрема новиот пристап, ќе се прошири нивното очекување за учење.²⁶

Метода на разговор е метода во која наставните задачи се остваруваат во облик на прашања и одговори, разговор на наставникот со учениците или во облик на дискусија. Со оваа метода се остваруваат наставните задачи во сите етапи на наставниот процес и во сите типови на наставните часови. Основните структурни елементи на методата на разговор се прашањата и одговорите. Покрај прашањето и одговорот структурен елемент во методата на разговорот често е и импулсот (говорен, предметен, мимика) кој најчесто се користи кога одговорот е непотполн па ученикот треба да се потстакне да го дополни.

Сократовски разговор

Грчкиот филозоф Сократ (470 – 399 п.н.е.) во својата филозофска и учителска работа се служел исклучиво со кажан збор. Ништо не напишал, а она што за него знаеме треба да се заблагодариме на записите на Ксенофон, Аристотел и неговите ученици,

---

²⁶ Братаниќ, М. (1997), *Сусрети у настави-микропедагошки пристап*, Школска књига, Загреб: стр.36

особено на Платон. Своите сфаќања ги ширел исклучиво со помош на дијалог. Неговиот начин на разговор познат е под името *сократовски*. Сократ, својот разговор го почнувал со парадоксот „знам дека ништо не знам“. Во првиот дел на разговорот („негативниот“ дел или „иронија“) Сократ со дијалогот укажувал на соговорникот – ученикот на негово незнаење. Негирање на знаењето на соговорникот, т.е. докажување на неговото незнаење е почеток на учењето. Тоа е запознавање на самиот себеси и опомена пребрзо да не се заклучува. Другиот дел на разговорот е „мајеутика“ (породилска, вештина на бабица), а се состои во тоа што Сократ со помош на прашање му помагал на соговорникот сам да ја „породи“ вистината која ја носи во себе, да го дефинира поимот. По индуктивен пат, тргнувајќи од конкретни манифестации на некои појави, Сократ го наведувал соговорникот да дојде до суштината, до правилата кои ги опфаќаат сите поединечни случаи. Тој тргнал од филозофски поставки дека секој човек ја носи вистината во себе.

Хеуристички разговор

Хеуристички (од зборот *heurisko* – грчко потекло, а означува откритие, вештина на пронаоѓање) наставен разговор е облик на разговор во кој наставникот со помош на раздвоени прашања ги поттикнува учениците да, врз основа на претходните знаења, самостојно доаѓаат до заклучок и така ги совладуваат новите содржини.

Хеуристичкиот разговор е повисока етапа во развој на сократовскиот начин на разговор. И Сократ со поставување на прашања на своите соговорници им помагал самите да го „породат“ своето знаење.

Хеуристичкиот разговор го забрзува развојот на учениковото логичко мислење и тој со помош на наставникот сам доаѓа до знаења. Но сепак не може секој ученик сам да ги совлада новите наставни содржини. Тоа може само ученик кој веќе располага со знаења кои можат да бидат основа за совладување на новите содржини. Затоа хеуристичкиот разговор не може да биде универзална метода, туку мора да се комбинира со другите методи.²⁷

---

²⁷ Вилотијевиќ, М. (1999), *Дидактика-предмет дидактике*, Београд: Научна књига, стр.230

Хеуристичкиот разговор најмногу се користи кога се обработуваат нови наставни содржини и дополнување на знаењето. На поставеното прашање најчесто одговораат повеќе ученици.

Експерименталните заклучоци на Квашчев ја потврдуваат хипотезата дека вежбите структурирани во облик на хеуристичкиот разговор имаат позитивно влијание врз зголемување на способностите за учење.²⁸

Слободен наставен разговор

Слободениот наставен разговор овозможува иницијативата на самите ученици да дојде до израз. Наставникот помага и советува. Најважно обележје на овој вид разговор е голема можност учениците не само да прашуваат туку и да контрираат на мислењето на другите ученици и да го изнесуваат своето мислење. За време на слободниот наставен разговор учениците не треба да седат еден позади друг, туку најдобро е да седат во полукружен облик бидејќи тоа овозможува да се гледаат во очи.

Дискусија

Дискусија е посебен вид метода на разговор во која комуникацијата е многу распространета бидејќи секој учесник во наставниот процес може да комуницира со останатите учесници. Учениците треба да ги познаваат основните работи од темата за која ќе се води дискусија и заради тоа темата се најавува однапред за да можат учениците да се подготват. Важно е учениците постепено да се навикнуваат и вежбаат да учат преку дискусија, а тоа значи да знаат кратко и прецизно да го кажат својот став и убедливо да го образложат, да ги почитуваат спротивните мислења и да го корегираат својот став, ако дискусијата покажала дека не се во право. Наставникот треба да биде демократски определен, учениците да ги смета како соработници. Според Роналд Кристенсен, наставникот во дискусијата е планер, другар со учениците, а истовремено и судија.²⁹

---

²⁸ Кнежевиќ, В. (1981), *Модели учења и наставе*, Београд: Просвета, стр.153

²⁹ Вилотијевиќ, М. (1999), *Дидактика – предмет дидактике*, Београд: Научна књига, стр. 233

3.2.2.3. Метода на илустративна работа (прилог бр. 6 и прилог бр.17)

Апликации можат многу успешно да се користат во повеќе наставни подрачја (јазици, историја, географија, познавање на природата ...). Со илустрацијата, со помош на апликација може да се постигне и извесна динамика бидејќи материјалот за илустрирање може да се движи. Особено за учениците од помала возраст, тоа е многу поживо, посликовито и поинтересно, отколку кога наставникот се служи со зборови. Илустрирање на апликативниот материјал е додатен потстрек на мечтаење на ученикот.

Како илустративен материјал многу се користат и фотографии и слики со чија помош учениците прераскажуваат на странскиот јазик што видат на сликата или во кој однос се предметите на сликата (на пример, ако учениците ги вежбаат предлозите). На нив мора да бидат впечатливи најзначајните елементи од наставната содржина; тие мора да имаат доволна острина и длабочина и адекватна естетска вредност. Сликите мора да бидат доволно големи за да ги видат сите ученици. Наставникот треба да ги упати учениците како да ја набљудуваат сликата. Прво се гледа целината за да се види што прикажува сликата, потоа се анализираат поединечни детали за да на крајот дојде синтеза заради слевање на деталите во целина. Потоа сликите се користат и за илустрирање на дејството на некој текст што наставникот го прочитал.³⁰

Добри страни:

- Овозможува сложените појави и процеси поедноствено да се прикажат и полесно да се разберат, а содржините да се запаметат и да бидат лична своина на ученикот.
- Овозможува поуспешно да се прикажат некои процеси отколку со природните предмети.

Недостатоци:

- Со неа не може да се објаснат некои апстрактни поими (на пример: психичка состојба како што се: радост, жал, храброст, идеи, мисли);
- Цртежот сам за себе често не е доволен, па затоа е потребно писмено или усно образложување.

---

30 Вилотијевиќ, М. (1999), *Дидактика- предмет дидактике*, Београд: Научна књига, стр.256

3.2.2.4. Метода на демонстрација (прилог бр.7 и прилог бр.12)

Спорд Вилотијевиќ демонстрирањето на активноста за изразување се однесува на запознавање на учениците со различните начини на човечките изразувања, како што се говор, читање, пишување, цртање, сликање, пеење, свирење, изразување со мимики и гестови (т.н. драмско изразување), со движење на поедини делови на телото или телото во целина. Тоа се различни начини на човечките изразувања кои доминираат во наставата, па нив учениците со посредство на демонстрација од наставникот мораат да ги запознаат, за да можат после и самите правилно да ги применуваат. Притоа можат да се употребуваат и некои други извори во кои се дадени примери на човечкото изразување како што се разновидни репродукции на снимки на ЦД (изговор на гласови), радио емисии и телевизиски емисии (знаменитости за Германија) и др. За демонстрирање на изворни и квалитетни активности можат да се искористат природните можности и надвор од наставата, како што се театарските претстави на странскиот јазик, спортските настани, настапи на пантомимичарите итн. Но, во сето тоа не смее да изостане наставниковото демонстрирање во училницата. Наставникот усно ја излага наставната содржина, што е суштина на методот на усното излагање и со самото тоа на учениците им демонстрира како треба усно да се излага; наставникот применува практична работа и со тоа демонстрира како практично се работи итн. На пример, на учениците им го прочита текстот за да го слушнат изговорот.

Според Вилотијевиќ наставниот процес е сложен, целосен и динамичен, па сето тоа во подеднаква мера се однесува и на наставните методи како методска страна на наставната работа. Сложеноста на таа методска страна на наставната работа произлегува од мноштвото на наставните методи во сите нивни варијанти, со што се истканува големо богатство на методскиот начин на работата. Задача на наставникот е да го запознае тоа богатство на методскиот начин на работа и да ги применува во наставната работа, не издвојувајќи и преценувајќи ги едните а елеминирајќи и потценувајќи ги другите. Со примената само на вербалните методи наставата ќе пати од вербализмот, со примената пак само на демонстративните методи ќе пати од илустрационизмот, односно од практицизмот.

Демонстрациите во наставата обично се разликуваат од случајните демонстрации кои учениците ги доживуваат во различни моменти. Се спроведуваат со однапред

поставена цел и мора да бидат добро организирани. Ако сака да обработи некоја содржина со метода на демонстрација, наставникот прво мора да води сметка дали оваа метода е најприменлива за таа содржина. Во текот на наставниот процес на учениците можат да им се демонстрираат предмети и појави за непосредно набљудување во нивниот природен амбиент, а може да се донесат и предмети во училницата. Наставникот организира непосредно набљудување и при тоа ги демонстрира наставните средства (прикажување на документарни филмови чија содржина ја покажува дадената лекција).³¹ Може да се демонстрира разлика на говорот на жителите на Германија, Австрија и Швајцарија. „Нема универзални методи кои можат да ги задоволат сите дидактички барања, туку, зависно од природата на лекцијата, се комбинираат различни методи. Метода на демонстрација мора да биде застапена и во методата на кажаниот збор – изразување, објаснување, толкување и читање”.³²

Добри страни:

- а) Овозможуваат учениците да стекнат знаења на најприроден и најефикасен начин – перцептно доживување;
- б) Доживување со сетила повеќе го ангажира ученикот па знаењата стекнати на тој начин се потрајни, отколку кога се стекнуваат по вербален пат (со зборови); во набљудување учествуваат поголем број сетила, (по можност сите) и се јавуваат различни сензорни процеси;
- в) Се развива способност за набљудување и запазување;
- д) Може да се примени во сите етапи на наставниот процес.

Недостатоци:

- а) Поимите, заклучоците и другите апстрактни категории не можат да се научат со покажување;
- б) Невозможно е некои објекти да се покажат, бидејќи се наоѓаат на далечни простори;
- в) Покажувањето и набљудувањето самите по себе не се доволни ако не ги следи објаснување, толкување и други различни активности.

---

³¹ Вилотијевиќ, М. (1999), *Дидактика- предмет дидактике*, Београд: Научна књига, стр.256

³² Ibid, стр.267

3.2.2.5. Метода на практична работа (прилог бр. 9 и прилог бр. 15)

Метода на практична работа е начин на реализирање на наставниот процес во кој знаењето се стекнува преку практичната работа на наставникот и ученикот. Методата посебно силен импулс имала во текот на педагошко-реформистичкото движење познато под името *трудово училиште* во почетокот на XX век. Тие не биле задоволни со тоа што ученикот знае, туку барале тоа што го знае да знае да го примени. Барале врска помеѓу знаењето и практичната работа.

Во остварување на наставната задача практичната работа е начин да се стекне знаење и вештина или стекнатото теоретско знаење практично да се провери и утврди. Стекнување на знаењето преку практична активност е сигурен начин тоа да остане длабоко и трајно. Изразот “стекнување знаења преку практична активност“ не треба да се сфати како прво запознавање на ученикот со одредена материја, со факти, туку како проверка и утврдување на теориски знаења со кои претходно се запознале. Освен примена на знаењата, втора важна улога на практичната работа е да формира вештина која се постигнува со постојано повторување, и така се стекнуваат психомоторните способности со кои полесно и побрзо ќе се заврши некоја работа. Практичните работи следат после теоретската обработка на одредена целина.

Во настава на странски јазик, наставникот им кажува на учениците дека со записка се одделуваат предмети, лица, појави кои се набројуваат, но, вербално повторување на ученикот на зборовите на наставникот не значи дека тој го сфатил правописното правило. Кога повеќе пати ќе го примени во различни ситуации, тогаш и ќе го научи³³

Добри страни:

- а) Со примена на оваа метода, се постигнува подобар квалитет на наставниот процес;
- б) Со неа може да се постигне потполно разбирање на содржината по некои предмети, што е невозможно кога се употребаат само вербалните методи;

---

³³ Ibid, стр.272

Недостадоци:

- а) Барање, училиштето да биде добро опремено со наставни средства, апарати, прибор, материјали ;
- б) Не е погодна за примена во обработка на многу сложени процеси кои учениците не можат сами да ги анализираат, па во тој случај е подобро да се користи метода на демонстрација;
- в) Не е економична, бидејќи практичната работа бара доста време.³⁴

3.2.2.6. Метода на пишување (прилог бр. 5, прилог бр.13, прилог бр.16 и прилог бр.17)

Метода на пишување е начин на наставната работа во која поставените задачи се реализираат со пишување. Паралелно со совладување на техниката на пишување, учениците ја совладуваат и техниката на читање. Оваа метода се користи кога се обработува некоја нова наставна единица, наставникот на табла треба да ги запише нејзините главни елементи: насловот, најважните делови од содржината, непознати зборови, кога наставникот однапред подготвува наставни ливчиња. Методата на пишување е многу погодна за настава на странски јазик. Во тие области таа е неопходна.

Преписувањето е наједноставен облик на метода на пишување. Најчесто се применува во наставата за странски јазик за да учениците ги научат буквите, ја совладаат техниката на пишување (држење на молив, навикнување на ситните мускули на раката), развивање навика на уредност и точност, помнење на некои зборови и текст, да ја сфатат неговата мисла. Се користи првенствено во работа со ученици на мала возраст, но и со постарите, особено во почетната фаза на учење на странскиот јазик, бидејќи овозможува учениците да запомнат како се пишуваат странските зборови и што значат во превод. За преписување треба да се даваат пократките и најважните делови од текстот кои имаат образовно-воспитна вредност, а со тоа се и поинтересни.

---

³⁴ Ibid, стр. 271-276

Текстовите кои учениците ги препишале, обавезно треба да се прегледаат , најдобро е да се истакнат и пофалат, но и да се укаже на најчестите недостатоци. Оваа работа наставникот може да им ја довери на учениците така што ќе им даде да си прегледуваат меѓусебно.³⁵

За разлика од препишувањето кое има репродуктивен карактер, *диктатот* е полусамостојна работа. Самата содржина, т.е. составот на диктатот, не припаѓа на ученикот, но граматичко-правописното обликување (итерпункција, раздвоено и составено напишани зборови, употреба на голема буква) е негово дело. Текстот за диктатот зависи од целта која треба да се постигне. Ако треба да се провери дали учениците сфатиле каде се пишуваат наводници, тогаш во текстот треба да се најдат неколку примери за директен и индиректен говор, а ако треба да се провери употреба на голема буква, треба да им се даде текст во кој има разноврсни примери на употреба на голема буква. Ако во учебникот нема соодветен текст, наставникот може сам да состави, но притоа тој текст мора да биде воспитно вреден. Самото диктирање мора да биде одмерено, ритмот правилен, реченицата добро артикулирана, за да ученикот може да почувствува каде таа почнува, а каде завршува. Акцентот треба да биде на најважните зборови. Наставникот го прегледува обработениот диктат, ги истакнува учениците кои најдобро го изработиле, укажува на најчестите грешки и така ги коригира недостатоците во обработената лекција. Диктатот најчесто се користи во наставата на мајчиниот и странскиот јазик за проверка на знаењето.³⁶

Во самостојните работи спаѓаат: дополнување, односно проширување на текстот. Целта е учењето да се подигне над нивото на репродукција. Голем дел од учениците можат потполно да запомнат и репродуцираат било кој текст, но тоа не значи дека тие ќе го разберат. Ако на учениците им е даден скратен текст во кој дејството дошло до крај, но не е напишан крајот и од учениците бараме да го завршат, тие мисловно ќе се активираат. Ќе мора да смислат логичен завршеток и да го кажат со своите зборови, а тоа е многу покорисно од репродукцијата.

---

³⁵ Ibid, стр.278-279

³⁶ Ibid, стр. 280

За проверка на знаењето на ученикот се користат и пишаните одговори на поставените прашања. Тоа е ефикасен начин да се добие посигурна повратна информација во врска со градивото. Прашањата мора да бидат јасни, логични, нивната тежина да биде добро одмерена. Во ова категорија спаѓаат тестови и наставни ливчиња. Ако има прашање на кое ниту еден ученикот не одговорил точно, тој дел на наставната содржина мора повторно да се обработи.

Прераскажување во писмена форма се применува во различни прилики во наставата. Се прераскажува книжевен текст, предание од филмови, случки... Целта е ученикот да го подобри запазувањето на она што го прочитал и видел и јазично конкретно да го репродуцира. Во тоа е неговата образовна и воспитна вредност. Во класичното прераскажување нема многу мисловни активности, бидејќи тука е најважно да се запомни и да се повтори. Ученикот ќе се најде пред мисловна задача доколку наставникот од него бара, некој текст (случка или филм) писмено да го прераскаже во скратен облик, бидејќи ќе мора да размисли што е важно, а што не, при изборот за тоа што ќе пишува. Наставникот го упатува ученикот како да прераскажува, усно или писмено уште од првото одделение. Многу деца оваа техника ја совладуваат уште од предучилишна возраст (усно прераскажување).

Учениците на секој час, а исто и дома, користат метод на пишување. Нивната писмена работа дидактичарите ја делат на репродуктивна, полусамостојна и самостојна. Во репродуктивна писмена работа спаѓа препишувањето. Полусамостојни писмени работи се оние кои учениците ги подготвуваат врз основа на однапред дадената содржина од учебникот или од некој друг извор. Тие треба со свои зборови да ја напишат дадената содржина. Тука спаѓаат диктатите, дополнување и проширување на текстот, писмени одговори на прашања, белешки од предавањата (се бележи само она што е најважно), концептирање. Самостојни писмени работи се оние работи на кои учениците самостојно работат на задачата или слободно одбраната тема. Тогаш се води сметка за содржината, композицијата, јазикот и стилот. Спрема начинот на обработка писмените состави се многубројни: писмо, извештај, реферат.³⁷

---

³⁷ Ibid, стр. 286

Добри страни:

Примена на методата на пишување е неизбежна, бидејќи

- Овозможува наставникот во скратена форма да скицира план на наставната единица, да припреми работен материјал за ученикот, да ја следи неговата активност;
- Го збогатува вокабуларот и развива смисла кај ученикот за писмено изразување и логично распоредување на материјалот;
- Го оспособува ученикот за писмена комуникација.

Недостатоци:

- Постои можност погрешно да се запише она што е усно кажано;
- Методата не е економична, бидејќи бара многу повеќе време отколку кажаниот збор.

3.2.2.7. Метода на читање и работа на текст (прилог бр. 4 и прилог бр. 5)

Метода на читање и работа на текст е начин на наставна работа во која поставените задачи се остваруваат со читање на текстови. Наставникот ја применува оваа метода користејќи ги учебниците, читанките, прирачниците (работни тетратки), речниците, детските листови и списанија, како извор за читање. Наставникот е должен во наставната работа да користи учебник и други книги и да ги упатува учениците како да ги користат истите. Често се случува голем број на учениците во одделението да не ги отворат своите книги. Учениците мора да бидат адекватно подготвени за да ја користат самостојно и ефикасно книгата. Ако наставникот ги навикне учениците правилно да го користат учебникот, со помош на тоа што го слушнале на часот, тие полесно ќе ја совладаат содржината на предвидената програма. При упатување на ученикот како да го користи учебникот, наставникот треба да биде внимателен. Ако учебникот е поширок од програмата, тој не треба да бара од ученикот да ги чита и учи сите текстови. Доколку некои текстови се преобемни, тогаш ќе го сврти вниманието на она што е неопходно. За стекнување навика за читање ќе придонесат и други печатени извори (не само учебниците) ако наставникот ги упатува учениците да ги читаат, иако самиот ги користи во наставниот процес поради совладување на наставната програма. Учениците треба да

знаат дека целосното знаење не е сконцентрирано само во нивните учебници, и покрај учебникот треба да користат и други извори на информации. Пред читањето наставникот треба да ги подготви учениците, така што ќе им ја каже темата на текстот. Кога ќе се заврши со читањето на четивото, треба да се објасни и прераскаже. Доколку, во текстот има непознати зборови, треба да се објаснат. Кога се чита уметнички текст, не треба да се прекинува поради објаснувањето, бидејќи тогаш се прекинува емоционалната и естетската целина, тоа е подобро да се остави за крај.

38

Кога за првпат ќе се прочита текстот, важно е учениците глобално да го разберат, да разберат што се работи во него, најбитните информации, без наставникот да им го објаснува значењето на непознатите зборови. Кога текстот ќе биде по втор пат прочитан, тогаш се објаснуваат непознатите зборови и тогаш е важно учениците селективно да го разберат текстот, значи наставникот подетално им ги објаснува непознатите зборови.³⁹

Покрај тоа што новите знаења најчесто ги стекнуваат со предавање и толкување од страна на наставникот по странскиот јазик, ученикот треба да се навикне новата лекција да ја совлада и со читање. Овој вид на читање може да се практикува на самиот наставен час, било да чита еден ученик, а останатите да слушаат, било да чита секој ученик во себе. Пред тоа наставникот треба да каже дека целта на читањето е да се сфати содржината и да го насочи вниманието на учениците кон најважните делови. После читањето наставникот со метода на разговор ги проверува учениците колку ја разбрале содржината и по потреба им дава дополнително објаснување.

Се заборава големото значење на разбирливоста на прочитаниот текст во процесот на учењето, а со самото тоа и во наставата.⁴⁰

---

³⁸ Ibid, стр289-290

³⁹ Bimmel, P., Kast, B., Neuner, G. (2003), Deutschunterrichtplanen, Langenscheidt, München

⁴⁰ Продрому, Л., Кландфилт, Л. (2011), *Технике подучавања – Решења, стратегии и предлози за успешније предавање*, Београд: Клет, стр. 5

Кога читањето е поради граматичката анализа, тогаш се користат текстови кои веќе порано се обработени. Простите реченици треба да се обработуваат на текст кој е карактеристичен по тие реченици, користејќи повеќе различни примери, наставникот може по индуктивен пат да ја обработи таа граматичка единица.

Добри страни:

- Текст – методата овозможува учениците да стекнат посигурно и систематско средено знаење. Текстовите во учебниците се дидактички обликувани и печатени во склад со барањата на наставната програма. На крајот на лекцијата обично се поставени прашања кои го насочуваат ученикот на клучните делови на содржината. Текстот е често пратен со илустрации, кои го чинат појасен и визуелно попривлечен.
- Ученикот може да го користи пишуваниот текст и дома, за да повторно ја прочита лекцијата која не ја разбрал или можеби ја заборавил.
- Со читањето се поттикнува мечтаењето, се развиваат интересите, се збогатува јазичниот израз. Ученикот со читањето стекнува добра говорна култура, ја совладува и техниката за пишување, го подобрува писменото искажување

Недостатоци:

- Методата на читање и работа на текстот потешко се ускладува со индивидуалните потреби на ученикот. Во монолошкиот пристап наставникот може своето предавање да го прилагоди кон составот на одделението, може да одговори на прашањата на ученикот, после предавањето може да постави потешки прашања на најдобрите ученици. Во текст – метода сето тоа недостасува. Лекцијата во учебникот е еднаква за сите, па на некои може да им биде тешко, а на другите релативно лесно.
- Текстовите во учебникот не ја поврзуваат новата лекција со претходно обработената лекција. Се подразбира дека ученикот веќе ја знае претходната лекција. Со методата на разговор наставникот на почетокот на часот накратко ги потсетува учениците на претходната лекција и се надоврзува на новата лекција. Во текст метода тоа го нема.

- Учениците полесно би ја совладале лекцијата со помош на кажаниот збор, отколку со читањето.

Текст – методата и покрај овие недостатоци, благодареејќи на своите добри страни, е незаменлива во наставата, а пред се во мајчиниот и странскиот јазик.

4. Методи на учење

Современата методика и дидактичката теорија укажуваат на потребата од афирмација и практикување на методите на учење, односно обликување на методите и техниките на учење на ученикот. Методите и техниките на учењето ги применуваме со помош на наставните методи, т.е. со помош на методите на поучување.

4.1. Драматизација

Драмската активност има значаен потенцијал за користење во наставата за странски јазик на помала возраст, првенствено благодареејќи на својата способност да ја активира природната имагинација која ја имаат децата на таа возраст, како и создавање на можноста децата да осетат задоволство преку играње на улога, кое им го овозможува наставата. Драматизацијата може да се користи на различни нивоа во наставата на странскиот јазик во најразличити форми како мимика, глума, играње на улога и пишување на сценарио, и тоа со ученици со различито предзнаење, возраст и стил на учење. Со учество во драматизацијата учениците активно се вклучуваат во работата на текстот по пат на целисходна комуникација на странскиот јазик и емоционално се ангажираат. Познатите ликови на животните од познатите басни помагаат сrameжливите ученици да ги совладаат сопствените непријатности кои обично ги чувствуваат при употреба на страниот јазик и при комуникацијата. Драмската активност, не се смета како производ во наставата, туку како дел во процесот на учењето, кој го интегрира лингвистичкиот и социјалниот развој, го подобрува помнењето и ја зајакнува самодовербата. Во работата се истражуваат можностите на драматизација во наставата на странскиот јазик и нивното користење за вежбање на граматичката структура, јазичната функција, развојот на креативното мислење, способност за решавање на задачата и способност за комуникација. Се испитува и потенцијалот што драмската активност го има во развојот на аутономијата на ученикот така што се дава можност

децата да размислуваат за сопствената употреба на странскиот јазик и развојот на јазичната вештина. Драматизацијата има голема предност во наставата по странски јазик на помлада возраст, како во лингвистичкиот поглед, така и во поглед на социјалниот развој на ученикот.⁴¹

Креативноста и желбата за сценското играње, се особини на деца од раната училишна возраст. Примена на драматизација во наставата по странски јазик е можност странскиот јазик да се употребува како вистинско средство на комуникација. Во припрема на драматизацијата мора да бидат вклучени сите ученици од групата, со одредени задолжување, да имаат чувство дека сите се вклучени во припрема на претставата. При обработка на текстот треба да се води сметка за содржината, таа треба да биде занимлива и разбирлива за учениците.⁴²

Претставување на наставните содржини преку драмското изразување ги поттикнува учениците на креативност, творештво и изразување на сите свои можности и способности. Со глумење во наставата се поттикнува активноста на децата, нивната љубопитност, мечтаењето и единственост во решавање на проблемите. На овој начин со непосредно доживување на различни ситуации и со помош на трансформација на ликовите ги искажуваат своите потенцијали и на тој начин ја вежбаат комуникацијата на странскиот јазик. Драмското изразување во наставата како една од воспитно-образовните методи на учењето претставува интегрален облик на учење со кој се постигнува трајно усвојување на наставните содржини и се поттикнува потребата за проширување на знаењето вон оквирната граница дадена во наставниот план, односно слободното истражување во светот на науката и знаењето.

---

⁴¹<http://scindeks.ceon.rs/article.aspx?query=ISSID%26and%269090&page=11&sort=8&stype=0&backurl=%2Fissue.aspx%3Fissue%3D9090>

⁴² <https://bib.irb.hr/prikazi-rad?&rad=52830>

Користејќи ги драмските елементи во наставниот процес, не се стреми кон совршената драмска интерпрепација, туку со низ кратки драмски интерпретации целта се насочува на стекнување на одредени знаења и вештини и примена на стекнатите знаења во комуникацијата по странскиот јазик во реални услови, како и на развитокот на критичкото мислење, стекнување на самодоверба и самостојно решавање на различни проблемски ситуации.

Предност за воведување на драмски елементи во наставниот процес:⁴³

- Изразување на личните чувства
- Стекнување на сигурност и самодоверба
- Изразување на мимика и покрети на телото
- Откривање на одредени способности и вештини
- Активно учество во наставниот процес и истражување на непознати наставни содржини
- Активен и творечки пристап во решавање на одредени проблеми
- Развивање на креативни и творечки способности, одговорност и чувство за заедница.

Користење на драмскиот метод :⁴⁴

- Децата се претвараат и заедно играат животни ситуации бидејќи драмата бара кооперативност.
- Децата го применуваат своето лично искуство во новонастанатите ситуации.
- Веќе стекнатото искуство треба да помогне при учење на новото.
- Децата се оспособуваат да бидат актери на два света и не ги мешаат воопшто.

---

⁴³ <http://razred83.wordpress.com/nastava-i-nove-ideje/dramski-metod-u-nastavi-2/>

⁴⁴ <http://razred83.wordpress.com/nastava-i-nove-ideje/dramski-metod-u-nastavi-2/>

- Драмата подразбира фикција и фантазија, но децата ги едуцира да бидат свесни за стварноста.
- Децата се вклопуваат во заедничката работа, колку и да имаат различно мислење.
- Децата се ослободуваат од страв да ги изразуваат сопствените чувства, своите размислувања, идеи и акции едни на другите. За тоа е потребна одредена прецизност во комуникацијата.
- Драмата бара акција на интерпретации.

Комуникацијата на странскиот јазик е во центар на секоја драма. Процесот во драмата, кој тргнува од идеја преку акција до остварување на идеи, подразбира вежби и истрајност, да се истрае до крај и да се постигне поставената цел.

4.2. Проект-метода (прилог бр. 9)

Критиката за крут предметно-часовен систем добива на интензитет пред крајот на 19 и почеток на 20 век во Америка. Средишна личност помеѓу педагозите во тоа време секако е филозофот и педагогот John Dewey (1859-1952). Тој 1896 год. основал приватно експериментално училиште во САД во кое ги применувал своите педагошки концепции. Основа за своите идеи Dewey нашол во детето, односно во неговите интереси и потреби. Тој сметал дека детето треба да развива креативност, да го употреби наученото, самостојно да го реши проблемот и да умее да го презентира наученото.

Според Богнар и Матијевиќ (2002, стр.60) таков вид на работа влијае врз развојот на индивидуалните способности на секој ученик и на неговата социјализација (работа во група). Таа ги оспособува за решавање на проблеми, за самостојност и снаодливост. Функцијата на наставникот со таков начин на училишна работа е битно изменета: наставникот дава совети, организира и на различни начини посредно им помага на учениците.

Примена на проектната работа допринесува на развој на способностите на ученикот за самостојно уочување и решавање на проблемот, да бидат помотивирани, да работат тоа што ги интересира, да се избегне монотонија, да развиваат креативност, да разменуваат искуства и најбитно да знаат да го презентираат наученото.

Учењето мора да содржи повеќе од обичното меморирање. Учениците мораат да ја разбираат информација, да знаат да ја употребат истата и да го применат тоа што го имаат научено. Има многу предности кои ги нуди примената на проектната работа во наставата. Поради тоа би требало многу повеќе да ја применуваме и во основното училиште, средното училиште и на универзитетот.

Проектната работа отвара многу прашања. Пред сè, што е тоа проектна работа, кои се нејзините карактеристики, дали се применува во пракса, дали сме свесни колку е важна проектната работа, зошто е толку мал бројот на наставниците кои ја применуваат проектна работа, кои се предностите, а кои се недостатоците, каква е активноста на ученикот, а која на наставникот, кои извори на информации учениците користат?

Проектната работа го активира ученикот, му помага да научи самостојно или со помош на наставникот да го реши проблемот, го оспособува ученикот сам да истражува. Учениците не треба во училиштето да добиваат готови знаења, туку треба сами да стекнуваат знаење и тоа со активно вклучување во решавање на актуелните животни проблеми. Тука се поврзуваат елементите на наставничково водење на наставниот процес и елементите од самосталната ученикова работа.

4.3. Бура на идеи (прилог бр. 11 и прилог бр. 14)

Алекс Озборн 1939 година бил незадоволен со сознанието дека вработените во неговата рекламна агенција не успеале да смислат доволно креативни идеи за рекламната кампања. Поради тоа работата и профитот трпеле. Почнал сам да држи групни состаноци и увидел дека бројноста и квалитетот на продуктивните идеи на овој тип состаноци се многу поголеми отколку во случај на индивидуална продукција. Наставил со разработување на методата со креативно решавање на проблемот и една од нив постанала прав бестселер. Се работи за „бура на идеи” или брејнсторминг (англиски. *b r a i n s t o r m i n g*). Денеска оваа техника многу се користи во бизнисот. Своја примена има и во училиштето, се користи на пример кај едукативната работилница, во изработка на групни проекти, како и другите облици на групната работа, но може да биде корисна и во индивидуална работа. Бура на идеи пред се е погодна за генерализација на нови, оригинални и необични идеи. Основно е да поединците со различни искуства и знаење имаат различен пристап кон проблемот, како и идеите да се потхрануваат со другите идеи. Секоја бура на идеи треба да почне со некое конкретно прашање. Целта е да се изнесат што повеќе идеи (првите идие се често клише), без некоја цензура и вреднување. Секоја идеја е добродојдена, каква и да е, понекогаш таквите идеи можат да бидат најкорисни. Идеите не треба да се образложуваат, објаснуваат ниту да се бранат, бидејќи во оваа фаза е забранета секоја примедба, критика и неодобрување. Треба да се биде позитивен. Секако, некој од групата треба да биде задолжен да ги запише изнесените идеи за да не се изгубат. Битно е количество на идеите, а не и квалитетот. Кога сите идеи ќе се исцрпат, се преоѓа на барање на креативна идеја како што е анализа, вреднување, селекција и т.н. Тогаш доаѓа време за аргументи, логика и знаење. Добра страна на оваа техника е таа што е многу забавна.⁴⁵

Значи, brainstorming (бура на идеи) техниката има за цел “продукција на што повеќе идеи-решенија, без разлика на тоа дали се тие добри или лоши, паметни или глупи, прифатливи или неприфатливи. Цензура кај оваа техника не постои. Може да се користи

---

⁴⁵ <http://www.scribd.com/doc/38495132/Brainstorming-u-Obrazovanju>

на почетокот на лекцијата, како увод во проблемот, за загревање, а исто така и во текот на лекцијата.”⁴⁶ Бура на идеите е почетна фаза на решавање на проблемот. Во следната фаза следи строга, логична анализа на секоја идеја. Во уводниот дел на часот наставникот со помош на оваа метода емоционално ги подготвува учениците за наставната единица.⁴⁷

Со бура на идеи наставниците по странскиот јазик можат да го започнат часот со прашањето кои зборови од некоја област веќе ги знаат. На пример кои зборови знаат во врска со училиштето (клуба, табла, креда итн.).

4.4. Играње на улоги (прилог бр. 6)

Креирање на ситуации од реалноста. Учениците се ставаат во позиција на одредени луѓе, ситуации и процеси. Методата влијае на соработката помеѓу учениците и овозможува емоционално доживување на проблемот, учење на социјални улоги, обликување на ставови, вредности.⁴⁸ Играње на улоги најмногу има примена во општествените науки и во книжевноста. Ако некоја тема може да се обработи со методот играње на улога, а притоа се оствари саканата цел и се донесе добра идеја, тогаш таа е една од најдобрите методи на учење. Препорачливо е поттикнување на хумор. Играње на улога го развива функционалното знаење кое е комбинација на декларативно, процедурално и кондиционално знаење. Исто така се развиваат практични вештини за професионална пракса. Играње на улоги е процес со кој знаењето се креира преку трансформација на личните искуства. Да се научи ученикот да мисли е комплексен процес кој подразбира вежбање на три меѓузависни компоненти:

- решавање на проблеми,
- комуникација,
- самосвест.

Играње на улоги е идеална метода за развивање на овие способности (вештини).

---

⁴⁶ http://pspasojevic.blogspot.com/2011/10/blog-post_7305.html

⁴⁷ <http://www.mojaskola.me/os-milosav-koljensic/home/maternji-jezik---razredna-nastava/>

⁴⁸ <http://www.mojaskola.me/os-milosav-koljensic/home/maternji-jezik---razredna-nastava/>

4.5. Јазични игри (прилог бр 7, прилог бр. 9, прилог бр.12, прилог бр.13, прилог бр.16, прилог бр 17 и прилог бр. 18)

Во наставата по странски јазици често се применуваат јазични игри. На пример:

- крстозборка (во која се бараат глаголи или именки)
- корекција на грешки како игра (да пронаоѓаат грешки во дадениот текст)
- играње со картички (на кои се напишани зборови и треба да се состави реченица)
- мемориски игри (каде на едни картички имаме прашања, а на другите картички имаме одговори).

4.6. Симулација (прилог бр. 8)

Да се создадат услови кои најповеќе ќе одговараат на стварноста. Примена на стекнатите знаења и вештини во симулирана ситуација. Учениците вежбаат, развиваат и стекнуваат вештини и компетенции за примена во реални животни ситуации. Се користи за стекнување на нови знаења, за утврдување на стекнатите и проверување на степенот на стекнатите знаења и вештини. Добро се комбинира со останатите методи, посебно со методата на демонстрација.⁴⁹

Кај симулацијата улогите се дадени во деталите, има организатор кој ја води акцијата и фокусот е на тоа што ќе се случи. Кај играње на улоги, улогите немаат ограничувања, не се дадени строги инструкции, нема формални чекори ниту секвенци и фокусот е на тоа што ќе направат учесниците. Според најчестата типологија, планските игри и игри на распределба на улоги спаѓаат во групна симулација. Фактите укажуваат на карактеристиките на овие методи – реалноста се симулира преку наставата или во текот на семинарите. Притоа комплексноста на реалната ситуација се смалува, но таа мора да остане репрезентативна, значи мора да одговара на реалноста. Овој основен принцип е заеднички за сите методи од групата симулации.⁵⁰

---

⁴⁹ <http://www.mojaskola.me/os-milosav-koljensic/home/maternji-jezik---razredna-nastava/>

⁵⁰ http://www.dadalos.org/methoden_sr/grundkurs_4/planspiel.htm

4.7. Групна дискусија (прилог бр. 4 и прилог бр.15)

Групна дискусија е погодна за:⁵¹

- поттикнување на говорното изразување,
- ако за цел имаме подлабока обработка на податоци,
- да се зацврсти долгорочното помнење,
- да се проверат ставовите, толеранција кон останатите,
- ако учениците се со нееднакво предзнаење,
- ја поттикнува соработката и ги зближува учениците.

4.8. Про и контра техника (прилог бр. 10)

Тоа е дискусија која има веќе поставените правила. Постојат 2 групи (едната група е за, а другата е против). Проблемот се поставува и дебата се отвара. Групите ги даваат своите аргументи неизменично и имаат одредено време за секој говорник, една до две минути. Не постои точно и неточно мислење. Во текот на дебатата учесницице можат да ја сменат страната ако го променат мислењето.⁵²

5. Дефинирање на проблемот и основните поими

5.1. Поимот наставна метода

Зборот метод потекнува од грчкиот збор *methodos*, што значи истражување, испитување, пат и начин на истражување, смислена и планска постапка при работата заради постигнување на некој успех, вистина и сознание. (Вујаклија, 1975, стр.568). Денес под поимот *метод* се подразбира начин и постапки кои се применуваат заради оставарување на некоја цел. Не е доволно да се знае што се бара во некоја активност (цел), туку како треба тоа да се оствари (метод). Од својство на некои активности, од

---

⁵¹ www.ffzg.unizg.hr/psihologija/.../Psihologija%20...

⁵² <http://methodenpool.uni-koeln.de/techniken/unterricht.html>

природата на целта која треба да се оствари, зависи и изборот на методи кои ќе се користат во реализацијата. Исто така, поради погрешно избраните методи, целта се остварува многу побавно и помалку успрешно, отколку кога се применуваат примерени методи. Смисла на методата е да ја насочува активноста на човекот заради најефикасното остварување на целта. За да наставникот може да ги оствари поставените цели и задачи во наставната ситуација, потребно е да се применат одредени методи. Тие за него се норми на кои треба да се придржува. Секако, тој мора да е способен, теориски и искуствено и од широкиот спектар на наставните методи да ги одбере оние кои се најприменливи и да ги примени.⁵³

Методите на поучување се всушност наставните методи. Наставни методи е постара дидактичка терминологија, а методи на поучување е понова терминологија која е својствена за современата настава со нагласена комуникативна димензија на релација наставник-ученик и ученик-ученик. Специфичноста на методите на поучување во наставата по странските јазици се состои во тоа што тие истовремено се и методи на учење. На пример, наставникот иницира дијалог меѓу учениците на одредена тема, развиваат дебата за нешто итн. Тоа не е толку присутно кај другите предмети каде е повеќе застапен предавачки стил и каде доминира наставникот со своите говорни активности. Во наставата по странски јазици нема традиционална метода на предавање како облик на монологот, туку наставникот може да објасни одредено правило и веднаш бара повратна информација која се однесува на тоа како учениците во говорната комуникација го користат тоа правило.

5.2. Поимот метода на учење

Методи и техники на учење ги организира наставникот со помош на некоја наставна метода, т.е. методи на учење се во функција на наставните методи. Тие претставуваат „помош“ во совладувањето на наставните содржини. Нивното поголемо практикување на наставниот час допринесува на полесно и поинтересно учење на

---

⁵³ Вилотијевиќ, М. (1999), *Дидактика – предмет дидактике*, Београд: Научна књига, стр.208-209

ученикот. Тука спаѓаат разни јазични игри, групни дискусии, играње улоги, бура на идеи, симулација, драматизација, проект-метода, про и контра техника итн.

5.3. Поимот демонстрација

Поимот демонстрација потекнува од латинскиот збор *demonstratio* што значи доказ, докажување, прикажување. (Вујаклија, 1975, стр. 208). „Затоа набљудување не значи гледање туку уочување; а за да се постигне тоа, треба внимателно да биде испланирано. За разлика од очигледноста во која е ангажирано само сетилото за вид, во демонстрирањето и набљудувањето треба да се ангажираат што повеќе сетила (за вид, за слушање, за допир, за вкус, за мирис), зависно од природата на лекцијата која учениците треба да ја совладаат. Демонстрирање и набљудување на демонстрираниот предмет, всушност е сознание со сетила. Тоа е индуктивен пат, бидејќи се тргнува од поединечни одлики и се оди кон воопштување.”⁵⁴

5.4. Поимот бура на идеи

Према дефиницијата на Озборн *brainstorming* или „бура на идеи” е метода со која група на луѓе настојува да пронајде решение за одреден проблем така што прават список на спонтано настанатите идеи. Во училиштето на учениците им се дава тема, им се дава да размислат неколку минути на дадената тема, потоа тие ги изнесуваат своите идеи или асоцијации за таа тема. Нема погрешни одговори и критиката не е дозволена. За време на бура на идеи нема дискусија.⁵⁵

5.5. Поимот дискусија

Поимот дискусија потекнува од латинскиот збор *discussio* што значи претресување, дискутирање, истражување со помош на разговор, објаснување по пат на изменување на мисли и различни видови на гледање. (Вујаклија, 1975, стр. 239)

---

⁵⁴ Ibid, стр. 261

⁵⁵ <http://www.scribd.com/doc/38495132/Brainstorming-u-Obrazovanju>

5.6. Поимот илустрација

Поимот илустрација потекнува од латинскиот збор *illustratio* што значи објаснување, толкување на текст, слика како допуна или како украс во текстот во листот или книгата, илустративен лист, часопис со слики, лист со слики. (Вујаклија, 1975, стр. 337)

Метода на илустративна работа е начин на наставната работа во која поставените задачи се остваруваат со цртање. Во наставата се користат знаци, табели, скици, шеми, карти, динамички цртежи. Оваа метода успешно се применува во многу наставни ситуации.⁵⁶

5.7. Поимот симулација

Поимот симулација потекнува од латинскиот збор *simulatio* што значи претварање. (Вијаклија, 1975, стр. 875) . Означува презентирање на реалните ситуации и окружување.⁵⁷ Симулација претставува копија на некоја реална ситуација.⁵⁸

5.8. Поимот драматизација

Поимот драматизација потекнува од грчкиот збор *drama*, што значи дејство, давање драмски облик (на некоја случка, на приказна), (Вујаклија, 1975, стр. 251). Употреба на драматизација во реална секојдневна комуникација допринесува на тоа да се добие наставниот час на кој главен актер е ученикот.⁵⁹ Драматизација претставува учење преку искуство.⁶⁰

---

⁵⁶ Вилотијевиќ, М. (1999), *Дидактика-предмет дидактике*, Београд: Научна књига, стр.253

⁵⁷ <http://www.bisa.ac.uk/files/Permanent%20Files/ClaytonGizelisBISAPAPER.pdf>.

⁵⁸ <http://www.weiterbildung.com/abh-computer-magazin/neu/forum3.html>

⁵⁹ <http://iteslj.org/Techniques/Chauhan-Drama.html>

⁶⁰ <http://freie-schule-kemetten.jimdo.com/freie-schule/leitbild-p%C3%A4dagogische-ausrichtung/dramap%C3%A4dagogik/>

5.9. Поимот проект-метода

Поимот проект потекнува од латинскиот збор *projectus* кој значи план, нацрт, скица, предлог, намера (Вујаклија, 1975, стр.774). Тоа е систем на настава со која сакаме максимално да го доближиме учењето стекнато во училиштето кон практичните животни ситуации и решавање на проблемите. Тоа значи дека учениците во училиштата не треба да добиваат готови знаења, туку сами треба да ги стекнат тие знаења и тоа со активното вклучување во решавање на актуелни животни проблеми. Тука се поврзува наставниковото водење на наставниот процес и елементи на самостојна ученикова работа.

Проект-методата ги активира учениците на решавање на конкретни, актуелни проблеми кои се примерени на возраста на ученикот. Наставникот заедно со учениците го дефинира проблем кој ќе го обработуваат во одреден временски период и при тоа учениците ќе стекнуваат одредени знаења. За решавање на проблемот се изработува прецизен проект, претпазливо се планира работата, се утврдува метод на работа и се собираат потребни средства. Проект-методата може да се работи индивидуално или во групи (парови или тимови). Проектната работа ги мотивира учениците за интелектуалната работа бидејќи учениците самите си ја поставуваат целта, соработуваат, планираат, организираат, дискутираат, истражуваат и просудуваат. Тука учениците учат да ги поврзуваат знаењето и вештините, но исто така и да ги применуваат тие знаења.⁶¹ На пример, проблемот може да биде „Зошто треба да учиме странски јазик?“ или „Најважните обележја на државата чии што јазикот се учи.“ Со ваквите теми постигнуваме учениците активно да се вклучуваат во решавање на актуелните животни проблеми.

Според Богнар и Матијевиќ (2002, стр. 60) училиштето не може да ги задоволи основните детски интереси и потреби кое во прв план ги става наставните предмети и одделенските групи, а не ученикот (поединецот). Неговиот педагошки концепт е реализиран во форма на конкретна работа на деца во училиштата.

---

⁶¹ Frey, K. (1995), *Die Projektmethode*, Weinheim und Basel: Beltz Verlag, стр. 29

5.10. Поимот про и контра

Поимот *pro et contra* (lat.) значи *за* и *против*, за и против нешто, т.е. она што може да се каже во прилог на нешто и против.⁶²

Исто така означува и поволни и неповолни фактори и причини, предности и недостатоци.⁶³

---

⁶² Вујаклија, М. (1975), *Лексикон страних речи и израза*, Београд: Просвета, стр.773

⁶³ <http://dictionary.reference.com/browse/pros+and+cons>

6. Релевантни истражувања

- Bell 1792 година, започнал со т.н. мониторински состав (lat. *monitor* - опоменувач, советник), т.е. дидактички состав со меѓусобно поучување на учениците во состав на училишната настава. Принципот на взаемното помагање на учениците овозможил еден учител да може да помага и да го прати учењето на повеќе деца. Со помош на таков состав учителот индивидуално ги поучувал најдобрите или постарите ученици, а тие покасно ги учеле другите деца со истите лекции и содржини. Тоа всушност било механичко учење во кое доминирал дидактички материјализам, како и во други училишта во тоа време. Потоа Bell се вратил во Англија, каде наставил да шири таков начин на настава.⁶⁴

Истовремено учителот по име J.Lancaster експериментирал во Лондон (1798) со системот на наставата на взаемно помагање на учениците во училишта за сиромашните деца. Неговиот систем на настава станал интересен за државата и многубројните учители, а после десет години во Англија на стотини училишта работеле по Lancaster-овиот систем на настава. По сидовите на училницата, во која можело да станат и до тристотини деца, биле испишани текстови, односно содржини кои требало да се научат. Учебници во тие училишта немало. На масите имало песок, по кој учениците со прсти пишувале букви и текстови. Учителот индивидуално ги поучувал посposобните ученици, а тие потоа поучувале и до четириесет ученика за кои биле задолжени. Тој ученик најпрвин наглас ќе ја прочитал новата лекција, а потоа сите заедно ја повторувале додека не ја научиле напамет. Ученици кои ги учеле другите ученици ги нарекувале *монитори*, а имале и помошници кои делеле училишни таблици, ги запишувале оние кои не се присутни и ја контролирале хигиената.⁶⁵

Иако Bell и Lancaster не работеле заедно, составот во литературата се споменува и како Бел-Ланкастеров систем на наставата. Во првата половина на 19 век воведен е во пракса во училиштата во Северна Америка, Канада, Италија, Швајцарија и Русија.

---

⁶⁴ Ibid, стр. 54

⁶⁵ Ibid, стр. 55

- Првите методички осмислени форми на наставата по странски јазици во училишните системи во поголем број европските земји се од првата половина на деветнаесеттиот век. Од воведувањето на наставата по странски јазици во училишниот систем се сменуваа следниве методи: граматичко-преведувачка метода, директна метода, аудиолингвална метода, аудиовизуелна метода, комуникациска метода.

Во првата половина на 19 век учењето на живите јазици било исто како и учењето на класичните јазици (читање, пишување, а најмалку говорење). Целта не бил говорот, туку преведување на политички, уметнички и литературни текстови. Странскиот јазик се учел механички и не се вежбала комуникацијата со луѓето.⁶⁶ Живите јазици се учеле во потесен круг на луѓе. Поради економските односи кои во тоа време битно се менувале, се имало потреба во побогати семејства (гувернантите како изворни говорници на странскиот јазик) од развој на комуникација на странскиот јазик, се проширувал кругот на луѓе кои комуницирале на странскиот јазик.⁶⁷

Граматичко-преведувачка метода

Граматичко-преведувачка метода се применувала се до пред крајот на деветнаесеттиот век и се базира на верувањето дека граматиката треба да се учи преку директни инструкции и преку голема репетиција на вежбите. Дадени се граматичките правила, примерите, текстовите за превод и учениците треба да ги запомнат правилата и да ги вежбаат додека ги преведуваат речениците и ги анализираат текстовите. Учењето на граматичките правила и вокабулар се најбитни во традиционалната методологија.⁶⁸ Овој метод настанал по примерот на методички постапки кои се користеле во наставата по класични јазици, старогрчки и латински. Бидејќи тие се „мртви јазици“ (што значи дека тие се учеле поради една цел: оспособување за читање на изворни текстови на тие јазици), за нив нема изворни говорници.

---

⁶⁶ <http://de.wikipedia.org/wiki/Fremdsprachenunterricht>

⁶⁷ <http://www.scribd.com/doc/11380011/Ucenje-stranog-jezika>

⁶⁸ Broughton, G. et al. (1994), Teaching English as a Foreign Language, 2nd ed., London: Routledge

Учењето е дедуктивно: на учениците им се објаснат граматичките правила и потоа ги изработуваат вежбите. Приоритетите се граматиката, граматичките правила, вежбите, примерите, преведувањето од странски на мајчин јазик и обратно.⁶⁹ Основа на оваа метода е практична примена на граматичките правила во двосмерно преведување на одберениот текст од некој познат автор.

Освен граматиката потребно е и да се знаат зборовите од странскиот јазик. Новите зборови се учат како изолирани ајтеми и се комбинираат спрам правилата.⁷⁰

Директна метода

Во втората половина на деветнаесеттиот век се дошло до заклучок дека не е идеален начин живите јазици да се учат спрам моделот на учење на класичните јазици, латински и старогрчки. Туку се воведува говорот во наставата на начин како тој инаку може да се чуе во секојдневна комуникација.

Зачетникот на директната метода е Francois Gouin пред крајот на деветнаесетиот век. Тој сметал дека треба да се повтори процесот кое детето го поминало при учењето на мајчиниот јазик. Децата употребуваат реченици во комуникација и не се битни изолираните зборови бидејќи комуникацијата се одвива во стварни услови. Зборовите се апстрактни, дури во реченицата добиваат одредено значење и смисла. Поголема важност се придавало на усното усвојување на јазикот, а подоцна се поминало на пишување. Многу поважно е слушањето. Во втората половина на 19 век Wilhelm Viëtor ја истакнал важноста на учењето на изговорот (фонетика).⁷¹

Otto Jespersen во почетокот на 20 век како поборник на директната метода, методата ја нарекува „нова“, „реформистичка“, „природна“, „директна“, „фонетска“, „интуитивна“, „конверзациска“, „антиграматичка“, „антикласична“. Самиот предлагал да биде интуитивна метода бидејќи детето така го учи јазикот. Ја истакнувал важноста на фонетиката. Се залагал за употреба на фонетска транскрипција за изговор на изворните

---

⁶⁹<http://www.phil.muni.cz/elf/mod/resource/view.php?inpopup=true&id=88013>

⁷⁰ White, Ronald V. (1988), *The ELT Curriculum*, Oxford: Blackwell Publishers Ltd

⁷¹ <http://www.scribd.com/doc/11380011/Ucenje-stranog-jezika>

говорници во наставата по странскиот јазик.⁷²

Кај оваа метода на наставниците и учениците не им е дозволено да го користат мајчиниот јазик во наставата по странски јазици, се критикува употреба на мајчин јазик, кое всушност е единствено средство на комуникацијата кое и наставниците и учениците го имаат и кое во исто време овозможува меѓусебен контакт и интеракција. Странскиот јазик се учи на индуктивен начин. Учениците слушаат и повторуваат, го имитираат наставникот. Странскиот јазик се учи по пат на индукција, самите да го откријат значењето на некој збор или некое граматичко правило. Важно е усното изразување.⁷³

Различните методи на учење преку историјата на учење на странскиот јазик го игнорирале и запоставувале говорот т.е. говорот на странскиот јазик се вежбал само споредно преку активности кои биле наменети за вежбање на други јазични компоненти.

Дури после Европското реформистичко движење говорот се вклучува во наставата, но и тогаш само за претставување на граматичката структура. Слушањето е првиот контакт кој го имаме не само со странските јазици, туку со јазикот воопшто. Направени се многу студии и истражувања бидејќи тоа воедно претставува и клучен момент во учење на јазикот, затоа што по патот на слушање ние создаваме и усвојуваме јазични компоненти кои биле занемарени во конвенционалниот тип на часот. Бројните студии потврдиле дека употреба на стратегијата на слушање на странски јазик е продуктивна и го поттикнува учењето.⁷⁴ Кај директната метода преведувањето е потполно отфрлено, јазикот се учи директно, без употреба на мајчиниот јазик во наставата и без преведувањето. Целта на директната метода била учениците сами да го развиваат чувството за странскиот јазик така што ќе го учат и ќе го употребуваат во секојдневни ситуации, без преведување на зборови на мајчин јазик. Вежбите кај директната метода биле еднојазични прашања и одговори, дополнување на текстови, дијалози според примери, учење на стихови и песмички напамет, диктат, прераскажување на прочитаниот текст или книги.

---

⁷² <http://www.scribd.com/doc/11380011/Ucenje-stranog-jezika>

⁷³ <http://de.wikipedia.org/wiki/Fremdsprachenunterricht>

⁷⁴ www.fil.bg.ac.rs/.../kriticki%20prikaz%20clanaka%20citanje%20i%20slu...

Аудиолингвална метода

Аудиолингвален метод е застапен во наставата за странски јазици и се темели врз основа на тоа дека јазикот се учи преку слушање и говор. Оваа метода е пример за користење на говорот за вежбање на граматика, меморирање на зборови и вежбање на изговор.⁷⁵ Оваа метода се развила во Америка во првата половина на 20 век. Учениците сами да ги откриваат правилата и на тој начин да се активираат. Со имитирање на наставникот да го развиваат чувството за странскиот јазик. Не се употребува мајчиниот јазик во учењето на странски јазик. Учениците ги дополнувале дијалози и ги изведувале, биле застапени и вежбите со прашања и одговори без воведување на вежбите на преведување и користење на мајчиниот јазик. Битни се уснени вештини, слушање и говор.⁷⁶

Аудиовизуелна метода

На почетокот на втората половина на 20 век во Франција се развила аудиовизуелната метода, јазикот да се поврзе со оптичките материјали. Ученикот од понудените слики прави приказна, т.е. со зборови го изразува она што го види од сликите или составува реченици врз основа на шема во дадениот пример. Се употребувале слики, филмови на телевизор, флешкартички. Меѓутоа, овој метод имал многу критики, бидејќи се доаѓало до монотонија, поради користење на истата шема секој час.⁷⁷

Комуникативна метода

Комуникативната метода 1970 година овозможил вежби кои барале функционирање во групи или во парови и бил потребен заеднички труд да се дојде до решение, што имплицирало паровите и тимовите меѓусебно да комуницираат. Оваа метода допринела на развојот на материјалот во наставата по странски јазици и појава на извесен број на додатен материјал. Иновативно за оваа метода е тоа што укажал на ситуацијата во која ќе се најде индивидуата која мора да зборува на странскиот јазик и со

---

⁷⁵ www.fil.bg.ac.rs/.../kriticki%20prikaz%20clanaka%20citanje%20i%20slu...

⁷⁶ http://de.wikipedia.org/wiki/Fremdsprachendidaktik#Audiolinguale_und_audiovisuelle_Methode

⁷⁷ http://de.wikipedia.org/wiki/Methodengeschichte_des_Fremdsprachenunterrichts#Audiolinguale_und_audiovisuelle_Methode

тоа го фаворизирал одложувањето на говорот на странскиот јазик во почетниот стадиум на учењето и овозможил поголема активност на слушањето.⁷⁸

Современиот пристап на наставата е пристап кој на наставниците и учениците гледа како на учесници во комуникативниот процес во рамките на различни општествени ситуации во кои тие извршуваат одредени задачи. Всушност тоа е принципот на кој се заснива комуникативниот пристап во наставата по странски јазици. Улогите на наставникот и ученикот во овој пристап значајно се менуваат во однос на поранашниот традиционален пристап. Наставникот веќе не предава јазик, туку организира настава и учествува во процесот на учење на странскиот јазик. Тој мора да ја разбере природата на комуникацијата и учењето воопшто, а посебно учењето на странски јазици. Исто така од големо значење се и вештините кои ги поседува наставникот, за да го примени своето знаење и искуството во одделението и високото ниво на знаење на странски јазик, да има критички, флексибилен, и експериментален пристап во подучувањето. Поради зголемената одговорност која ја имаат со самото учество во процесот на комуникацијата и учениците се посpremни и имаат поголема самодоверба да го користат јазикот воопшто.⁷⁹

Учениците на часот по странскиот јазик најмногу ги мотивираат вежби со кои може да ја чувствува комуникацијата на тој јазик. Учениците се тука главните актери. Наставникот не е тука да објаснува, туку да го охрабрува ученикот, да го направи учењето поинтересно, да му помага на ученикот да истражува, да проба итн.⁸⁰

Кога комуницираме на странскиот јазик, ние го ставаме во употреба јазикот што го учевме. Целта на учење на странскиот јазик е да можеме да комуницираме на тој јазик.⁸¹ Кај оваа метода се поттикнуваат говорните вештини.

---

⁷⁸ www.fil.bg.ac.rs/.../kriticki%20prikaz%20clanaka%20citanje%20i%20slu...

⁷⁹ <http://www.pfb.unssa.rs.ba/Casopis/Broj%208/TatjanaDumitraskovic.pdf>

⁸⁰ Broughton, G. et al. (1994), *Teaching English as a Foreign Language*, 2nd ed., London: Routledge

⁸¹ Widdowson, H. G., Seidlhofer, B., Knapp, K. (2009), *Handbook of foreign language communication and learning* (Handbooks of Applied Linguistics), New York, N.Y. : Mouton de Gruyter

Во модерната методологија ученикот е во центарот на внимание, а главната улога на наставникот е да им помогне на учениците, да ги вклучи во акцијата на часот така што ќе му овозможи на секој ученик да работи спрам својата брзина, да ги поттикнува учениците да учествуваат, да зборат, да работата, да има интеракција, не давајќи многу долги објаснувања.⁸² Комуникативната метода не ја забранува употребата на мајчин јазик. Комуникативната метода се базира на когнитивистичката психологија на учење, тоа подразбира дека она што го имаме веќе научено ни помага во стекнувањето на новите знаења. Споредбата помеѓу мајчиниот и странскиот јазик не може да се избегне. Во наставниот процес комуникативната метода дозволува употреба на мајчин јазик бидејќи тоа не го ремети сознајниот процес.

- Творецот на проект-методата бил американскиот педагог Виљем Килпатрик (1871-1965) кој заедно со блискиот пријател Дјуи пред Првата светска војна во училиштето Колумбија на Универзитетот Њу Јорк замислил и реализирал систем на настава со која сакал школското учење максимално да го приближи кон решавање на проблеми и стекнување на знаења во практични животни ситуации (како индустријска организација на работа). Ова метода била широко прифатена во САД и Советскиот Сојуз (претставници Макаренко и Блонски). Помеѓу Двете светски војни проект – методата добила симпатизери и во Европа во Германија. Во седумдесетите и осумдесетите години на дваесетиот век проект- методата ја добила своја „ренесанса” во Германија.⁸³

Претставниците на реформистичката педагогија во почетокот на дваесетиот век се заложуваат за укинување на фронталната работа. Џон Дјуи бил против вербалното знаење, тој сметал дека извор на знаењето е работата, бидејќи преку работата се стекнуваат најсигурните и најефикасните знаења. Дјуи е против давањето на готовите знаења на учениците. Дјуи е за самостојната и индивидуалната активност на ученикот во процесот на наставата и учењето.⁸⁴

---

⁸² Scrivener, J. (2005), *Learning Teaching*, Oxford: Macmillan

⁸³ Frey, K. (1995), *Die Projektmethode*, Weinheim und Basel: Beltz Verlag, стр.29

⁸⁴ Миовска-Спасева, С. (2005), *Прагматистичка педагогија и основното образование*, Скопје: Селектор

- Експертите се согласуваат дека употреба на драмскиот метод, драмската техника и стратегија како метод на учење на децата не е исто што и учење на драма. Драмскиот метод нема за цел учење на драмска вештина туку учење со помош на драма, преку драма.⁸⁵

- Усното изразување е една од најчесто применуваните методи. Према некои истражувања, 2/3 од сите говорни активности во наставата припаѓаат на говорот на наставникот. Искуствата покажале дека знаењата стекнати преку методата на наставниковото усно изразување се непотполни, вербални и формални. Исклучителна примена само на оваа метода не развива активност кај ученикот, па со тоа не развива ниту работни навики и способности.⁸⁶

---

⁸⁵<http://razred83.wordpress.com/nastava-i-nove-ideje/dramski-metod-u-nastavi-2/>

⁸⁶www.ffpu.hr/fileadmin/.../Nastavne_metode_02

II Методологија на истражувањето

1. Предмет на истражувањето

Изборот на предметот на ова истражување произлегува од потребата да се испита кои методи на учење и поучување се применувани од страна на наставниците по странски јазици и колку истите се прифатени од страна на учениците.

Затоа ова истражување е од особено значење за воспитно-образовната пракса бидејќи методите на учење и поучување имаат големо влиание во наставата по странски јазици.

Употреба на што повеќе методи на учење и поучување и нивната прифатеноста од страна на учениците, како и правилното користење на истите, подобрувањето на условите за користење на сите методи, допринесува на подобар квалитет на наставата по странски јазици и осавременување на дидактичката теорија и пракса.

Затоа се надевам дека ова истражување ќе допринесе на унапредување на примената на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици поради подобрување на квалитетот на наставата.

Ова истражување е за да се утврди дали учениците воочуваат разлика во пристапот на учење во другите предмети и во наставата по странските јазици, односно дали ја воочуваат специфичноста на комуникативниот карактер на методите во наставата по странски јазик и предавачкиот стил по другите предмети. Во наставата по странски јазици имаме нагласена комуникативна димензија на релација наставник-ученик, ученик-ученик.

Врз основа на тоа предметот на истражувањето во овој труд го дефинираме како потреба да се даде поцелосна слика за употреба на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици и осовременувањето на истите и да се укаже на потребата

од поголема комуникација на наставата по странски јазици, со цел поуспешно совладување на странскиот јазик.

2. Цели и карактер на истражувањето

Ова истражувањето има за цел да даде поцелосна слика за употреба на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици и да се согледа колку често и кои методи на учење и поучување наставниците ги применуваат и колку истите се прифатени од страна на учениците при учење на странски јазици.

Битна е комуникативната димензија на релација наставник-ученик и ученик-ученик. Ова истражување исто има за цел да укаже на потребата да се придонесе на правилно и почесто користење на методите на учење и поучување во настава на странски јазици со цел поуспешно и посовремено совладување на наставниот материјал и осавременување на дидактичката теорија и пракса.

Ова истражување по својот карактер беше:

- современо (бидејќи се испитуваше актуелната состојба);
- индивидуално (истражувањето го вршеше еден истражувач);
- дескриптивно (појавата се испитуваше каква што е);
- квалитативно (ова истражување се одвиваше во природна средина – училиште каде нема вештачки создадена истражувачка ситуација, целта беше да се открие и разбере употреба на методите на учење и поучување од страна на учениците и наставниците и ефикасноста на употреба на методите на учење и поучување, мотивацијата и заинтересираноста на учениците со помош на истражувачката техника интервју на фокус група ученици);
- квантитативно (се испитуваа мислењата и ставовите на наставниците и мислењата на учениците за употреба на методите на учење и поучување и прифатеноста и ефикасноста на истите со помош на истражувачката техника анкетирање);
- трансверзално (бидејќи појава се проучуваше едновременно на различни места и во различни услови).

3. Задачи на истражувањето

Од вака дефинираната основна цел произлегуваат следниве задачи:

- Да се утврди кои методи на учење и поучување најчесто се применуваат во наставата за изучување на странски јазици;
- Да се утврди кои методи на учење и поучување се најприфатени од страна на учениците во изучувањето на странскиот јазик;
- Да се утврди дали наставниците по странски јазици ги следат современите методи на учење и поучување;
- Врз основа на ставовите на наставниците по странски јазици да се дојде до сознанија за условите за употреба на методите на учење и поучување;
- Да се дојде до сознание дали наставниците по странски јазици посетуваат семинари за учење и примена на методите за учење и поучување;
- Да се утврди употребата на методите на учење и поучување во руралната и урбаната средина при изучување на странските јазици;
- Да се утврди дали училиштето обезбедува доволно средства за семинари за наставници по странските јазици;
- Да се испита степенот на влијание на употреба на методите на учење и поучување при изучување на странските јазици;
- Да се испита колку наставниците по странски јазици се методски и дидактички оспособени да користат што повеќе методи на учење и поучување;

- Да се утврди интересот и мотивираноста на наставниците по странски јазици за реализација на наставен час со примена на методи на учење и поучување;
- Да се утврди дали на часот по странски јазик учениците имаат поголема комуникација со наставникот, отколку со наставниците на другите часови;
- Да се утврди дали на учениците им се допаѓа кога на часот по странски јазик имаат многу активности кои од нив бараат постојана комуникација на странски јазик.

4. Хипотези

Тргнувајќи од предметот на истражувањето, целта, како и дефинираните задачи на истражувањето, може да се дефинира една општа хипотеза (која произлегува од целта на истражувањето) и неколку посебни (кои произлегуваат од поставените задачи).

Општа хипотеза: методи на учење и поучување кои наставниците ги применуваат при учење на странски јазици се клучен фактор за подобар квалитет на наставата по странски јазици, како и правилната и почеста употреба на различни методи на учење и поучување во настава поради осовременување и подобрување на квалитетот на наставата.

Помошни хипотези се:

- Методите на учење и поучување имаат различна зачестеност во примената при изучувањето на странските јазици;
- Некои методи на учење и поучување повеќе се прифатени од стана на учениците при изучувањето на странските јазици;
- Наставниците по странски јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување;
- Наставниците по странски јазици посетуваат семинари за учење и примена на современите методи на учење и поучување;
- Не постои разлика во примената на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се применува во училиштата од урбаната и руралната средина;
- Училиштата ги финансираат семинарите за наставниците по странски јазици;
- Употребата на методите на учење и поучување при изучување на странските јазици позитивно влијае врз ефикасноста во наставата;
- Постојат услови за реализирање на наставата по странски јазици со помош на методите на учење и поучување;

- Наставниците по странски јазици сметаат дека методски и дидактички се оспособени да користат што повеќе методи на учење и поучување;
- Кај наставниците по странски јазици преовладуваат позитивни ставови во однос на интересот и мотивираноста за реализација на наставен час со примена на методи на учење и поучување;
- Учениците на часот по странски јазик имаат поголема комуникација со наставникот и помеѓу себе, отколку со наставниците на другите часови;
- На учениците им се допаѓа кога на часот по странски јазик имаат многу активности кои од нив бараат постојана комуникација на странски јазик.

5. Варијабли на истражувањето

Варијаблите на истражувањето произлегуваат од поставените хипотези.

Независна варијабла се методите на учење и поучување во наставата по странски јазици, услови за нивна примена, комуникативниот карактер на методите на настава по странски јазик, мотивираност и методичко-дидачката способност на наставниците.

Зависна варијабла се ставовите и мислењата на наставниците по странски јазици во однос на употреба на методи на учење и поучување како и мислењата на учениците во однос на комуникативната димензија на релација наставник-ученик и ученик-ученик во урбаната и руралната средина.

6. Методи, техники и инструменти на истражувањето

Во ова истражување најадекватен пристап за собирање на податоци беше аналитичкиот метод со неговите варијанти:

- Аналитичко - компаративниот метод
- Аналитичко – експликативниот метод
- Ааналитичко – дескриптивниот метод

Со *аналитичко – компаративниот метод* ја споредивме застапеноста на употреба на методите на учење и поучување и ги споредивме добиените резултати помеѓу училиштата од областа по странски јазици во урбана и рурална средина.

Со *аналитичко – експликативниот метод* ги објаснивме причините за употребата на методите на учење и поучување во наставата по странските јазици, извршиме анализирање на зачестеноста на примена на методите на учење и поучување во наставата по странските јазици, ја забележивме заинтересираноста и мотивацијата на наставниците за примена на методите на учење и поучување кои ја поттикнуваат комуникацијата на релација наставник- ученик и ученик-ученик.

Со *аналитичко – дескриптивниот метод* ја утврдивме реалната состојба во врска со употребата на методите на учење и поучување од страна на наставниците по странски јазици, ги анализиравме нивните ставови во врска со применливоста на методите, видовме дали учениците ја воочуваат разликата во пристапот на учењето на другите предмети и на наставата по странски јазик.

Во однос на поставените задачи ќе се применуваат следниве истражувачки техники и инструменти:

- *анкетирање*: анкетни листови за испитување ставовите на наставниците кои изведуваат настава по странски јазици (прашања од затворен тип, прашања со алтернатија и прашања со селекција) ;
- *скалирање*: прашалник за испитување на степеноста на согласување со тврдењето на учениците (дескриптивна скала);
- *интервју* – протокол за интервју на фокус - група ученици .

Преку анкетирањето добивме објективни податоци за самите испитаници, нивниот пол, работно искуство, нивните ставови за одредени проблеми во наставата по странски јазици. Прашањата од анкетниот лист беа од затворен тип, прашања со алтернатија и прашања со селекција. За поголема објективност при одговарање од страна на наставниците и учениците и добивање на посигурни податоци, анкетата и скалирањето беа спроведени анонимно. Со помош на интервјуто добивме појасна слика за примена на комуникацијата на часовите по странски јазик.

7. Популација и примерок

Популацијата ја сочинуваа наставници и ученици од основното образование, како од урбаната така и од руралната средина.

Со истражувањето беа опфатени 14 основни училишта од Ниш, Р.Србија. Од урбаната средина беа опфатени 10 училишта и 4 училишта од руралната средина. Примерокот на наставниците беше намерен, а на учениците случаен.

Целни групи кои беа опфатени во истражувањето се: 60 ученика од урбана средина и 20 ученика од рурална средина, вкупно 80 ученика; од урбана средина беа избрани 70 наставници кои изведуваат настава по германски, англиски, француски и италијански јазик, а од рурална средина беа опфатени 12 наставници кои изведуваат настава по странски јазици, вкупно 82 наставници. Беа опфатени субјекти од различен пол и времетраење на работно искуство во училиштето. За интервјуто беа опфатени 14 ученика, по пет ученика од две училишта од урбана средина и четири ученика од едно училиште од руралната средина.

Подетално, како субпримерок се појавија следниве групи:

1. Субпримерок - наставници по странски јазици од втор образовен циклус на основно училиште од урбана средина
2. Субпримерок - наставници по странски јазици од втор образовен циклус на основно училиште од рурална средина
3. Субпримерок - ученици од втор образовен циклус на основно училиште од урбана средина
4. Субпримерок - ученици од втор образовен циклус на основно училиште од рурална средина.

8. Статистичка обработка на податоците

Обработката на податоците и анализа на резултатите од анкетањето се одвиваше преку следниве фази:

- Редигирање на прашалникот, што значи проверување на исправноста на прашањата и отстранување на грешките во пополнувањето;
- Сигнирање (кодирање) на прашалникот што значи класирање на податоци во групи според одредени ознаки и симболи;
- Табелирање на податоците заради скратено и ефикасно графичко изразување на резултатите;
- Квантитативна анализа на резултатите преку пресметување на фреквенции на резултатите и проценти.

9. Организација и тек на истражувањето

Организацијата и текот на истражување се одвиваше во три етапи, и тоа: подготвителна етапа, етапа на реализација на истражувањето и анализа на добиените резултати од истражувањето.

Беа информираа сите субјекти вклучени во истражувањето, но не им се кажа на која тема ќе се однесува истражувањето, за да се избегне претходна подготовка. Потоа беа подготвени техниките и инструментите за собирање на податоците, кои беа соодветни на предметот на истражувањето. Се подготвија и прашањата од анкетниот лист, прашалникот и протоколот за интервју на фокус-група ученици. За подготвителната фаза беа потребни 30 дена.

Следна етапа на истражувањето беше самата реализација на истражувањето во училиштата, која траеше 90 дена. На наставниците по странски јазици, по претходната информираност им беа дадени анкетните ливчиња и им објаснивме која е нашата цел и кој е предметот на истражувањето. Ги замоливме да нема бидат искрени при одговарањето на прашањата. Анкетањето траеше 30 минути. По завршувањето ги собравме анкетните ливчиња и им се заблагодаривме на одвоеното време. Потоа на

учениците им дадовме прашалник. Ги замоливме да нема меѓусебна комуникација и да бидат искрени при одговарањето. Им дадовме 30 минути за одговарање на прашањата. На крајот го спроведовме и интервјуто.

Дојдовме и до последната етапа на истражувањето во која се обработуваат податоците, се врши нивната анализа и интерпретација на добиените резултати. Спроведувањето на анкетата, прашалникот и интервјуто траеше три месеци и за обработката на податоците и финалниот извештај беа потребни три месеци. Со тоа целото истражување траеше шест месеци.

III Анализа и интерпретација на резултатите

1. Анализа и интерпретација на резултатите добиени со протокол за интервју на фокус група ученици од вториот образовен циклус од основното осумгодишно образование *

Овој дел од истражувањето се спроведе во период од февруари-април 2014 година. Анкетирањето е извршено со субпримерок ученици од V до VIII одделение во две основни училишта од урбаната средина со по пет ученика од секое училиште и со четири ученика од едно основно училиште од руралната средина на територија на град Ниш, Р. Србија. Со интервјуте беа опфатени 14 ученици.

Интервјуте се спроведе со користење на посебно изработен инструмент „Протокол за интервју на фокус-група ученици од предметна настава од основното осумгодишно образование”. (Прилог бр.1).

Протоколот се состои од 2 фокусни точки, во чии рамки се вклучени 11 дескриптори на иницијални прашања кои беа поставувани на учениците од основните училишта кои беа вклучени во истражувањето. Учениците кои беа вклучени во истражувањето беа избрани по принципот на случаен примерок.

Фокусните точки на интервјуте се однесуваат на:

- Однос кон комуникацијата на наставата по странски јазик;
- Однос кон вежбите на наставата по странски јазик.

* Во истражувањето се анкетирани учениците од предметна настава на осумгодишното задолжително образование во Република Србија.

ПРЕЗЕНТАЦИЈА И АНАЛИЗА НА ДИРЕКТНИТЕ НАВОДИ ОД СТРАНА НА УЧЕНИЦИТЕ

Фокусни точки на интервјуто	Дескриптор на иницијални прашања	Директни наводи
Однос кон комуникацијата на настава по странски јазик		
	А) Дали помеѓу тебе и наставничката има повеќе комуникација на часот по странски јазик отколку на другите часови?	Целта на ова иницијално прашање е да се дојде до сознанија дали учениците ја согледуваат разликата во комуникацијата на часовите по странски јазици и на часовите по другите предмети. Урбана средина: У1: „Да, има.“ У2: „Повеќе сме вклучени на часот.“ У3: „Повеќе сме активни.“ У4: „Не знам, можеби има.“ У5: „Да, секако.“ У6: „Се подразбира.“ У7: „Да, и тоа многу“ У8: „Повеќе сме активни.“ У9: „Да, интересно е.“ У10: „Да, најмногу го сакам часот по странски јазик.“ Рурална средина: У11: „Зборувањето е дозволено.“ У12: „Не знам точно.“ У13: „Повеќе сме активни.“ У14: „Мислам, да.“ <i>Во своите искази учениците истакнуваат голема интеракција, голема мотивација и ја воочуваат разликата во комуникацијата на часовите по странските јазици и другите предмети.</i>

	Б) Дали помеѓу тебе и твоите другарчиња има повеќе комуникација на часот по странски јазик отколку на другите часови?	Ова иницијално прашање се поставува со целта да се дознае дали учениците имаат поголема комуникација помеѓу себе на часовите по странските јазици или на другите часови. У1: „Зборуваме колку сакаме.“ У2: „Да.“ У3: „Затоа го сакам тој предмет.“ У4: „Едвај чекам да дојде тој час.“ У5: „Се подразбира.“ У6: „Да, играме игри.“ У7: „Да, и тоа многу.“ У8: „Омилен час, бидејќи не молчиме.“ У9: „Да, затоа го сакам тој предмет.“ У10: „Да, и премногу.“ У11: „Омилен предмет.“ У12: „Си играме игри.“ У13: „Дискутираме на некоја тема.“ У14: „Да, и многу сакам.“ <i>Учениците во своите искази споменуваат дека часот по странски јазик им е омилен час, бидејќи комуникацијата е поголема на часовите по странски јазик, отколку на другите часови.</i>
	В) Како се чувствуваш кога на часот зборувааш на странски јазик?	Целта на ова иницијално прашање е да се дојде до сознанија за чувствата на учениците кога зборуваат на странски јазик.

		У1: „Не зборуваме толку на странски јазик.“ У2: „Многу ми е убаво.“ У3: „Интересно е.“ У4: „Учиме ново.“ У5: „Интересантно, бидејќи учиме нешто што можеме да го употребиме во животот.“ У6: „Нов јазик, баш интересно.“ У7: „Горди сме што знаеме нешто ново.“ У8: „Среќни сме што учиме уште еден јазик.“ У9: „Го знаеме нивниот јазик, а тие не го знаат нашиот.“ У10: „Горда сум што знам странски јазик.“ У11: „Пресреќен сум.“ У12: „Задоволно.“ У13: „Не ги сакам странските јазици.“ У14: „Уште на знам да зборувам на странски јазик.“ <i>Во своите искази учениците истакнуваат дека се чувствуваат пријатно и радосно и дека се горди што знаат да зборуваат на странски јазик.</i>
	Г) Опиши / раскажи како се чувствуваш кога Н ќе те пофали дека добро го владееш странскиот јазик?	Ова иницијално прашање се поставува со целта да се дознае како се чувствуваат учениците кога ќе бидат пофалени од страна на наставничката, и како таа пофалба делува на нив. У1: „Задоволно.“ У2: „Радосно.“

		У3: „Тоа е потстрек за мене.“ У4: „Пофалба од некој што знае да зборува.“ У5: „Потоа даваме максимум од себе.“ У6: „Не ме пофалува.“ У7: „Никого не пофалува.“ У8: „Наставничката пофалува само кога ќе добиеме петка.“ У9: „Супер ми е.“ У10: „Не се случува толку често.“ У11: „Само некои се пофалени.“ У12: „Пресрекен сум.“ У13: „И така и така.“ У14: „Секој наставник нè пофалува.“ <i>Во своите искази учениците истакнуваат дека пофалбата делува позитивно на нив и тоа претставува потстрек и мотивација за понатамошно учење.</i>
	Д) Дали користите мајчин јазик на часовите по странски јазик за преведување и објаснување?	Ова иницијално прашање се поставува со целта да се дознае дали на часовите по странки јазици се користи мајчин јазик. У1: „Да, користиме.“ У2: „Кога преведуваме.“ У3: „Во разговор со наставничката.“ У4: „Кога работиме граматика.“ У5: „И кога нешто не ни е јасно.“ У6: „Подобро да ја разбереме наставничката.“ У7: „Кога учиме нови зборови.“ У8: „Само на крај на часот.“ У9: „Понекогаш, кога е потребно.“ У10: „Кога ни објаснува за домашно.“ У11: „Кога прегледува домашно.“ У12: „Кога го повторуваме

		наученото.“ U13: „Кога ќе влезе некој во училницата.“ U14: „Кога ја прашуваме наставничката нешто бидејќи уште не знаеме се на странски јазик.“ <i>Во своите искази учениците споменуваат дека на часот по странските јазици мајчиниот јазик го користат по потреба.</i>
Однос кон вежбите на наставата по странските јазици		
	А) Дали редовно ги решавате вежбите и прашањата кои се дадени во учебникот по странски јазик?	Целта на ова иницијално прашање е да се дојде до сознанија дали редовно се решаваат вежбите и прашањата кои се дадени во учебникот по странски јазик. U1: „Да.“ U2: „Се подразбира.“ U3: „Така вежбаме.“ U4: „Кога вежбаме, се играме.“ U5: „Наставничката секој час ги проверува вежби за домашно.“ U6: „Во учебникот имаме крстозборки.“ U7: „Понекогаш ми е досадно да ги пишувам.“ U8: „Имаме вежби каде што мора да глумиме.“ U9: „Вежбите се многу интересни.“ U10: „Преку нив учиме дијалози за секојдневен живот.“ U11: „Учиме непознати зборови.“ U12: „Вежбите се многу убави и шарени.“ U13: „Се делиме во групи.“ U14: „Кога ќе го прочитае текстот, го прераскажуваме.“

		Учениците во своите искази ги споменуваат следните аспекти на ангажираност: работна клима, радост и необични доживувања, прифатлив амбиент во групи и дека редовно ги решаваат вежбите и прашањата и многу им се интересни и поучни, бидејќи во вежбите има дијализи кои можеле да ги употребиме во реална ситуација.
	Б) Дали од тие вежби во учебникот се бара поголема комуникација на странскиот јазик?	Ова иницијално прашање се поставува со целта да се дознае дали вежбите од учебникот бараат поголема комуникација на странски јазик. У1: „Се подразбира, има дијалози.“ У2: „И тоа премногу.“ У3: „Наставничката само нешто пишува.“ У4: „Не престануваме да зборуваме.“ У5: „Без комуникација не може да се замисли час по странски јазик.“ У6: „Се делиме во групи.“ У7: „Играме игри.“ У8: „Пишуваме дијалози.“ У9: „Да. играме.“ У10: „Понекогаш зборуваме, понекогаш пишуваме.“ У11: „Имаме вежби за прераскажување.“ У12: „Глумиме.“ У13: „Измислуваме ситуации“ У14: „Да бараат да комуницираме за време на целиот час.“

		<i>Учениците во своите искази истакнуваат интерес за вежбите кои бараат поголема комуникација на странски јазик.</i>
	В) Дали играте игри во кои од вас се бара поголема комуникација?	Ова иницијално прашање се поставува со целта да се дознае дали игрите што ги играат бараат поголема комуникација . У1: „ Да, играме.“ У2: „Играме различни игри.“ У3: „Скоро секој час.“ У4: „Решаваме крстозборки.“ У5: „Глумиме.“ У6: „Мене ми е срам да глумам.“ У7: „Јас сакам да глумам.“ У8: „Имаме дијалози.“ У9: „Се играме дека сме на пазар.“ У10: „Си играме бинго.“ У11: „Прераскажуваме.“ У12: „Јас секогаш читам.“ У13: „Наставничката само чита.“ У14: „Јас пишувам на табла.“ <i>Во своите искази учениците истакнуваат интерес кон игрите што ги играат на часот бидејќи тие игри бараат поголема комуникација, игрите се различни и бараат лично залагање и работната клима е пријатна.</i>

	Г) Дали ви е интересно на часот по странски јазик и кои наставни активности ви се допаѓаат?	Целта на ова иницијално прашање е да се дојде до сознанија дали на учениците им е интересно на часовите по странски јазик и во кои наставни активности тие уживаат. У1: „Да, интересно ми е кога преведуваме.“ У2: „Многу ми е интересно кога читаме.“ У3: „Најинтересно ми е кога наставничката ни дава да работиме во тимови.“ У4: „Интересно ми е кога наставничката зборува на странски јазик.“ У5: „Интересно ми е кога правиме проекти.“ У6: „Уживам кога ќе дојде тој час и кога пишуваме.“ У7: „Интересно ми е кога пишувам на табла.“ У8: „Интересно ми е кога играме улоги.“ У9: „Многу ми е интересно кога учиме лекција во групи.“ У10: „Најинтересно ми е кога зборуваме на странски јазик, а не знаеме уште толку добро.“ У11: „Најинтересно ми е кога играме игри.“ У12: „Интересно ми е кога на странскиот јазик дискутираме за некоја тема.“ У13: „Интересно ми е кога читам.“ У14: „Интересно ми е кога даваме идеи.“ <i>Во своите искази учениците истакнуваат интерес кон различни активности на часот по странските јазици, нивното лично залагање во реализација на тие активности, кон работната клима и радост кога</i>

		<i>зборуваат на странскиот јазик.</i>
	Д) Дали на часот по странски јазик работите многу граматика?	Ова иницијално прашање се поставува со целта да се дознае дали на часот по странски јазици се работи доволно граматика. У1: „Да, работиме.“ У2: „Можеби недоволно, не знам.“ У3: „Многу игране игри.“ У4: „Мислам доволно и се ми е јасно.“ У5: „Да, и имаме посебна тетратка по граматика.“ У6: „Глумиме, сигурно тоа е граматика.“ У7: „Да и тоа многу сакам да учам.“ У8: „Мислам и премногу.“ У9: „Секој час.“ У10: „Јас мислам да.“ У11 „Кога наставничката ќе ни објасни нешто ново, тогаш ги пополнуваме цртичките во текстот.“ У12 „На табла пишуваме граматика со примери.“ У13 „Воопшто не учиме граматика, вежбаваме дијалози.“ У14 „Читање, подвлечување, пишување на табла, тоа е граматика.“ <i>Во своите искази учениците истакнуваат интерес за учење граматика бидејќи им се допаѓа начинот на кој се учи, со пишување, со читање, преку различни говорни активности.</i>

	Ѓ) Дали на часот по странскиот јазик слушате ЦД со исчитани лекции?	Ова иницијално прашање се поставува со целта да се дознае дали на часот по странски јазици слушаат ЦД со исчитани лекции. У1: „Да , слушаме и пееме.“ У2: „Да така учиме изговор.“ У3: „Слушаме песни.“ У4: „Да, преведуваме.“ У5: „Да, слушаме и повторуваме.“ У6: „Тоа е многу интересно и корисно.“ У7: „Слушаме бинго.“ У8: „Понекогаш и многу ми се допаѓа.“ У9: „Да, се разбира и многу сакам кога наставничката ќе донесе ЦД.“ У10: „Да, повторуваме.“ У11: „Слушаме дијалози.“ У12: „Слушаме временска прогноза.“ У13: „Повторуваме нови зборови.“ У14: „Дополнуваме зборови кои недостасуваат.“ <i>Во своите искази учениците истакнуваат интерес кога на часот по странските јазици сосема доволно слушаат ЦД со исчитани лекции и дека тоа многу им помага при изучување на странскиот јазик и многу им се допаѓа.</i>

Табела број 1: Прашања и директни наводи од интервјуто со учениците од вториот циклус од основното училиште

Деталните резултати кои ги добивме со интервјуто на учениците како фокус-група ги анализираме со квалитативна проценка на дирекните наводи на учениците.

Првата фокусна точка на инструментот се однесува на однос кон комуникацијата на наставата по странските јазици.

Од дирекните наводи на учениците се согледуваат неколку аспекти на проблемот:

- Дали ја воочуваат разликата во комуникацијата на часовите по странските јазици и другите предмети;
- Како се чувствуваат кога зборуваат на странскиот јазик;
- Ситуации во кои се користи мајчиниот јазик.

Овие аспекти се поврзани со следните помошни хипотези:

-Учениците на часот по странските јазици имаат поголема комуникација со наставниците и помеѓу себе, отколку со наставниците на другите часови.

- На учениците им се допаѓа кога на часот по странските јазици имаат многу активности кои од нив бараат постојана комуникација на странски јазик.

Од исказите на учениците кои се анкетирани од основните училишта од урбаната и руралната средина можеме да заклучиме:

- Учениците ја воочуваат разликата во комуникацијата на часовите по странските јазици и другите предмет.

- Учениците пријатно се чувствуваат кога зборуваат на странскиот јазик.

- Учениците на часот по странски јазик користат мајчин јазик по потреба.

Дирекните наводи на учениците кои се анкетирани од основните училишта од урбаната и руралната средина ги потврдуваат двете помошни хипотези:

- Учениците на часот по странските јазици имаат поголема комуникација со наставниците и помеѓу себе, отколку со наставниците на другите часови.**
- На учениците им се допаѓа кога на часот по странски јазици имаат многу активности кои од нив бараат постојана комуникација на странски јазик.**

Втората фокусна точка на инструментот се однесува на однос кон вежбите на наставата по странските јазици.

Од дирекните наводи на учениците се согледуваат неколку аспекти на проблемот:

- Каков интерес имаат учениците кон вежбите и прашањата кои се дадени во учебникот по странските јазици;
- На кој начин се поттикнува комуникацијата со помош на вежбите во учебниците;
- Каков интерес имаат учениците кон наставните активности на часот по странските јазици;
- Причини и мотиви за слушање ЦД со исчитани лекции.

Овие аспекти се поврзани со следните помошни хипотези:

- На учениците им се допаѓа кога на часот по странските јазици имаат многу активности кои од нив бараат постојана комуникација на странски јазик.**
- Наставниците по странски јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување.**

Од исказите на учениците кои се анкетирани од основните училишта од урбаната и руралната средина можеме да заклучиме:

- *Учениците покажуваат висок степен на интерес и јасна мотивација за решавање на вежбите и прашањата во учебникот кои ја поттикнуваат комуникацијата на странскиот јазик помеѓу нив. Во своите искази учениците истакнуваат дека вежбите се интересни и поучни.*
- *Учениците во исказите споменуваат дека глумат, прераскажуваат, читаат и на тој начин ја поттикнуваат комуникацијата.*
- *Учениците покажуваат висок степен на интерес кон активностите на часот. Во своите искази учениците истакнуваат дека на часот по странски јазици работат во тимови, преведуваат, играат игри итн.*
- *Учениците покажуваат интерес за слушање ЦД со исчитани лекции. Во своите искази учениците истакнуваат дека тоа многу им помага при изучување на јазикот и многу им се допаѓа.*

Од исказите на учениците можеме да заклучиме дека учениците покажуваат голем интерес кон комуникацијата на часот по странските јазици која се постигнува со примена на методите на учење и поучување.

Дирекните наводи на учениците кои се анкетирани од училиштата од урбаната и руралната средина во потполност ги потврдуваат следните три помошни хипотези:

- **На учениците им се допаѓа кога на часот по странските јазици имаат многу активности кои од нив бараат постојана комуникација на странски јазик.**
- **Наставниците по странски јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување.**
- **Не постои разлика во примената на методите на учење и поучување во наставата по странските јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.**

2. Анализа и интерпретација на резултатите добиени од прашалникот за учениците од вториот образовен циклус во основните училишта

Со примена на истражувачката техника-анкетирање, требаше да добиеме податоци за мислењето на учениците од вториот образовен циклус по предметна настава во однос на употреба на методи на учење и поучување по странски јазици, како и во однос на поголема комуникација на наставата по странски јазици отколку на наставата по другите предмети. Во прашалникот со кој беше изведен овој дел од истражувачките активности беа застапени 15 прашања во интерес на докажување на хипотезите

Преку овој прашалник сакавме да добиеме сознанија за:

- Дали на часот по странски јазик на учениците им е секогаш интересно;
- Дали на часот по странски јазик учениците често имаат јазични игри;
- Дали на часот по странски јазик учениците често имаат групна дискусија;
- Дали на часот по странски јазик учениците често имаат симулација;
- Дали на часот по странски јазик учениците често имаат играње на улоги;
- Дали на часот по странски јазик учениците често имаат драматизација;
- Дали на часот по странски јазик учениците користат про и контра техника;
- Дали на часот по странски јазик учениците имаат константна смена на активностите;
- Дали на часот по странски јазик наставникот го активира предзнаењето на учениците и ги прашува за идеи;

- Дали на часот по странски јазик учениците прават проекти во врска со наставната тема (знаменитости за државата во врска со јазикот што го изучуваат) и вршат презентација на странски јазик;
- Дали на часот по странски јазик работната атмосфера е проследена со комуникација на странскиот јазик помеѓу учениците;
- Дали на часот по странски јазик учениците имаат поголема комуникација со наставникот, отколку со наставниците на другите часови;
- Дали на часот по странски јазик учениците зборуваат за културата на народот во врска со јазикот што го изучуваат (музиката, уметноста);
- Дали на учениците ми се допаѓа кога на часот по странски јазик имаат многу активности од кои се бара постојана комуникација на странски јазик;
- Дали на часот по странски јазик не е како на другите часови.

Покрај тоа сакавме да го дознаеме степенот на согласност на учениците, односно нивните мислења кои се резултат на нивното доживување и чувствата на часовите по странски јазици. Анкетата е извршена во периодот од февруари-април 2014 година, во десет училишта од урбана средина и четири училишта од рурална средина на територија на град Ниш, Р. Србија и беа опфатени вкупно 80 ученици, од кои 60 се од урбаната средина, а 20 се од руралната средина.

Од целосното сумирање на резултатите од субпримерок ученици од урбаната и субпримерок ученици од руралната средина кои беа анкетирани ја забележуваме следната состојба:

1. На прашањето „дали на часот по странски јазик секогаш им е интересно“, 15 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 39 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 6 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
15	39	6

Збирна табела бр. 1

На прашањето „дали на часот по странски јазик секогаш им е интересно“, 18 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 2 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и никој не одговорил дека воопшто не се согласува.

потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
18	2	0

Збирна табела бр. 2

Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик секогаш им е интересно процентуално изгледаат вака: 65% од испитаниците од урбаната средина одговориле делумно се согласуваат, 25% потполно се согласуваат и 10% од нив воопшто не се согласува, додека испитаниците од руралната средина во голем број, поточно 90% одговориле дека потполно се согласуваат, а само 10% од нив делумно се согласува и никој не одговорил дека воопшто не се согласува, што укажува дека наставниците од руралната средина доволно ги мотивираат учениците и секогаш им е интересно.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок ученици од урбана средина   Субпримерок ученици од рурална средина

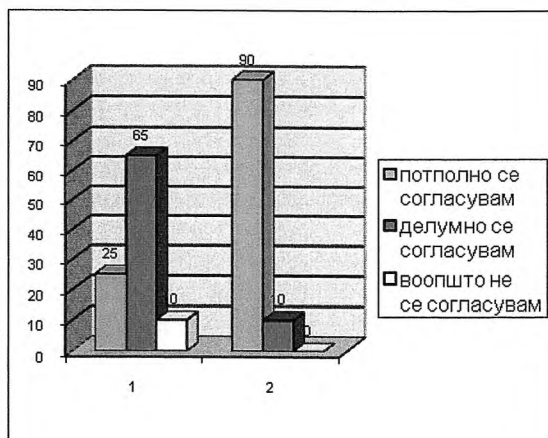

Графички приказ бр. 1

Резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците од урбаната средина делумно се поврзуваат со помошните хипотези:

- **Употреба на методите на учење и поучување при изучување на странските јазици позитивно влијае врз ефикасноста на наставата.**
- **Не постои разлика во примената на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.**
- **Учениците на часот по странски јазик имаат поголема комуникација со наставникот и помеѓу себе, отколку со наставниците на другите часови.**

Резултатите добиени од испитаниците од руралната средина во потполност ги потврдуваат помошните хипотези.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 2

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека средина во која функционира училиштето директно не влијае врз стилот на реализација на наставата по странски јазик, наставниците имаат стекнато одредени компетенции во текот на своето образование, а подоцна и со посетување на одредени семинари за правилна употреба на методите за учење и поучување, а тоа значи дека во комуникација со учениците знаат како да ги заинтересираат и мотивираат.

2. На прашањето „дали на часот по странски јазик имаат често јазични игри“, 12 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 45 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 3 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
12	45	3

Збирна табела бр. 3

На прашањето „дали на часот по странски јазик имаат често јазични игри“, 14 од анкетираните ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 6 од анкетираните ученици делумно се согласуваат и ниеден од анкетираните ученици не одговорил дека воопшто не се согласува.

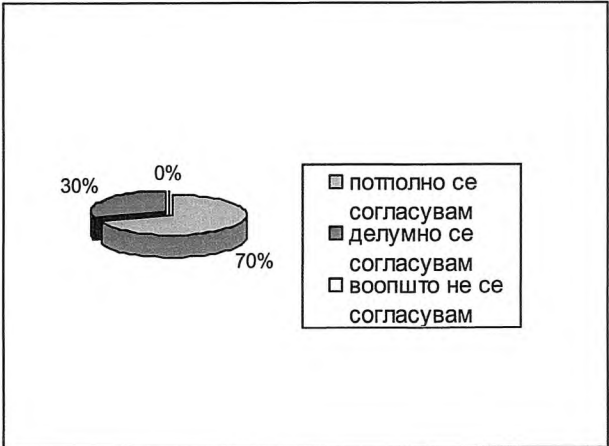
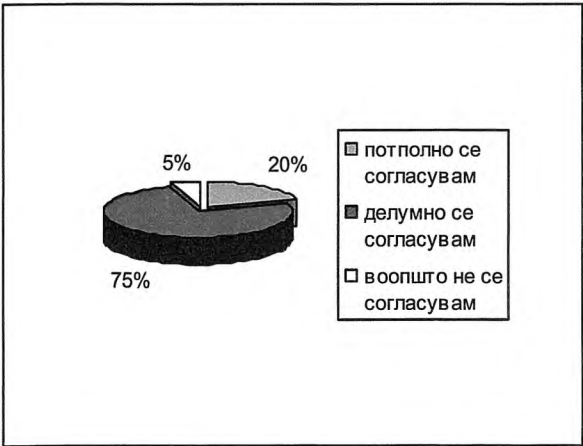
потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
14	6	0

Збирна табела бр. 4

Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик имаат често јазични игри процентуално изгледаат вака: 75% од испитаниците од урбаната средина делумно се согласуваат, 20% потполно се согласуваат и само 5% од нив воопшто не се согласува, а испитаниците од руралната средина во голем број, поточно 70% одговориле дека потполно се согласуваат, а 30% делумно се согласуваат и никој не одговорил дека воопшто не се согласува, што укажува дека наставниците од руралната средина често употребуваат јазични игри.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок ученици од урбана средина   Субпримерок ученици од рурална средина

Графички приказ бр. 3

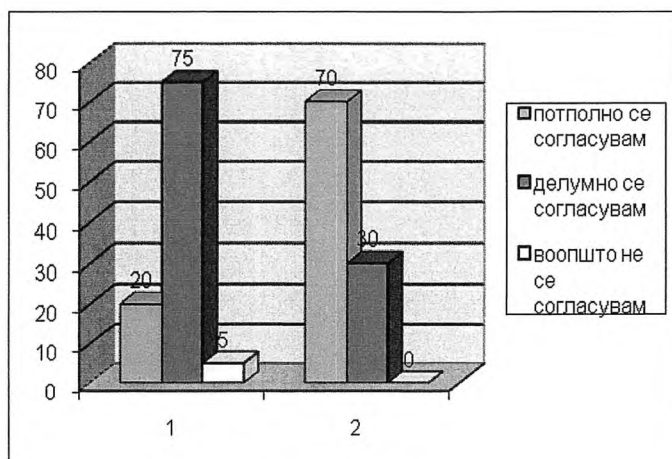
Резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците од урбаната средина делумно ги потврдуваат помошните хипотези:

- Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.

- Не постои разлика во примената на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.

-Кај наставниците по странски јазици преовладуваат позитивни ставови во однос на интересот и мотивираноста за реализација на наставен час со примена на современите методи на учење и поучување.

Резултатите добиени од испитаниците од руралната средина потполно ги потврдуваат помошните хипотези.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 4

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека средина во која функционира училиштето директно не влијае врз стилот на реализација на наставата по странски јазик, наставниците имаат стекнато одредени компетенции во текот на своето образование, а подоцна и со посетување на одредени семинари за правилна употреба на методите за учење и поучување. Учениците од руралната средина ги воочиле јазичните игри, додека наставниците од урбаната средина во комуникацијата со учениците недоволно ги запознале со јазичните игри.

3. На прашањето „ дали на часот по странски јазик имаат често групна дискусија“, 33 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 18 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 9 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
33	18	9

Збирна табела бр. 5

На прашањето „дали на часот по странски јазик имаат често групна дискусија“, 10 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 10 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и ниеден од анкетираниите ученици не одговорил дека воопшто не се согласува.

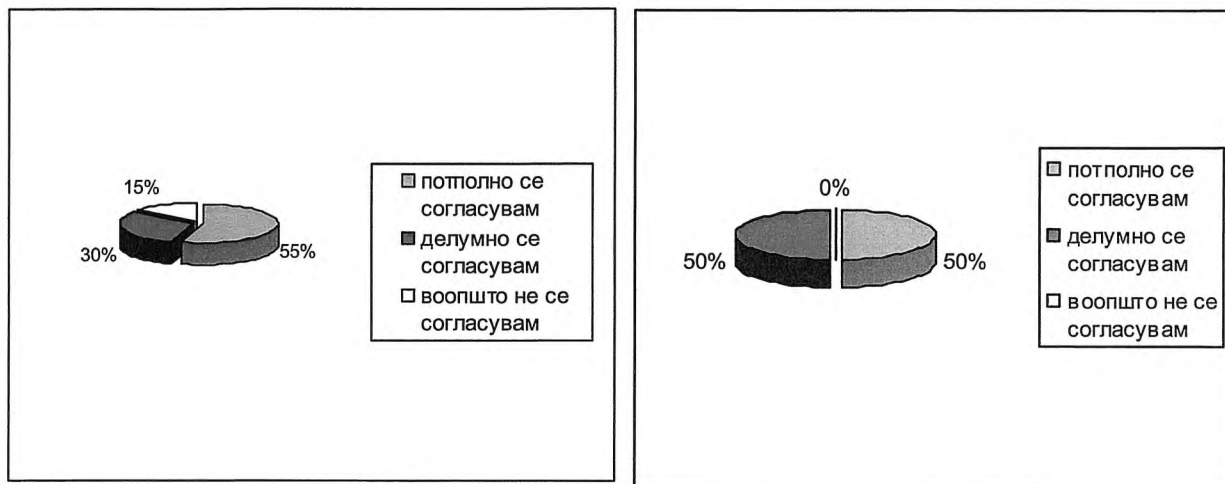
потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
10	10	0

Збирна табела бр. 6

Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик имаат често групна дискусија процентуално изгледаат вака: 55% од испитаниците од урбаната средина потполно се согласуваат, 30% делумно се согласуваат и 15% воопшто не се согласува, додека 50% испитаници од руралната средина одговориле дека потполно се согласуваат, а исто толку 50% од испитаниците одговориле дека делумно се согласуваат и никој не одговорил дека воопшто не се согласува.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок ученици од урбана средина   Субпримерок ученици од рурална средина

Графички приказ бр. 5

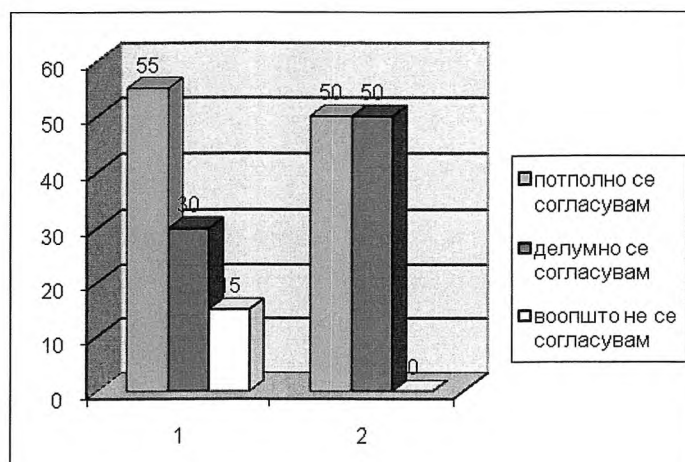
Резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците од урбаната средина се поволни и се поврзуваат со помошните хипотези:

- **Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.**

- **Не постои разлика во примената на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.**

- **Кај наставниците по странски јазици преовладуваат позитивни ставови во однос на интересот и мотивираноста за реализација на наставен час со примена на современите методи на учење и поучување.**

Резултатите добиени од испитаниците од руралната средина во потполност ги потврдуваат помошните хипотези.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 6

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека учениците како од урбаната така и од руралната средина во комуникацијата со наставникот биле доволно запознаени и ја воочиле групната дискусија.

- На прашањето „дали на часот по странски јазик имаат често симулација“, 38 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 10 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 12 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
38	10	12

Збирна табела бр. 7

На прашањето „дали на часот по странски јазик имаат често симулација“, 5 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 15 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и ниеден од анкетираниите ученици не одговорил дека воопшто не се согласува.

потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
5	15	0

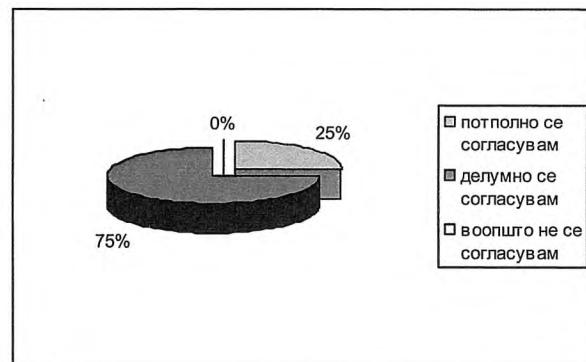
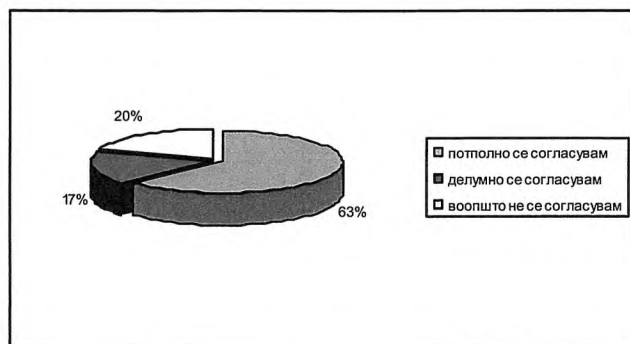
Збирна табела бр. 8

Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик имаат често симулација процентуално изгледаат вака: 63% од испитаниците од урбаната средина одговориле дека потполно се согласуваат, 17% нив делумно се согласува и 20% воопшто не се согласуваат, додека 75% од испитаниците од руралната средина делумно се согласува, 25% од испитаниците одговориле дека потполно се согласуваат и никој не одговорил дека воопшто не се согласува.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок ученици од урбана средина

Субпримерок ученици од рурална средина

Графички приказ бр.7

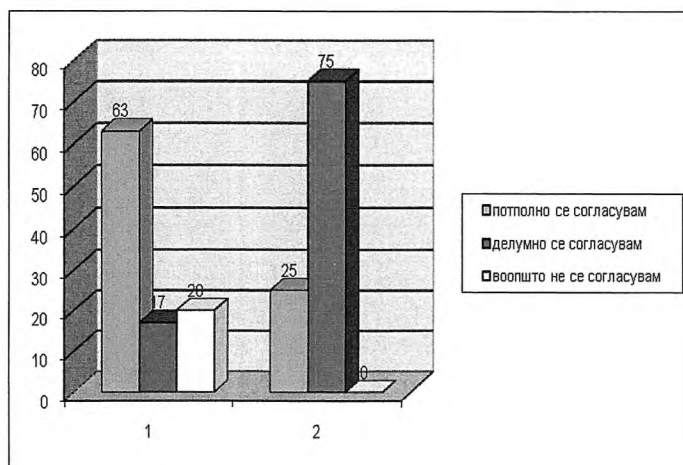
Резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците од урбаната средина се позитивни и во потполност одат во прилог на помошните хипотези:

- **Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.**

- Не постои разлика во примената на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.

- Кај наставниците по странски јазици преовладуваат позитивни ставови во однос на интересот и мотивираноста за реализација на наставен час со примена на современите методи на учење и поучување.

Резултатите добиени од испитаниците од руралната средина делумно ги задоволуваат помошните хипотези.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 8

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека учениците од урбаната средина во комуникација со наставникот биле доволно запознаени и ја воочиле симулацијата, а некои од нив или не биле доволно заинтересирани или пак не ја воочиле, додека учениците од руралната средина делумно ја воочиле симулацијата.

5. На прашањето „дали на часот по странски јазик имаат често драматизација“, 12 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 30 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 18 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
12	30	18

Збирна табела бр.9

На прашањето „дали на часот по странски јазик имаат често драматизација“, 10 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 10 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и ниеден од анкетираниите ученици не одговорил дека воопшто не се согласува.

потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
10	10	0

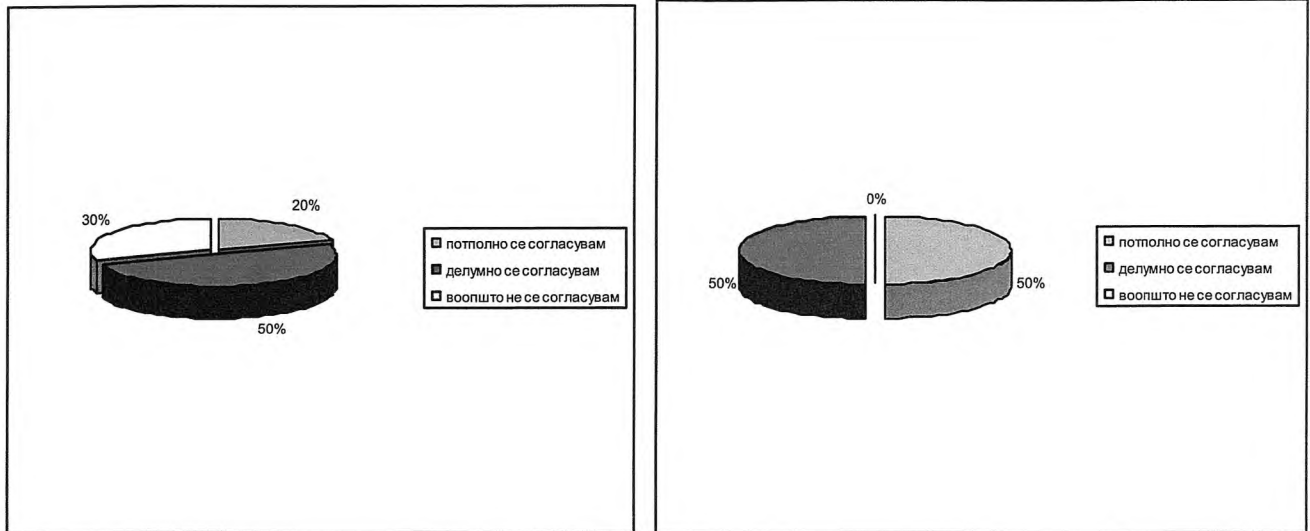
Збирна табела бр. 10

Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик имаат често драматизација процентуално изгледаат вака: 50% од испитаниците од урбаната средина одговориле дека делумно се согласуваат, 30% нив воопшто не се согласува и 20% потполно се согласуваат, додека 50% од испитаниците од руралната средина потполно се согласува и 50% од испитаниците одговориле дека делумно се согласуваат и никој не одговорил дека воопшто не се согласува.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок ученици од урбана средина   Субпримерок ученици од рурална средина

Графички приказ бр. 9

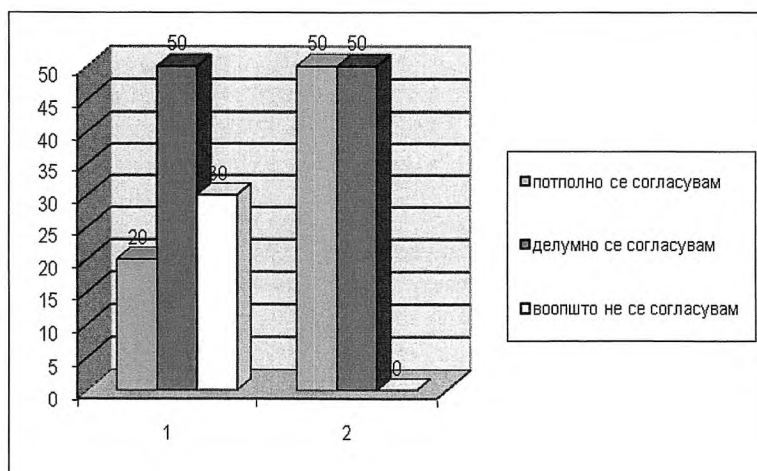
Резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците од урбаната средина делумно ги задоволуваат помошните хипотези:

- Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.
- Не постои разлика во примената на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.
- Кај наставниците по странски јазици преовладуваат позитивни ставови во однос на интересот и мотивираноста за реализација на наставен час со примена на современите методи на учење и поучување.

Резултатите добиени од испитаниците од руралната средина во потполност ги прифаќаат помошните хипотези.

Добиените резултати од испитаниците од урбаната средина делумно ја задоволуваат општата хипотеза, а добиените резултати од испитаниците од руралната средина во потполност ја задоволуваат општата хипотеза:

Методи на учење и поучување кои наставниците ги применуваат при учење на странски јазици се клучен фактор за подобар квалитет на наставата по странски јазици, како и правилната и почеста употреба на различни методи на учење и поучување во настава поради осовременување и подобрување на квалитетот на наставата.

Споредбена анализа

Графички приказ бр.10

Од целосното сумирање на резултатите воочуваме дека учениците од урбаната средина во комуникација со наставниците не биле доволно заинтересирани и некои од нив не ја воочиле драматизацијата, додека учениците од руралната средина ја воочиле драматизацијата.

6. На прашањето „дали на часот по странски јазик имаат често играње на улоги“, 11 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 39 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 10 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
11	39	10

Збирна табела бр. 11

На прашањето „дали на часот по странски јазик имаат често играње на улоги“, 16 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 4 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и ниеден од анкетираниите ученици не одговорил дека воопшто не се согласува.

потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
16	4	0

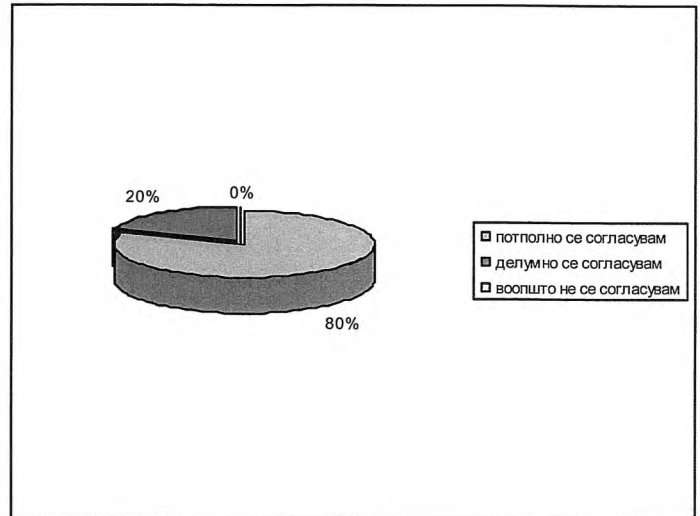
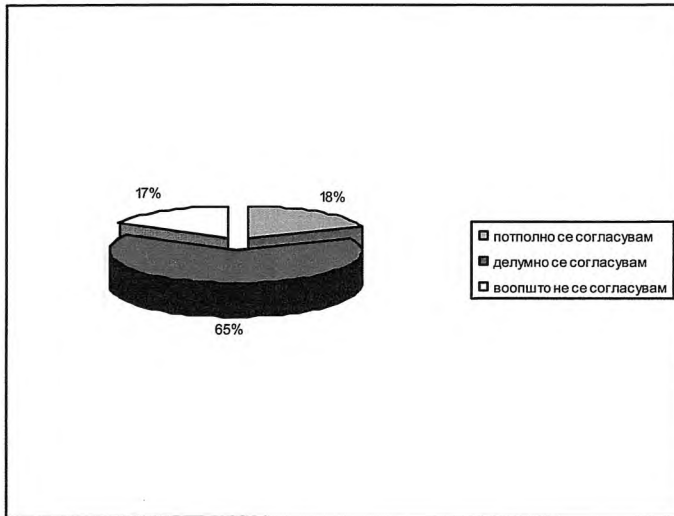
Збирна табела бр. 12

Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик имаат често играње на улоги процентуално изгледаат вака: 65% од испитаниците од урбаната средина одговориле дека делумно се согласуваат, 18% нив потполно се согласуваат и 17% воопшто не се согласуваат, додека 80% од испитаниците од руралната средина потполно се согласуваат и 20% од испитаниците одговориле дека делумно се согласуваат и никој не одговорил дека воопшто не се согласува.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок ученици од урбана средина

Субпримерок ученици од рурална средина

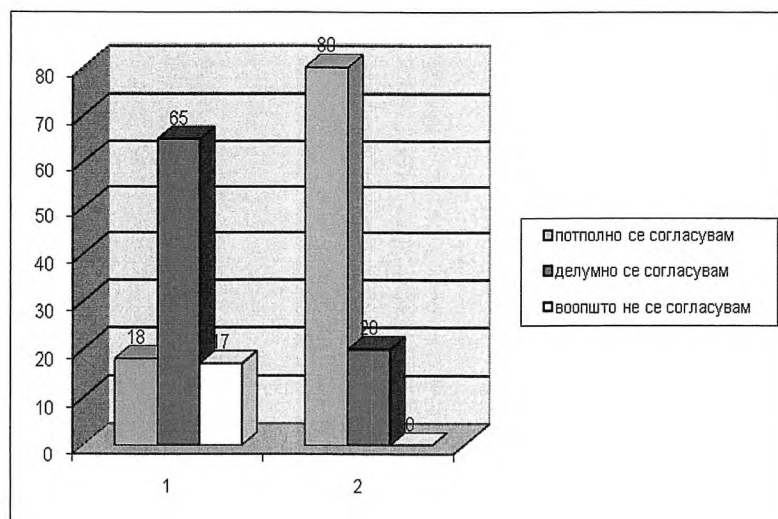

Графички приказ бр. 11

Резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците од урбаната средина делумно ги задоволуваат помошните хипотези:

- **Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.**
- **Не постои разлика во примената на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.**
- **Кај наставниците по странски јазици преовладуваат позитивни ставови во однос на интересот и мотивираноста за реализација на наставен час со примена на современите методи на учење и поучување.**

Резултатите добиени од испитаниците од руралната средина во потполност ги потврдуваат помошните хипотези.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 12

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека средина во која функционира училиштето директно не влијае врз стилот на реализација на наставата по странски јазик, наставниците имаат стекнато одредени компетенции во текот на своето образование, а подоцна и со посетување на одредени семинари за правилна употреба на методите за учење и поучување. Учениците од руралната средина ја воочиле методата играње на улоги, додека наставниците од урбаната средина во комуникацијата со учениците недоволно ги запознале учениците со играње на улоги, а некои од нив можеби и не биле заинтересирани.

7. На прашањето „дали на часот по странски јазик користат про и контра техника“, 39 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 15 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 6 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
39	15	6

Збирна табела бр.13

На прашањето „дали на часот по странски јазик користат про и контра техника“, 8 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 12 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и ниеден од анкетираниите ученици не одговорил дека воопшто не се согласува.

потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
8	12	0

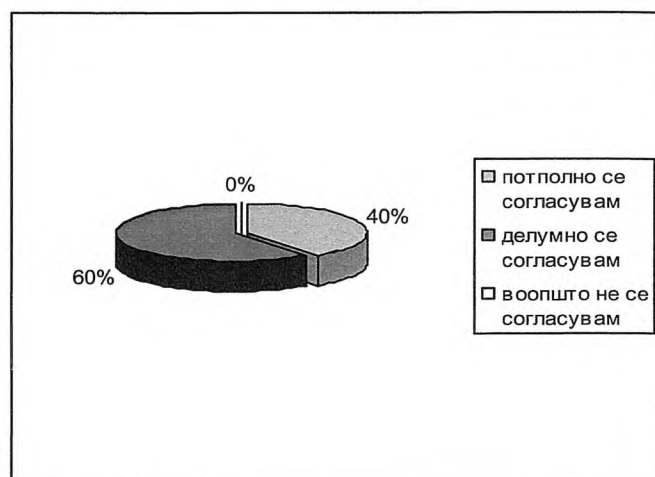
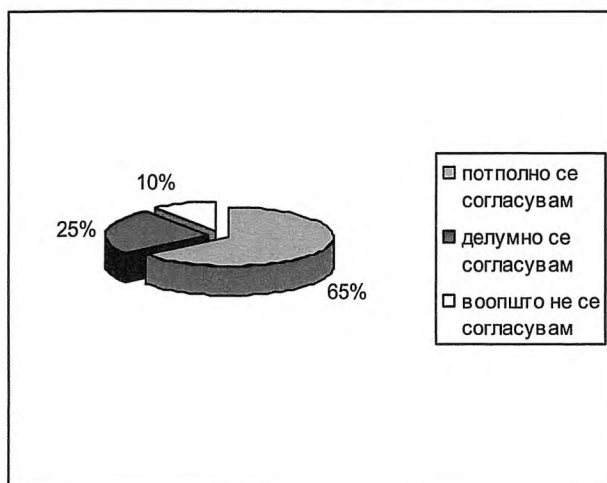
Збирна табела бр. 14

Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик користат про и контра техника процентуално изгледаат вака: 65% од испитаниците од урбаната средина потполно се согласуваат, 25% делумно се согласуваат и 10% воопшто не се согласуваат, додека 60% од испитаниците од руралната средина делумно се согласуваат, а 40% потполно се согласува и никој не одговорил дека воопшто не се согласува.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок ученици од урбана средина

Субпримерок ученици од рурална средина

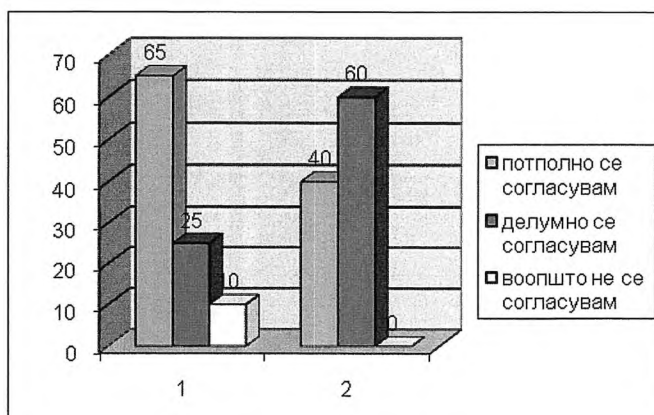
Графички приказ бр.13

Резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат на испитаници од урбаната средина се позитивни и ги потврдуваат помошните хипотези:

- **Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.**
- **Не постои разлика во примената на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.**
- **Кај наставниците по странски јазици преовладуваат позитивни ставови во однос на интересот и мотивираноста за реализација на наставен час со примена на современите методи на учење и поучување.**

Резултатите добиени од испитаниците од руралната средина ги задоволуваат помошните хипотези.

Споредбена анализа

Графички приказ бр.14

Од целосното сумирање на резултатите воочуваме дека учениците од урбаната средина стекнале искуство за примена на про и контра техника, додека учениците од руралната средина делумно ја воочиле про и контра техниката.

8. На прашањето „дали на часот по странски јазик имаат константна смена на различни активности“, 36 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 18 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 6 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

Потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
36	18	6

Збирна табела бр.15

На прашањето „дали на часот по странски јазик имаат константна смена на различни активности“, 10 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 10 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и ниеден од анкетираниите ученици не одговорил дека воопшто не се согласува.

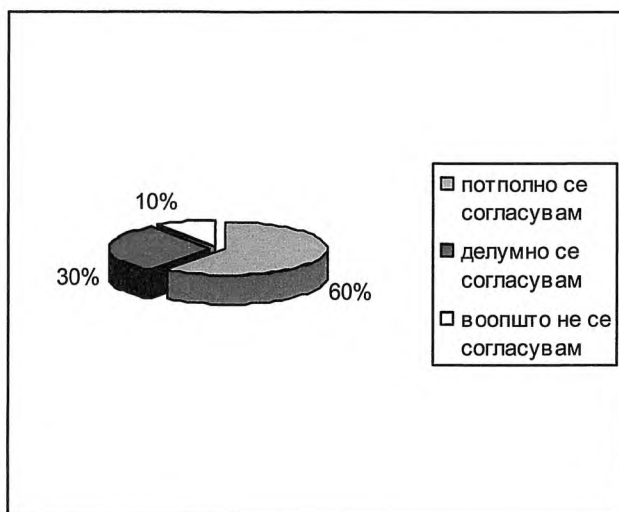
Потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
10	10	0

Збирна табела бр.16

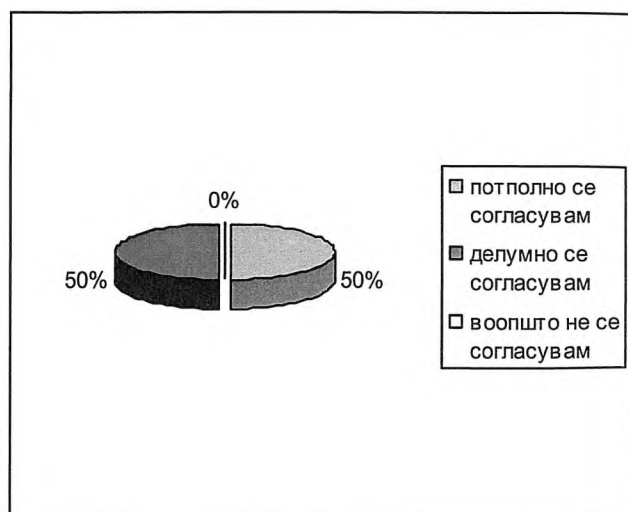
Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик имаат константна смена на различни активности процентуално изгледаат вака: 60% од испитаниците од урбаната средина потполно се согласуваат, 30% делумно се согласуваат и 10% воопшто не се согласува, додека 50% од испитаниците од руралната средина одговориле дека потполно се согласуваат, а исто толку 50% од испитаниците одговориле дека делумно се согласува и никој не одговорил дека воопшто не се согласува.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок ученици од урбана средина

Субпримерок ученици од рурална средина

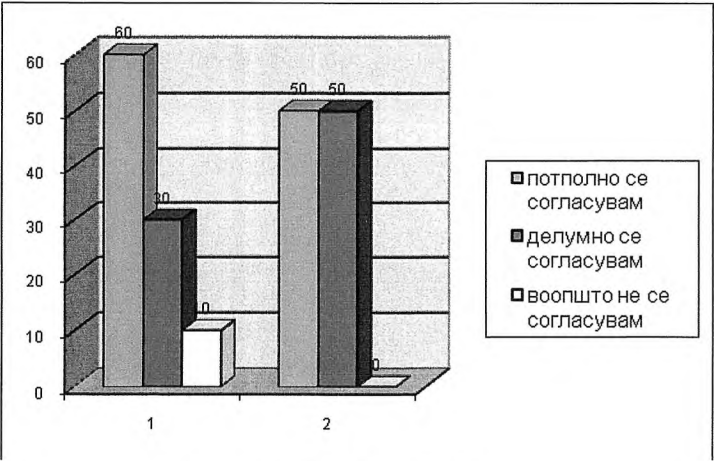

Графички приказ бр. 15

Резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците како од урбаната така и од руралната средина се позитивни и ја потврдуваат општата хипотеза: **Методи на учење и поучување кои наставниците ги применуваат при учење на странски јазици се клучен фактор за подобар квалитет на наставата по странски јазици, како и правилната и почеста употреба на различни методи на учење и поучување во настава поради осовременување и подобрување на квалитетот на наставата, а исто така резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците од урбаната средина се позитивни и ги потврдуваат помошните хипотези:**

- **На учениците им се допаѓа кога на часот по странските јазици имаат многу активности кои од нив бараат честа комуникација на странски јазик.**
- **Наставниците по странски јазици сметаат дека методски и дидактички се оспособени да користат што повеќе современи методи на учење и поучување.**

Резултатите добиени од испитаниците од руралната средина се идентични, и одат во прилог на помошните хипотези *покажуваат колку наставниците се свесни за тоа дека на часот по странски јазик е потребна константа смена на различни активности.*

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 16

Од целосното сумурање на резултатите забележуваме дека наставниците имаат стекнато компетенции за мотивираноста на учениците преку посетување на семинари, односно учениците ја воочуваат специфичноста на комуникативниот карактер на методите во наставата по странскиот јазик.

9. На прашањето „дали на часот по странски јазик наставникот го активира нивното предзнаење и дали ги прашува за идеи“, 51 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 9 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и ниеден од анкетираниите ученици не одговорил дека воопшто не се согласува.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

Потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
51	9	0

Збирна табела бр. 17

На прашањето „дали на часот по странски јазик наставникот го активира нивното предзнаење и дали ги прашува за идеи“, 18 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 2 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и ниеден од анкетираниите ученици не одговорил дека воопшто не се согласува.

Потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
18	2	0

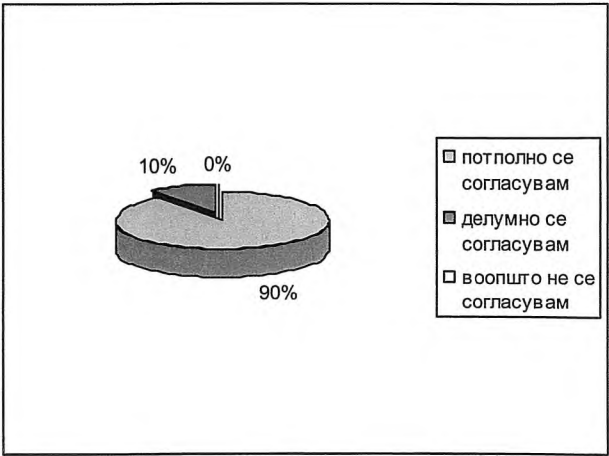
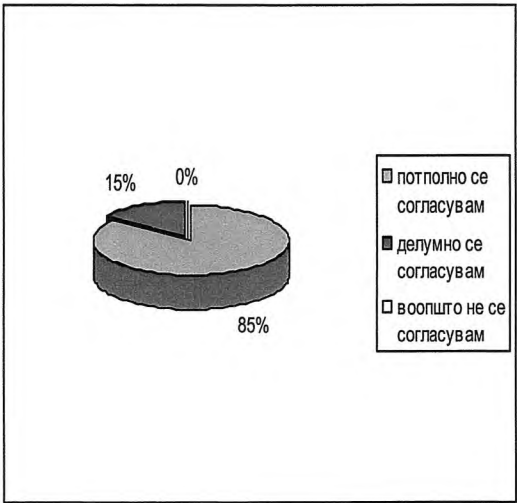
Збирна табела бр.18

Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик наставникот го активира нивното предзнаење и дали ги прашува за идеи процентуално изгледаат вака: во голем број, поточно 85% од испитаниците од урбаната средина одговориле дека потполно се согласуваат, а само 15% делумно се согласува и никој не одговорил дека воопшто не се согласува, и испитаниците од руралната средина во голем број, поточно 90% од нив потполно се согласуваат, а само 10% делумно се согласуваат и никој не одговорил дека воопшто не се согласува.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок ученици од урбана средина

Субпримерок ученици од рурална средина

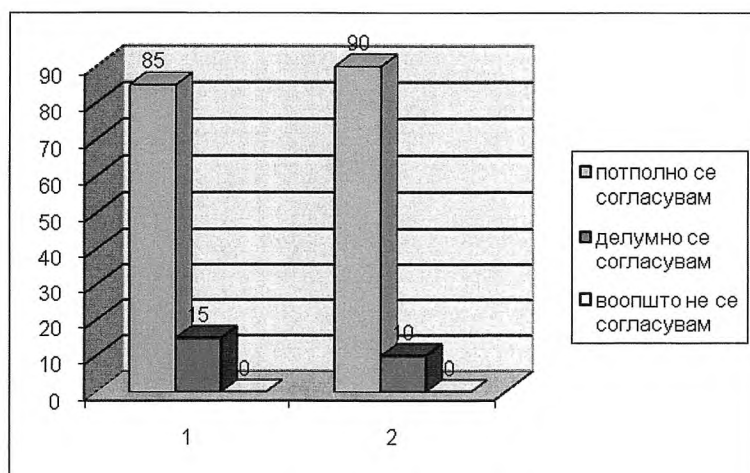

Графички приказ бр.17

Добиените резултати од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците од урбаната средина се позитивни и во потполност и потврдуваат помошните хипотези:

- **Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.**
- **Не постои разлика во примената на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.**
- **Наставниците по странски јазици посетуваат семинари за учење и примена на современите методи за учење и поучување.**

Резултатите добиени од испитаниците од руралната средина во потполност ги потврдуваат помошните хипотези.

Споредбена анализа

Графички приказ бр.18

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека голем број на наставници го активира предзнаењето на учениците, ги мотивира и ги поттикнува на размислување. Учениците покажуваат висок степен на заинтересираност за таков облик на работа и покажуваат еден аспект на ангажираност, а тоа е лично залагање со што создаваат пријатна работна клима на часовите по странските јазици, како во урбаната така и во руралната средина.

10. На прашањето „дали на часот по странски јазик истражуваат и прават проекти во врска со јазикот кој го изучуваат“ (знаменитости за таа држава, културата, музиката итн.), 18 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 30 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 12 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

Потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
18	30	12

Збирна табела бр. 19

На прашањето „дали на часот по странски јазик истражуваат и прават проекти во врска со јазикот кој го изучуваат“ (знаменитости за таа држава, културата, музиката итн.), 12 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 8 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и ниеден од анкетираниите ученици не одговорил дека воопшто не се согласува.

Потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
12	8	0

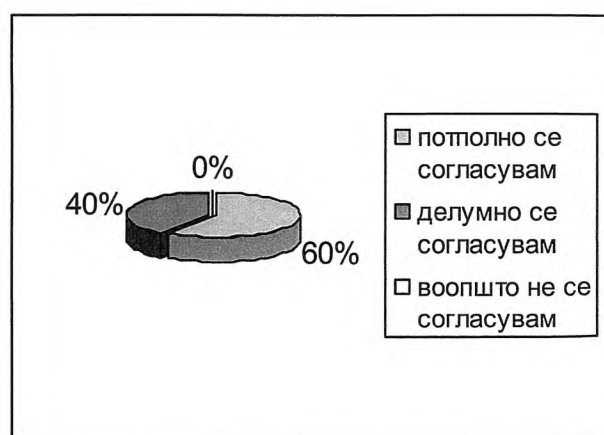
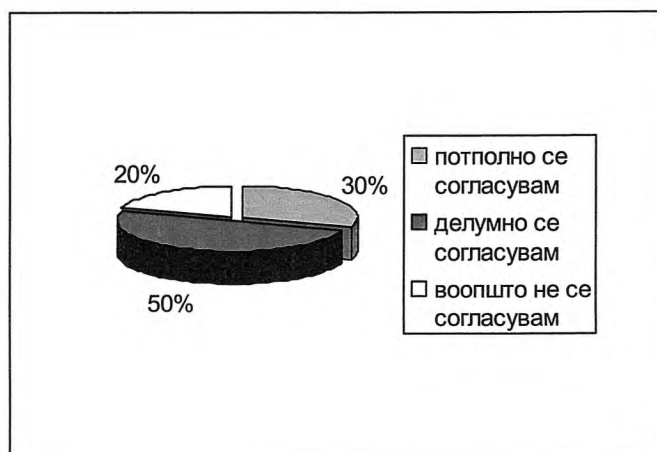
Збирна табела бр. 20

Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик истражуваат и прават проекти во врска со јазикот кој го изучуваат (знаменитости за таа држава, културата, музиката итн.) процентуално изгледаат вака: 50% од испитаниците од урбаната средина одговориле дека делумно се согласуваат, 30% потполно се согласуваат и 20% од нив воопшто не се согласува, додека 60% од испитаниците од руралната средина потполно се согласуваат, а 40% од испитаниците делумно се согласуваат и никој не одговорил дека воопшто не се согласува.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок ученици од урбана средина

Субпримерок ученици од рурална средина

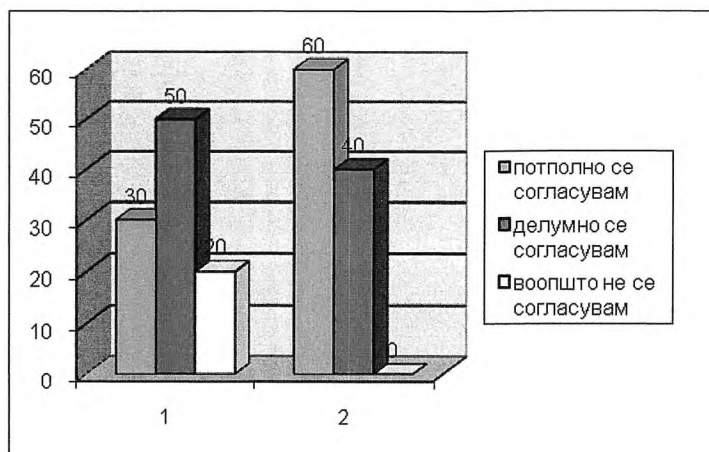

Графички приказ бр.19

Резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците од урбаната средина делумно ги задоволуваат помошните хипотези:

- **Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.**
- **Не постои разлика во примена на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се применува во училиштата од урбаната и руралната средина.**
- **Употребата на современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици позитивно влијае врз ефикасноста во наставата.**
-

Резултатите добиени од испитаницит од руралната средина се позитивни и ги потврдуваат помошните хипотези.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 20

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека наставниците во комуникацијата со учениците од урбаната средина можеби недоволно ги заинтересирале и запознале учениците со целите на часот, па затоа тие делумно, а некои и воопшто не го препознале правењето на проекти, додека наставниците од руралната средина тоа повеќето го извеле или пак децата од руралната средина имаат поголем интерес и мотивација.

11. На прашањето „дали на часот по странски јазик помеѓу другарчињата работната атмосфера е проследена со поголема комуникација на странски јазик“, 30 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 18 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 12 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

Потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
30	18	12

Збирна табела бр. 21

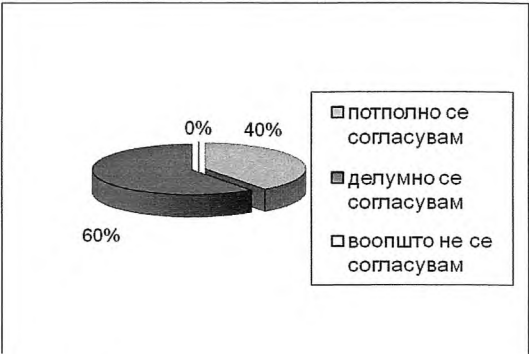
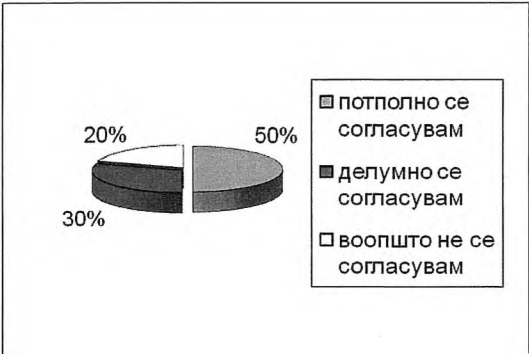
На прашањето „дали на часот по странски јазик помеѓу другарчињата работната атмосфера е проследена со поголема комуникација на странски јазик“, 8 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 12 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и ниеден од анкетираниите ученици не одговорил дека воопшто не се согласуваат.

Потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
8	12	0

Збирна табела бр.22

Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик помеѓу учениците работната атмосфера е проследена со поголема комуникација на странски јазик процентуално изгледаат вака: 50% од испитаниците од урбаната средина одговориле дека потполно се согласуваат, 30% делумно се согласуваат и 20% од нив воопшто не се согласува, додека 60% од испитаниците од руралната средина одговориле дека делумно се согласуваат, а 40% потполно се согласуваат и никој не одговорил дека воопшто не се согласува.

Графичкиот приказ на одговорите на овашање изгледа вака:
 Субпримерок ученици од урбана средина   Субпримерок ученици од рурална средина

Графички приказ бр. 21

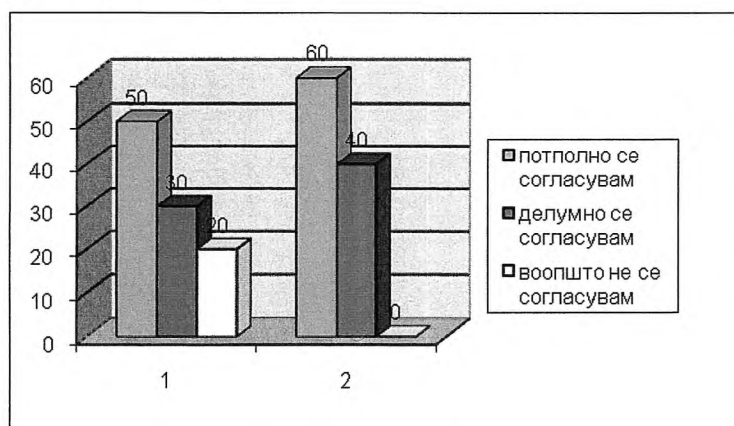
Резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците од урбаната средина делумно ги задоволуваат помошните хипотези:

- Учениците на часот по странскиот јазик имаат поголема комуникација со наставникот и помеѓу себе, отколку со наставниците на другите часови.

- На учениците им се допаѓа кога на часот по странските јазици имаат многу активности кои од нив бараат постојана комуникација на странскиот јазик.

- Не постои разлика во примена на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се применува во училиштата од урбаната и руралната средина.

Резултатите добиени од испитаниците од руралната средина делумно ги потврдуваат помошните хипотези бидејќи часот по странски јазици треба да биде проследен со поголема комуникација.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 22

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека наставниците немаат доволно компетенции да ја поттикнат комуникацијата и да ги мотивираат учениците што повеќе да го користат странскиот јазик на часот. Децата од урбаната средина одат на приватни училишта и повеќе се експонирани на влијание на странскиот јазик, затоа би требало комуникацијата да биде поголема со децата од руралната средина, а можеби децата од руралната средина се и срамежливи.

12. На прашањето „дали на часот по странски јазик имаат поголема комуникација со наставникот отколку со наставниците по другите предмети“, 15 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 36 од анкетираниите

ученици делумно се согласуваат и 9 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

Потполно се согласувам	делумно се согласувам	Воопшто не се согласувам
15	36	9

Збирна табела бр. 23

На прашањето „дали на часот по странски јазик имаат поголема комуникација со наставникот отколку со наставниците по другите предмети“, 8 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 8 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 4 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Потполно се согласувам	делумно се согласувам	Воопшто не се согласувам
8	8	4

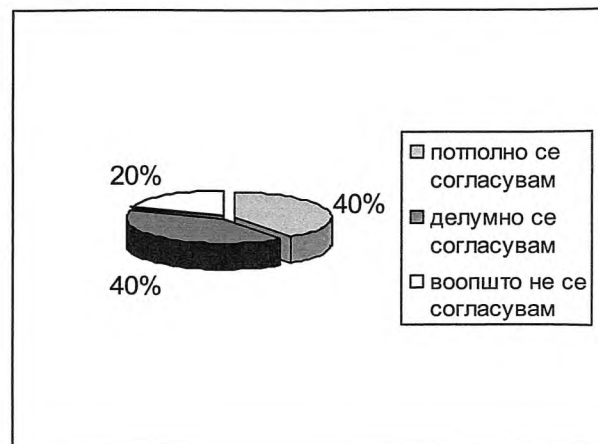
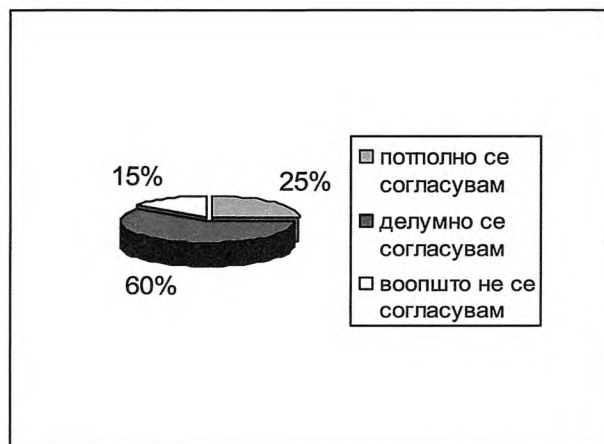
Збирна табела бр. 24

Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик имаат поголема комуникација со наставникот отколку со наставниците по другите предмети процентуално изгледаат вака: 60% од испитаниците од урбаната средина одговориле дека делумно се согласуваат, 25% потполно се согласуваат и 15% воопшто не се согласуваат, додека 40% од испитаниците од руралната средина одговориле потполно се согласуваат, 40% делумно се согласуваат и 20% од нив воопшто не се согласува.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

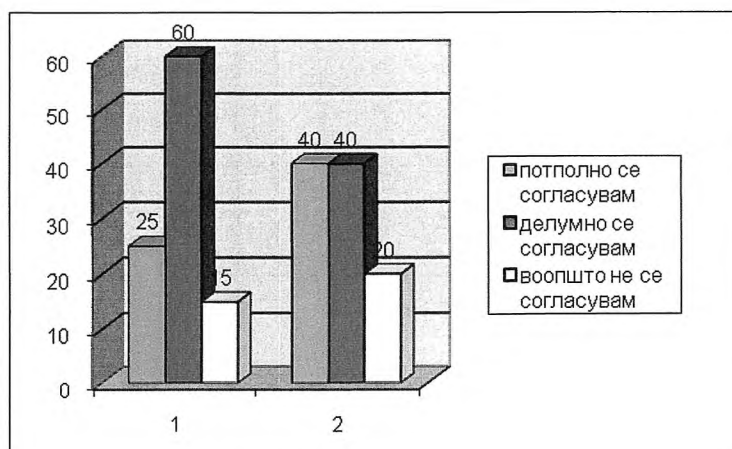
Субпримерок ученици од урбана средина   Субпримерок ученици од рурална средина

Графички приказ бр. 23

Резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците и од урбаната средина и од руралната средина делумно одат во прилог на помошните хипотези:

- **На часот по странскиот јазик имаат поголема комуникација со наставникот и помеѓу себе, отколку со наставниците на другите часови.**
- **Наставниците по странски јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи за учење и поучување.**
- **Наставниците по странски јазици посетуваат семинари за учење и примена на современите методи за учење и поучување.**

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 24

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека учениците како од урбаната така и од руралната средина, некои повеќе, а некои помалку, прават разлика помеѓу класичната настава и часовите по странски јазик, бидејќи на часовите по странски јазик имаат поголема комуникација, додека некои ученици не ја воочуваат таа разлика.

13. На прашањето „дали на часот по странски јазик зборуваат за културата на народот во врска со јазикот што го изучуваат“ (музиката уметноста, обичаите), 33 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 18 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 9 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

Потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
33	18	9

Збирна табела бр. 25

На прашањето „дали на часот по странски јазик зборуваат за културата на народот во врска со јазикот што го изучуваат“ (музиката, уметноста, обичаите), 10 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 8 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 2 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
10	8	2

Збирна табела бр.26

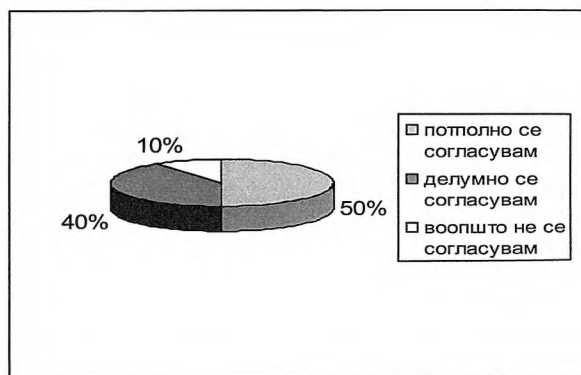
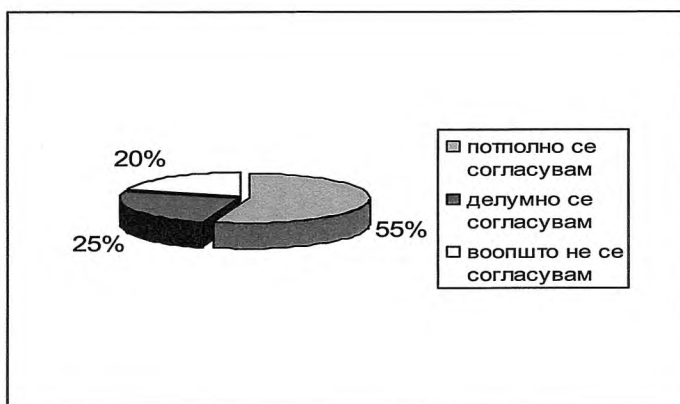
Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик зборуваат за културата на народот во врска со јазикот што го изучуваат

(музиката, уметноста, обичаите) процентуално изгледаат вака: 55% од испитаниците од урбаната средина потполно се согласуваат, 25% делумно се согласува и 20% воопшто не се согласуваат, додека 50% од испитаниците од руралната средина одговориле потполно се согласуваат, 40% делумно се согласуваат и 10% од испитаниците воопшто не се согласуваат.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок ученици од урбана средина

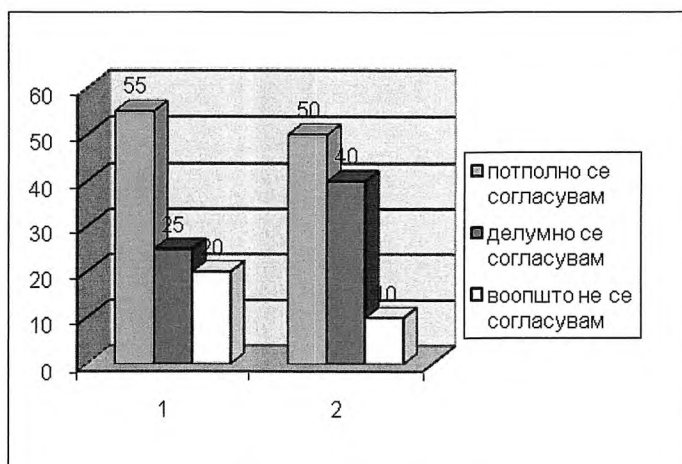
Субпримерок ученици од рурална средина

Графички приказ бр. 25

Резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците како од урбаната така и од руралната средина ги задоволуваат помошните хипотези:

- **Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.**
- **Не постои разлика во примената на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се применува во училиштата од урбаната и руралната средина.**
- **Наставниците по странски јазици посетуваат семинари за учење и примена на современите методи за учење и поучување.**

Споредбена анализа
Графички приказ бр.26

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека учениците како од урбаната така и од руралната средина покажуваат интерес кон културата во врска со јазикот што го изучуваат, навистина некои повеќе, а некои помалку, но сепак покажуваат задоволителен степен на заинтересираност.

14. На прашањето „дали им се допаѓа кога на часот по странски јазик имаат повеќе активности кои бараат честа комуникација на странски јазик“, 36 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 18 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 6 од анкетираниите ученика воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

Потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
36	18	6

Збирна табела бр.27

На прашањето „дали им се допаѓа кога на часот по странски јазик имаат повеќе активности кои бараат честа комуникација на странски јазик“, 16 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 4 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и ниеден од анкетираниите ученици не одговорил дека воопшто не се согласува.

Потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
16	4	0

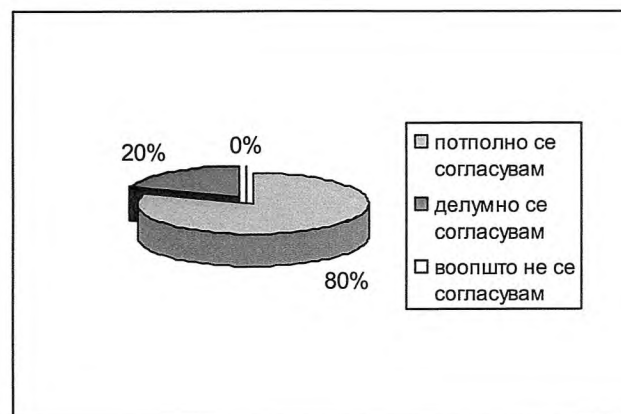
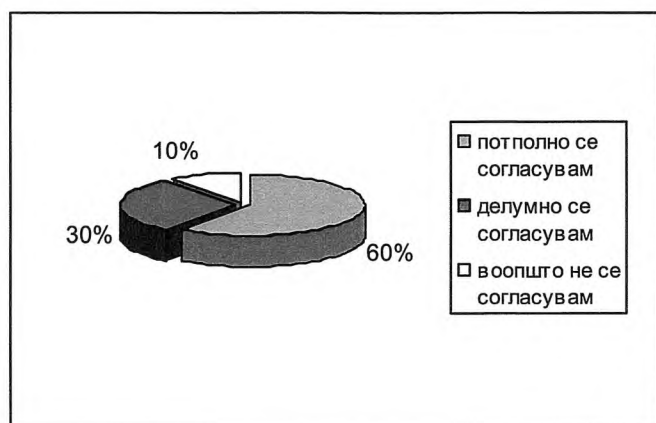
Збирна табела бр. 28

Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик имаат повеќе активности кои бараат честа комуникација на странски јазик процентуално изгледаат вака: 60% од испитаниците од урбаната средина одговориле дека потполно се согласуваат, 30% од нив делумно се согласува и 10% од испитаниците воопшто не се согласуваат, и голем број од испитаниците од руралната средина, поточно 80% потполно се согласуваат, а само 20% од нив делумно се согласува и никој не одговорил дека воопшто не се согласува.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок ученици од урбана средина

Субпримерок ученици од рурална средина

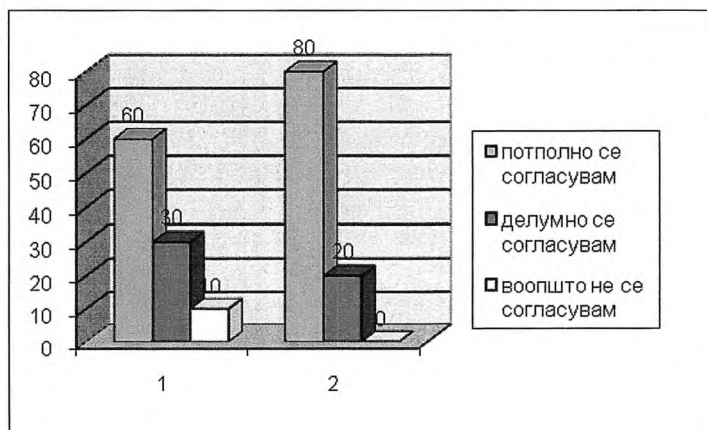
Графички приказ бр. 27

Добиените резултатите од оваа прашање кои се однесуваат на испитаниците од урбаната средина се позитивни и одат во прилог на помошните хипотези:

- На учениците им се допаѓа кога на часот по странски јазик имаат повеќе активности кои од нив бараат постојана комуникација на странски јазик.
- Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.
- Наставниците по странски јазици посетуваат семинари за учење и примена на современите методи за учење и поучување.

Резултатите добиени од испитаниците од руралната средина се позитивни и во потполност ја потврдуваат општата хипотеза:

Методите на учење и поучување кои наставниците ги применуваат при учење на странски јазици се клучен фактор за подобар квалитет на наставата по странски јазици, како и правилната и почеста употреба на различни методи на учење и поучување во настава поради осовременување и подобрување на квалитетот на наставата.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 2

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека учениците ги воочуваат сите активности на часот и прават разлика помеѓу нив. Наставникот во комуникацијата со децата доволно ги запознал со целите на часот, видот и обемот на активностите. Учениците стекнале искуство за примена на различни методи на учење и поучување.

15. На прашањето „дали на часот по странски јазик не е како на другите часови“, 30 од анкетираниите ученици од урбаната средина потполно се согласуваат, 21 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и 9 од анкетираниите ученици воопшто не се согласуваат.

Добиените податоци од степенот на согласност ќе ги прикажеме со збирна табела:

потполно се согласувам	делумно се согласувам	воопшто не се согласувам
30	21	9

Збирна табела бр. 29

На прашањето „дали на часот по странски јазик не е како на другите часови“, 12 од анкетираниите ученици од руралната средина потполно се согласуваат, 8 од анкетираниите ученици делумно се согласуваат и ниеден од анкетираниите ученици не одговорил дека воопшто не се согласува.

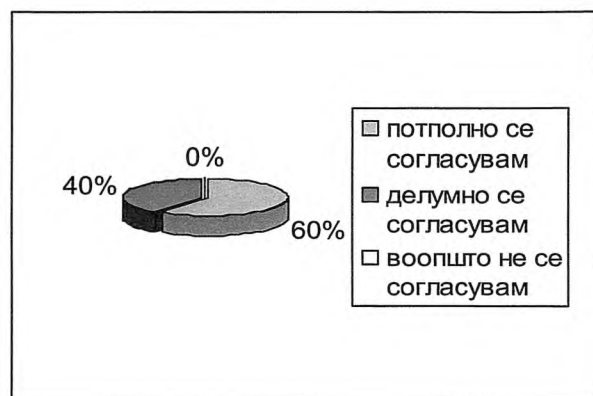
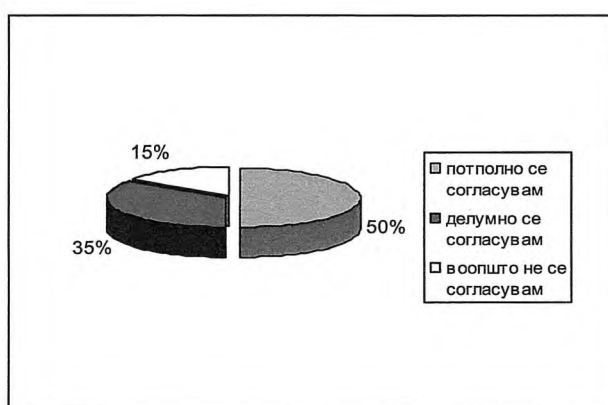
потполно се согласувам	делумно се согласувам	Воопшто не се согласувам
12	8	0

Збирна табела бр. 30

Добиените податоци за степенот на согласност во однос на тоа дали на часот по странски јазик не е како на другите часови процентуално изгледаат вака: 50% од испитаниците од урбаната средина одговориле дека потполно се согласуваат, 35% нив делумно се согласува и 15% воопшто не се согласуваат, додека 60% од испитаниците од руралната средина одговориле дека потполно се согласуваат, а 40% од нив делумно се согласува и никој не одговорил дека воопшто не се согласува.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

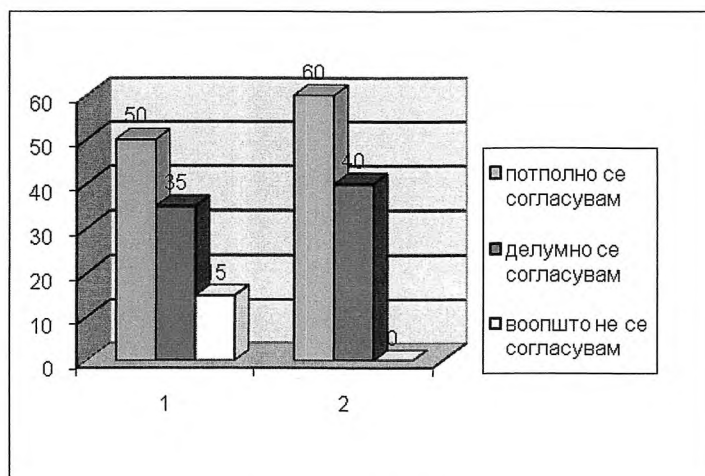
Субпримерок ученици од урбана средина   Субпримерок ученици од рурална средина

Графички приказ бр. 29

Резултатите добиени од оваа прашање кои се однесуваат како на испитаниците од урбаната средина така и од руралната средина се позитивни и одат во прилог на помошните хипотези:

- **Кај наставниците по странски јазици преовладуваат позитивни ставови во однос на интересот и мотивираноста за реализација на наставниот час со примена на методи на учење и поучување.**
- **Употребата на современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици позитивно влијае врз ефикасноста во наставата.**

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 30

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека учениците ја воочуваат разликата во пристапот на учење во другите предмети и во наставата по странски јазик, односно ја воочуваат специфичноста на комуникативниот карактер на методите во наставата по странски јазик и предавачкиот стил по другите предмети.

3. Анализа и интерпретација на резултатите добиени од прашалникот за наставниците по странските јазици кои ја реализираат настава во вториот образовен циклус во основните училишта

Со примена на истражувачката техника-анкетирање, требаше да добиеме податоци за мислењето и ставовите на наставниците по странски јазик од основните училишта од урбаната и руралната средина во однос на употреба на методи на учење и поучување по странски јазици, како и во однос на поголема комуникација на наставата по странски јазици отколку на наставата по другите предмети. Во прашалникот со кој беше изведен овој дел од истражувачките активности беа застапени 20 прашања. Анкетата е извршена во периодот од февруари-април 2014 година, во десет училишта од урбана средина и четири училишта од рурална средина на територија на град Ниш, Р. Србија и беа опфатени вкупно 82 наставници, од кои 70 се од урбаната средина, а 12 се од руралната средина.

Преку овој прашалник сакавме да добиеме сознанија за:

- Должина на работно искуство во образованието на наставниците;
- Пол на наставниците;
- Кои од овие методи на поучување наставниците најчесто ги применуваат на наставниот час;
- Дали имаат услови за примена на повеќе методи на поучување на еден наставен час;
- Која метода на поучување е најчесто прифатена од страна на учениците;
- Која метода на учење наставниците најчесто ја применуваат на наставниот часот;
- Која метода на учење е најприфатена од страна на учениците;
- Дали наставниците имаат услови за примена на овие методи;

- Колку често наставниците ја применуваат проект-методата;
- Колку често наставниците ја применуваат бурата на идеи;
- Колку често наставниците применуваат играње на улоги;
- Колку често наставниците применуваат драматизација;
- Колку често наставниците применуваат симулација;
- Колку често наставниците применуваат јазични игри;
- Колку често наставниците применуваат про и контра техника;
- Колку често наставниците применуваат групна дискусија;
- Дали наставниците посетуваат семинари за учење на современите методите за учење и поучување;
- Дали училиштето ги финансира тие семинари;
- Дали методите на учење и поучување подеднакво се применети во урбаната и руралната средина;
- Дали примената на методите на учењето и поучување при изучување на странските јазици позитивно влијае врз ефикасноста на наставата.

Од целосното сумирање на резултатите од субпримерок наставници од урбаната средина и субпримерок наставници од руралната средина кои беа анкетирани ја забележуваме следната состојба:

1. Работното искуство во образованието:

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

Субпримерок наставници од урбана средина

0-5 години	6-11 години	12-20 години	Преку 21 година
15	30	10	15

Збирна табела бр.31

Субпримерок наставници од рурална средина

0-5 години	6-11 години	12-20 години	Преку 21 година
2	4	4	2

Збирна табела бр.32

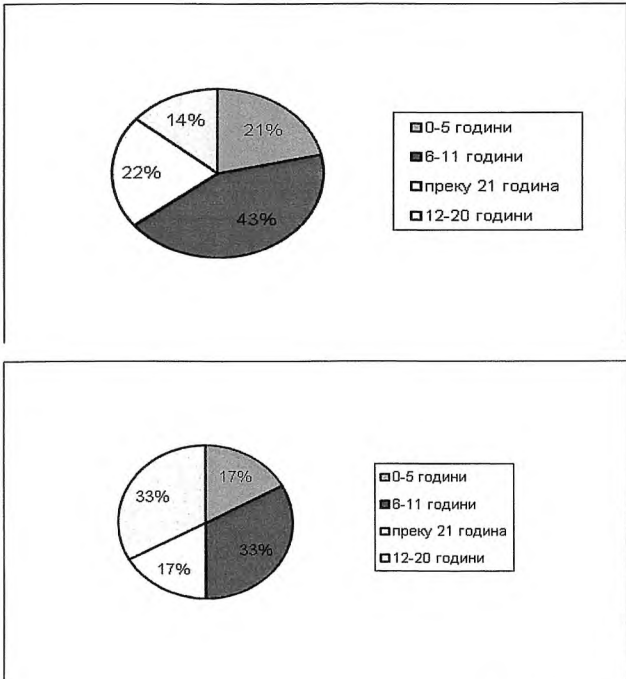
Добиените податоци процентуално изгледаат вака: 43% од испитаниците имаат работно искуство од 6-11 години, 21.5% од испитаниците имаат работно искуство од 0-5 години и со преку 21 година и 14% од испитаниците имаат искуство од 12-20 години, додека по 33% од испитаниците од руралната средина имаат работно искуство во образованието од 6-11 години и од 12-20 години, а работно искуство од 0-5 години и преку 21 година имаат по 17% од испитаниците. Можеме да заклучиме дека имаме испитаници со помалку години работно искуство во образованието како од урбаната така и од руралната средина.

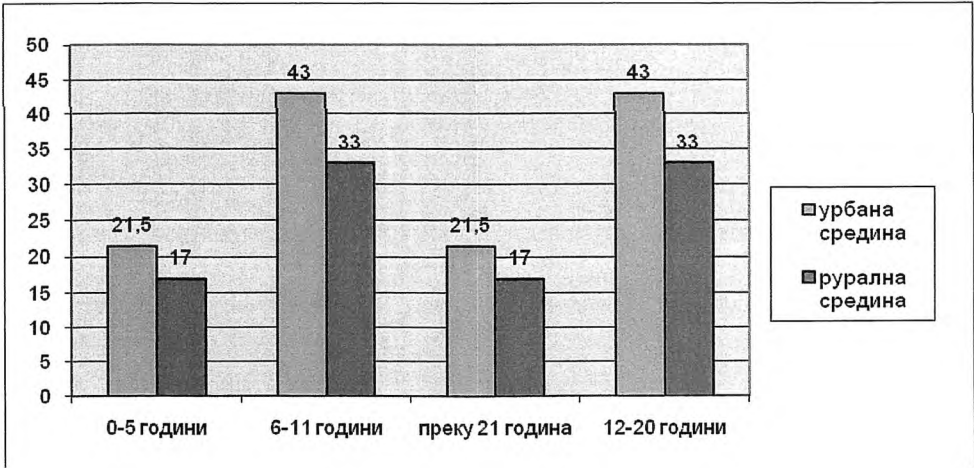
Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок наставници од урбана средина

Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 31

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 32

2. Пол:

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

Субпримерок наставници од урбана средина

М	Ж
14	56

Збирна табела бр. 33

Субпримерок наставници од рурална средина

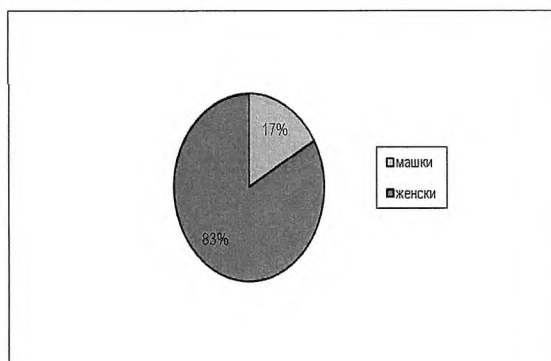
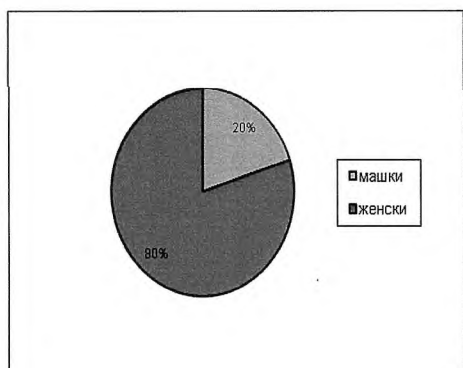
М	Ж
2	10

Збирна табела бр.34

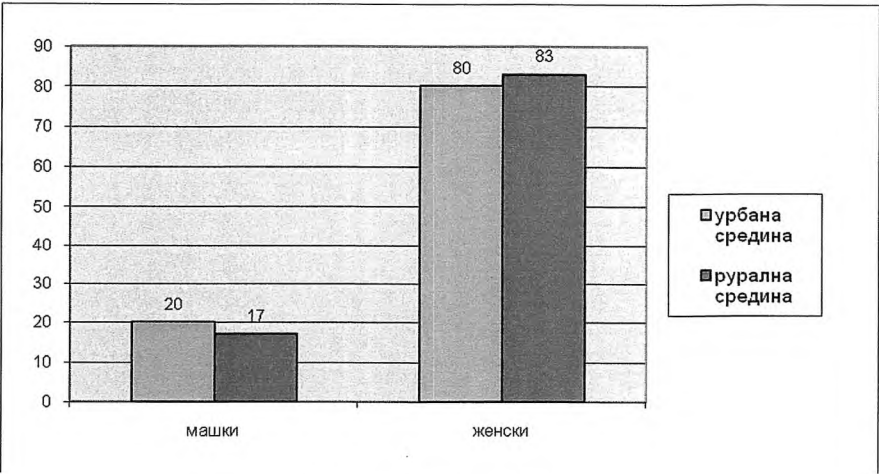
Добиените податоци процентуално изгледаат вака: 80% од испитаниците од урбаната средина се женски пол, а 20% од испитаниците се машки пол, додека 83% од руралната средина се женски пол, а 17% се машки пол. *Можеме да забележиме дека женскиот пол повеќе ја преферира наставничката професија, дури 80% како од урбаната така и од руралната средина од испитаниците се од женскиот пол.*

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок наставници од урбана средина   Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 33

Споредбена анализа
Графички приказ бр. 34

3. На прашањето „кои од понудените методи на поучување наставниците најчесто ги применуваат во наставата“ (може и повеќе одговори), 40 од анкетираниите наставници од урбаната средина одговориле најчесто применуваат метода на усно изразување, 60 од анкетираниите наставници најчесто применуваат метода на разговор, 60 од анкетираниите наставници најчесто применуваат метода на илустрација, 50 од анкетираниите наставници најчесто применуваат метода на демонстрација, 50 од анкетираниите наставници најчесто применуваат метода на практична работа, 40 од анкетираниите наставници најчесто применуваат метода на пишување и 30 од анкетираниите наставници одговориле најчесто ја применуваат методата на читање и работа на текст.

Субпримерок наставници од урбана средина

метода на усно изразување	метода на разговор	метода на илустрација	метода на демонстрација	метода на практична работа	метода на пишување	метода на читање и работа на текст
40	60	60	50	50	40	30

Збирна табела бр.35

На прашањето „кои од понудените методи на поучување наставниците најчесто ги применуваат во наставата“ (може и повеќе одговори), 8 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле дека најчесто применуваат метода на усно изразување, 12 од анкетираниите наставници најчесто применуваат метода на разговор, 6 од анкетираниите наставници најчесто применуваат метода на илустрација, 6 од анкетираниите наставници најчесто применуваат метода на демонстрација, 6 од анкетираниите наставници најчесто применуваат метода на практична работа, 10 од анкетираниите наставници најчесто применуваат метода на пишување и 12 од анкетираниите наставници одговориле дека најчесто ја применуваат методата на читање и работа на текст.

Субпримерок наставници од рурална средина

метода на усно изразување	метода на разговор	метода на илустрација	метода на демонстрација	метода на практична работа	метода на пишување	метода на читање и работа на текст
8	12	6	6	6	10	12

Збирна табела бр. 36

Добиените податоци процентуално изгледаат вака: испитаниците од урбаната средина одговориле дека методата на разговор има застапеност во наставата 86%, методата на илустрација исто така 86% , потоа следува методата на демонстрација и методата на практична работа со застапеност од 71,5% , потоа методата на усно изразување и методата на пишување со застапеност од 57% и со 43% застапеност методата на читање и работа на текст. Испитаниците од руралната средина одговориле дека примената на методата на разговор и методата на читање и работа на текст имаат застапеност во наставата 100% ,потоа следува методата на пишување со застапеност од 84% , потоа методата на усно то изразување со застапеност од 67% , а методата на илустрација, методата на демонстрација и методата на практична работа имаат подеднаква застапеност од 50%.

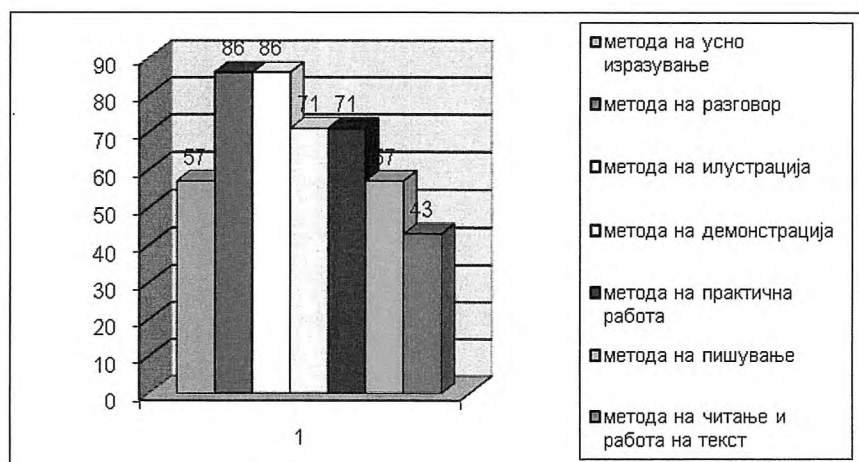
Добиените резултати како од урбаната така и од руралната средина во потполност се во функција на помошните хипотези:

- Методите на учење и поучување имаат различна зачестеност во примената при изучување на странските јазици.

-Не постои разлика во примена на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.

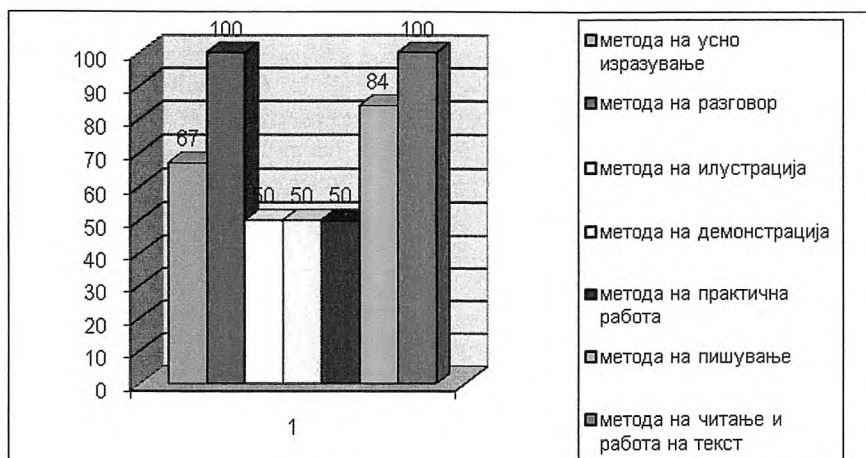
-Наставниците по странски јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување.

Субпримерок наставници од урбана средина

Графички приказ бр.

Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр.36

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека наставниците се свесни за потребата од примена на методи кои ја поттикнуваат комуникацијата на релација ученик-ученик и ученик-наставник и нивното влијание на квалитетот на знаењата на учениците и нив ги сметаат за значаен фактор во остварувањето на квалитетно образование.

4. На прашањето „дали имаат услови за примена на повеќе наставни методи на еден наставен час“ сите од 70 анкетирани наставници од урбаната средина одговориле со да.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

Субпримерок наставници од урбана средина

ДА	НЕ
70	-

Збирна табела бр. 37

На прашањето „дали имаат услови за примена на повеќе наставни методи на еден наставен час“, 10 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле со да и 2 од анкетираниите наставници одговориле со не.

Субпримерок наставници од рурална средина

ДА	НЕ
10	2

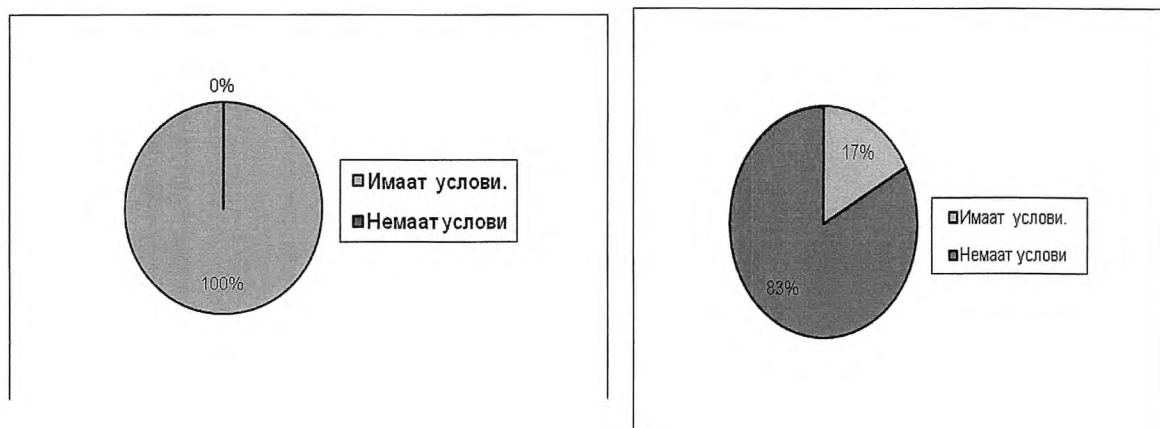
Збирна табела бр. 38

Резултатите изразени во проценти изгледаат вака: 100 % испитаници од урбаната средина одговориле дека имаат услови, исто така и 83% од испитаниците од руралната средина одговориле дека имаат услови, а само 17% од испитаниците одговориле дека немаат услови.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

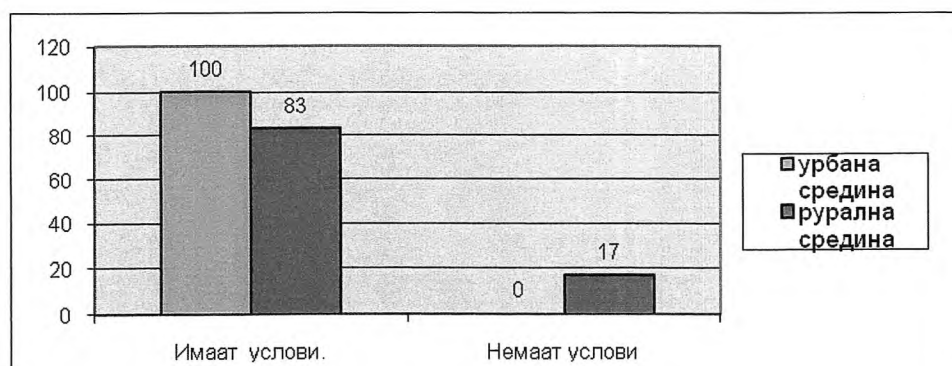
Субпримерок наставници од урбана средина   Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 37

Добиените резултати како од урбаната така и од руралната средина се позитивни и тие во целост одат во прилог на помошните хипотези:

- Постојат услови за реализирање на наставата по странски јазици со помош на методите на учење и поучување.
- Не постои разлика во примената на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се применува во училиштата од урбаната и руралната средина.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 38

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека примената на повеќе методи на еден наставен час треба да биде честа практика на секој наставник, а посебно на наставниците по странски јазици, поради зголемената ефикасност при учењето на странскиот јазик.

5. На прашањето „кои од понудените методи на поучување најчесто се прифатени од страна на учениците“ (може и повеќе одговори), 50 од анкетираниите наставници од урбаната средина одговориле најчесто прифатена метода на поучување од страна на учениците е методата на практична работа, 40 од анкетираниите наставници одговориле дека тоа е методата на усно излагање, 30 од анкетираниите наставници одговориле дека тоа е методата на разговор, 30 од анкетираниите наставници одговориле дека тоа е методата на илустрација, 30 од анкетираниите наставници одговориле дека тоа е методата на демонстрација, 10 анкетираниите наставници одговориле дека тоа е методата на пишување и 10 од анкетираниите наставници одговориле дека најчесто прифатена метода на поучување од страна на учениците е методата на читање и работа на текст.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

Субпримерок наставници од урбана средина

метода на усно изразување	метода на разговор	Метода на илустрација	метода на демонстрација	метода на практична работа	метода на пишување	метода на читање и работа на текст
40	30	30	30	50	10	10

Збирна табела бр. 39

На прашањето „кои од понудените методи на поучување најчесто се прифатени од страна на учениците“ (може и повеќе одговори), 12 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле метода на разговор, 8 од анкетираниите наставници одговориле метода на практична работа, 6 од анкетираниите наставници одговориле метода на илустрација, 4 од анкетираниите наставници одговориле метода на усно

изразување, 4 од анкетираниите наставници одговориле метода на демонстрација, 4 од анкетираниите наставници одговориле метода на читање и работа на текст и 2 од анкетираниите наставници одговориле метода на пишување.

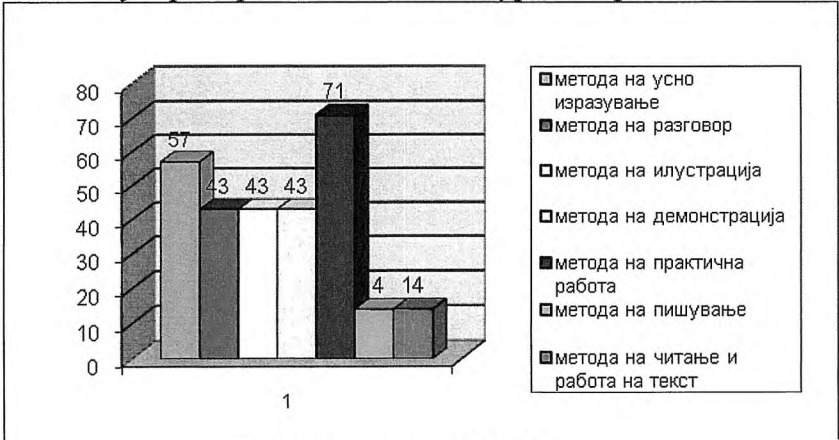
Субпримерок наставници од рурална средина

метода на усно изразување	метода на разговор	метода на илустрација	метода на демонстрација	метода на практична работа	метода на пишување	метода на читање и работа на текст
4	12	6	4	8	2	4

Збирна табела бр. 40

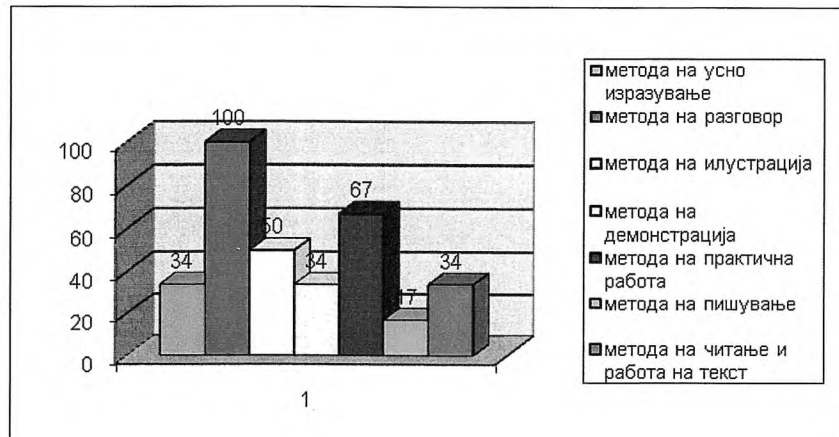
Добиените резултати процентуално изгледаат вака: испитаници од урбаната средина одговориле дека примената на методата на практична работа има прифатливост од 71,5% , потоа методата на усно изразување со прифатливост од 57% , подеднаква прифатливост имаат методата на разговор, методата на илустрација и методата на демонстрација со 43% и прифатливост од 14% имаат методата на пишување и методата на читање и работа на текст. Испитаниците од руралната средина одговориле дека најприфатената метода е метода на разговор со 100% прифатливост, а со 67% прифатливост од страна на учениците има методата на практична работа, 50% прифатливост методата на илустрација, потоа следува методата на усно изразување, методата на демонстрација и методата на читање и работа на текст со прифатливост од 34% и со 17% прифатливост е методата на пишување.

Субпримерок наставници од урбана средина

Графички приказ бр.39

Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр.40

Добиените резултати како од урбаната така и од руралната средина се позитивни и во целост ја потврдуваат главната хипотеза:

- **Методите на учење и поучување кои наставниците ги применуваат во учење на странските јазици се клучен фактор за покривачката настава по странските јазици. како и правилната и почеста употреба на различни современи методи на учење и поучување во наставата поради осовременување и подобрување на квалитетот на наставата,**

како и следните помошни хипотези:

- **Некои методите на учење и поучување повеќе се прифатени од страна на учениците при изучувањето на странските јазици.**
- **Методите на учење и поучување имаат различна зачестеност во примената во изучувањето на странските јазици.**
- **Наставниците по странски јазици сметаат дека методски и дидактички се оспособени да користат што повеќе методи на учење и поучување.**

Од целисното сумирање на резултатите можеме да заклучиме дека прифатливоста на методите на поучување од страна на учениците е тесно поврзана со степенот на образованието на наставникот, неговите знаења, искуства и професионалните компетенции.

6. На прашањето „кои од понудените методи на учење наставниците најчесто ги применуваат на наставниот час“ (може и повеќе одговори), 50 од анкетираниите наставници од урбаната средина најчесто применуваат проект- метода, 20 од анкетираниите наставници најчесто применуваат бура на идеи, 30 од анкетираниите наставници најчесто применуваат драматизација, 20 од анкетираниите наставници најчесто применуваат симулација, 10 од анкетираниите наставници најчесто применуваат про и контра техника, 60 од анкетираниите наставници применуваат јазични игри, 60 од анкетираниите наставници применуваат групна дискусија и 40 од анкетираниите наставници применуваат играње на улоги на наставниот час.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

Субпримерок наставници од урбана средина

проект-метода	бура на идеи	драматизација	симулација	про и контра техника	јазични игри	групна дискусија	играње на улоги
50	20	30	20	10	60	60	40

Збирна табела бр. 41

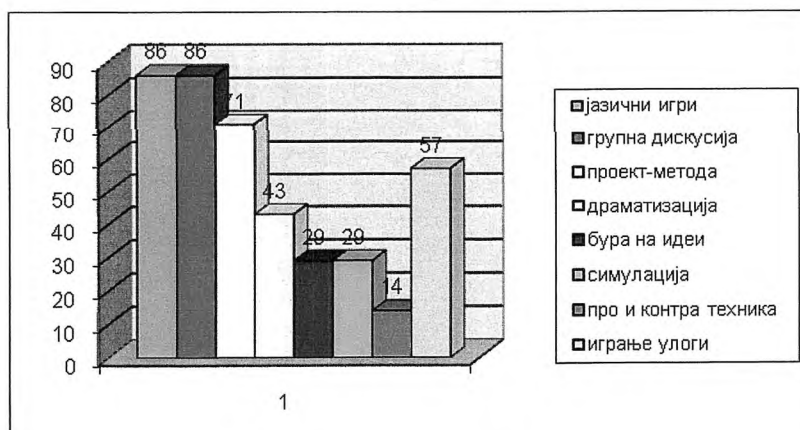
На прашањето „кои од понудените методи на учење наставниците најчесто ги применуваат на наставниот час“ (може и повеќе одговори), 6 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле проект- методата, 4 од анкетираниите наставници одговориле бура на идеи, 6 од анкетираниите наставници одговориле драматизација, 4 од анкетираниите наставници одговориле симулација, 10 од анкетираниите наставници одговориле јазични игри, 10 од анкетираниите наставници одговориле групна дискусија, 6 од анкетираниите наставници одговориле играње на улоги, а про и контра техниката не е во практика, можеби не стекнале доволно искуство.

Субпримерок наставници од рурална средина

проект-метода	бура на идеи	драматизација	симулација	про и контра техника	јазични игри	групна дискусија	играње на улоги
6	4	6	4	-	10	10	6

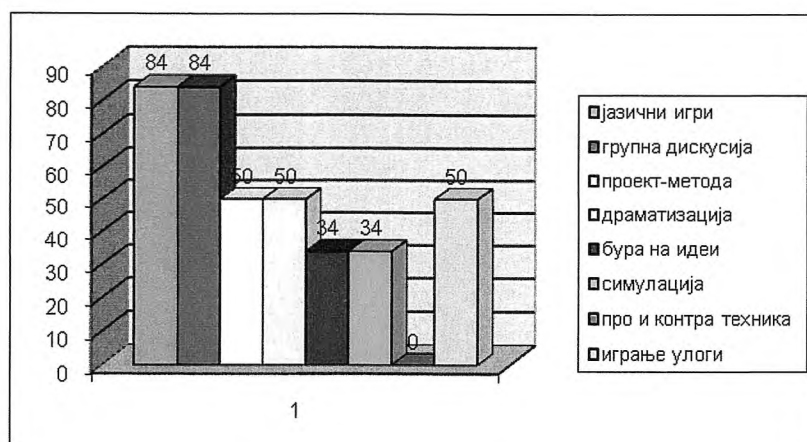
Збирна табела бр. 42

Добиените резултати процентуално изгледаат вака: испитаници од урбаната средина одговориле дека јазичните игри и групната дискусија најчесто се применуваат на наставниот час и тоа со застапеност од 86% , потоа следува проект-метода со 71,5%, играње на улоги со застапеност од 57% драматизација со 43%, застапеност од 28,5% имаат бура на идеи и симулација, и најмалку применета метода на учење е про и контра техника со 14% . И испитаниците од руралната средина сметаат дека јазичните игри и групната дискусија најчесто се применуваат на наставниот час и тоа со застапеност од 83,5% , потоа следува проект-метода, играње на улоги и драматизација со применливост од 50% и со применливост од 33,5% се бурата на идеи и симулацијата, а про и контра техниката наставниците по странски јазик не ја применуваат.

Графички приказ бр. 41

Графички приказ бр. 42

Добиените резултати како од урбаната така и од руралната средина се позитивни и тие во целост одат во прилог на главната хипотеза:

- Методите на учење и поучување кои наставниците ги применуваат во учење на странските јазици се клучен фактор за поквалитатна настава по странските јазици, како и правилната и почеста употреба на различни современи методи на учење и поучување во наставата поради осовременување и подобрување на квалитетот на наставата,

како и на следните помошни хипотези:

- Методите на учење и поучување имаат различна зачестеност во примената при изучувањето на странските јазици
  - Некои методи на учење и поучување повеќе се прифатени од страна на учениците при изучувањето на странските јазици.
  - Постојат услови за реализирање на наставата по странски јазици со помош на методите на учење и поучување.
  - Наставниците по странски јазици сметаат дека методски и дидактички се оспособени да користат што повеќе методи на учење и поучување.

Целосното сумирање на резултатите ни укажува на фактот дека поголемиот број наставници и од урбаната и од руралната средина имаат позитивен став за

примена на различни методи на учење во наставата при изучување на странскиот јазик и нивното позитивно влијание и значење.

Се наметнува заклучок дека процентуално голем број на испитаници (наставници по странски јазик) применува повеќе методи на учење и поучување за да ја поттикне комуникацијата помеѓу учениците.

7. На прашањето „која метода на учење најчесто е прифатена од страна на учениците“ (може и повеќе методи), 30 од анкетираниите наставници од урбаната средина одговориле дека тоа е драматизација, 30 од анкетираниите наставници одговориле тоа се јазичните игри, 30 од анкетираниите наставници мислат дека групната дискусија е најчесто прифатена од страна на учениците, 30 од анкетираниите наставници мислат дека играње улоги и 20 наставника мислат дека проект методата е најчесто прифатена метода на учење од страна на учениците. Додека бура на идеи, симулација и про и контра техника не се прифатени од страна на учениците.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

Субпримерок наставници од рурална средина

проект метода	бура на идеи	драматизација	симулација	про и контра техника	јазични игри	групна дискусија	играње на улоги
20	-	30	-	-	30	30	30

Збирна табела бр. 43

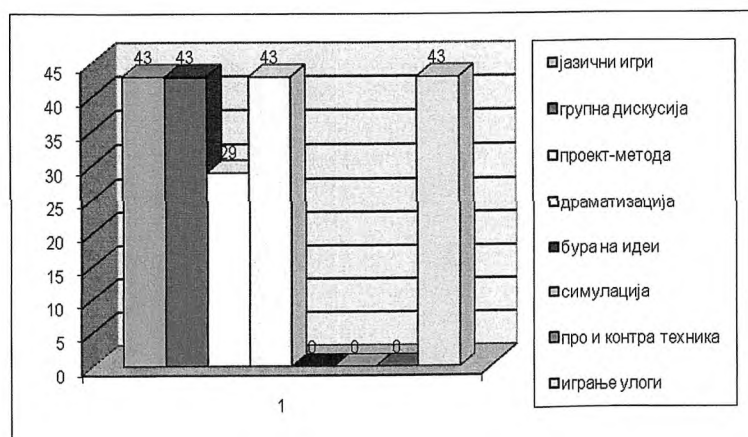
На прашањето „која метода на учење најчесто е прифатена од страна на учениците“ (може и повеќе методи), 10 од анкетираниите наставници одговориле јазични игри, 8 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле групна дискусија, 8 од анкетираниите наставници одговориле, играње улоги, 8 од анкетираниите наставници одговориле драматизација, 6 од анкетираниите наставници одговориле проект метода, 2 од анкетираниите наставници одговориле симулација, додека бура на идеи и про и контра техника не се прифатени од страна на учениците.

Субпримерок наставници рурална средина

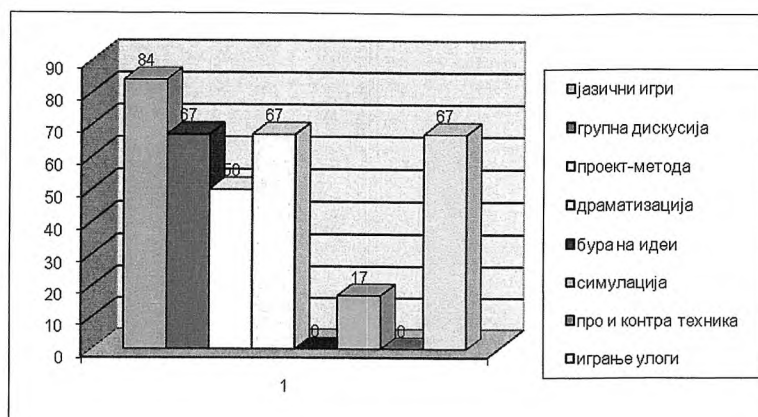
проект метода	бура на идеи	драматизација	симулација	про и контра техника	јазични игри	групна дискусија	играње улоги
6	-	8	2	-	10	8	8

Збирна табела бр. 44

Добиените резултати процентуално изгледаат вака: испитаници од урбаната средина одговориле дека 43% прифатливост од страна на учениците имаат драматизацијата, јазичните игри, играње улоги и групната дискусија, потоа следува проект методата со прифатливост од 28,5% , додека бура на идеи, симулација и про и контра техника воопшто не се прифатени. Испитаници од руралната средина одговориле дека јазичните игри се најприфатени од страна на учениците со застапеност од 84% , потоа драматизацијата, играње улоги и групната дискусија со 67% , проект-метода со прифатливост од 50% , симулација со 17% , додека бура на идеи и про и контра техника воопшто не се прифатени од страна на учениците.

Графички приказ бр. 43

Графички приказ бр. 44

Добиените резултати како од урбаната така и од руралната средина во целост ја потврдуваат главната хипотеза:

- **Методите на учење и поучување кои наставниците ги применуваат во учење на странските јазици се клучен фактор за поквалитатна настава по странските јазици, како и правилната и почеста употреба на различни современи методи на учење и поучување во наставата поради осовременување и подобрување на квалитетот на наставата,**
како и следните помошни хипотези:
- **Некои методи на учење и поучување повеќе се прифатени од страна на учениците при изучување на странските јазици.**
- **Методите на учење и поучување имаат различна зачестеност во примената при изучувањето на странските јазици.**
- **Наставниците по странски јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување.**
- **Наставниците по странски јазици посетуваат семинари за учење и примена на современите методи на учење и поучување.**

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека прифатливоста на методите на учење од страна на учениците е тесно поврзана со степенот на образованието на наставникот, неговите знаења, искуства и професионални компетенции.

8. На прашањето „дали имаат услови за примена на овие методи“, сите 70 анкетирани наставници од урбаната средина одговориле со да.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

Да	НЕ
70	-

Збирна табела бр. 45

На прашањето „дали имаат услови за примена на овие методи“, сите 12 анкетирани наставници од руралната средина одговориле со да.

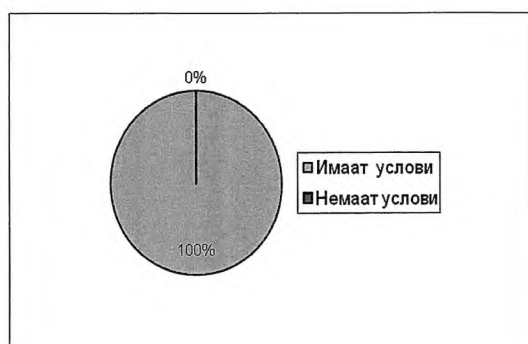
ДА	НЕ
12	-

Збирна табела бр. 46

Добиените резултати процентуално изгледаат вака: 100% од испитаниците од урбаната средина одговориле дека имаат услови, процентуално исто одговориле и испитаниците од руралната средина.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок наставници од урбана средина

Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 45

Прикажаните податоци всушност покажуваат дека наставниците благодарејќи на тоа што имаат услови за примена на овие методи, ја оплеменуваат својата настава и поуспешно ги реализираат наставните содржини.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 46

Добиените резултати како од урбаната така и од руралната средина стопроцентно ги потврдуваат помошните хипотези:

- Постојат услови за реализирање на наставата по странски јазици со помош на методите на учење и поучување.

- Не постои разлика во примена на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.

9. На прашањето „колку често ја применуваат проект- методата“, 50 од анкетираниите наставници од урбаната средина одговориле еднаш месечно, 10 од анкетираниите наставници одговориле еднаш во полугодieto, 10 од анкетираниите наставници одговориле еднаш годишно и немаме одговори за никогаш.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

еднаш месечно	Еднаш во полугодieto	еднаш годишно	никогаш
50	10	10	-

Збирна табела бр. 47

На прашањето „колку често ја применуваат проект- методата“, 8 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле еднаш месечно, 4 од анкетираниите наставници одговориле еднаш во полугодието и немаме одговори за еднаш годишно и никогаш.

еднаш месечно	Еднаш во полугодието	еднаш годишно	никогаш
8	4	-	-

Збирна табела бр. 48

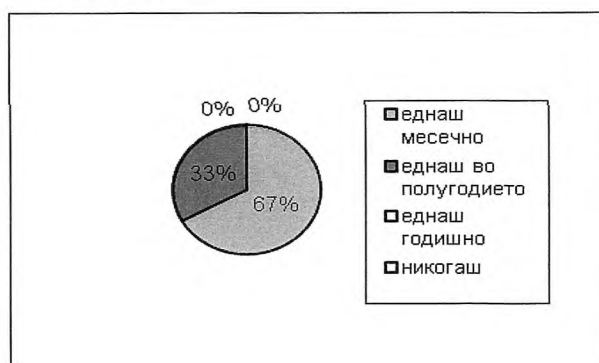
Добиените резултати за примена на проект – методата процентуално изгледаат вака: 72% од испитаниците од урбаната средина одговориле еднаш месечно, 14% одговориле еднаш во полугодието, 14% одговориле еднаш годишно и немаме одговор за никогаш, додека 67% од испитаниците од руралната средина одговориле еднаш месечно, 33% испитаници одговориле еднаш во полугодието, додека немаме одговори за еднаш годишно и немаме одговори за никогаш што е за секоја пофалба.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок наставници од урбана средина

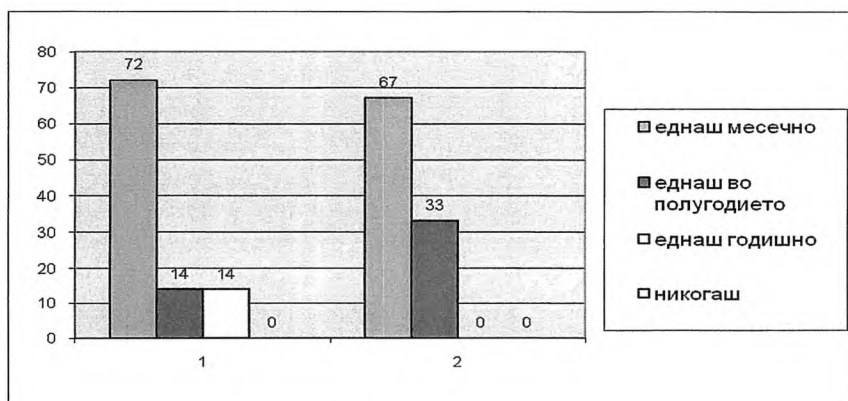
Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 47

Добиените резултати како од урбаната така и од руралната средина се позитивни и тие во целост одат во прилог на помошните хипотези:

- **Наставниците по странски јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.**
- **Не постои разлика во примена на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.**
- **Наставниците по странски јазици посетуваат семинари за учење и примена на современите методи на учење и поучување.**

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 48

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека наставниците стекнале компетенции да ги применуваат современите методи на учење, потенцираат интеркултуралност, социјализација и создаваат прифатлива работна клима, а помеѓу учениците постои интеракција, помош и радост.

10. На прашањето „колку често применуваат бура на идеи“, 30 од анкетираниите наставници од урбаната средина одговориле еднаш неделно, 40 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
30	40	-

Збирна табела бр. 49

На прашањето „колку често применуваат бура на идеи“, 2 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле еднаш неделно, 4 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и 6 од анкетираниите наставници одговориле никогаш.

еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
2	4	6

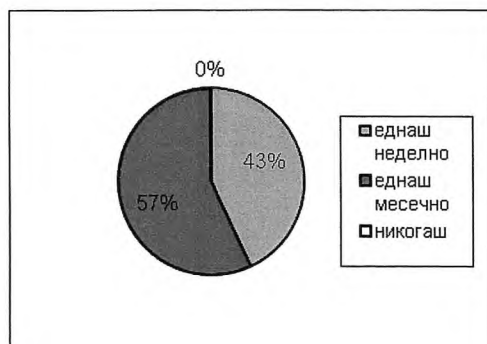
Збирна табела бр. 5

Добиените резултати за примена на бура на идеи процентуално изгледаат вака: 57% од испитаниците од урбаната средина одговориле еднаш месечно, 43% одговориле еднаш неделно и немаме одговори за никогаш.

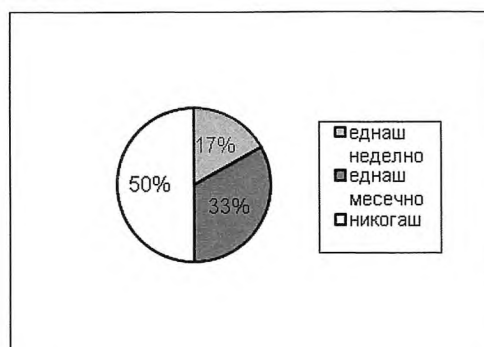
Забринува податокот дека 50% од испитаниците од руралната средина одговориле дека никогаш не ја применуваат оваа метода, 33% од испитаниците одговориле еднаш месечно, а само 17% од испитаниците одговориле дека ова метода на учење ја применуваат еднаш неделно.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок наставници од урбана средина

Субпримерок наставници од рурална средина

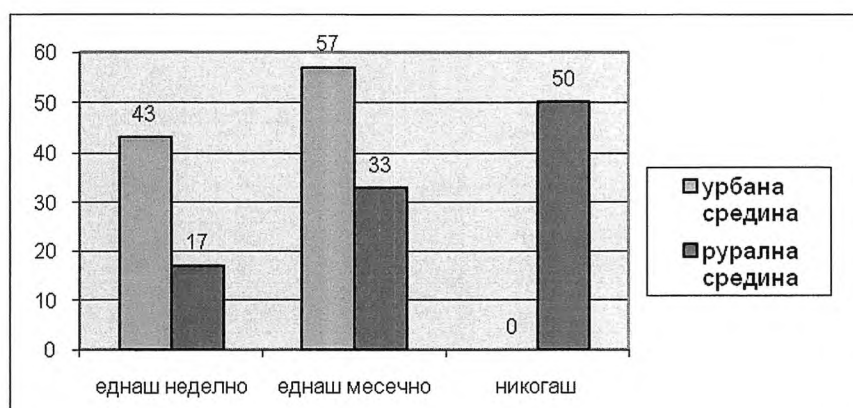

Графички приказ бр. 49

Резултатите добиени од урбаната средина се позитивни и тие во целост одат во прилог на помошните хипотези:

- **Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и ги применуваат современите методи на учење при изучувањето на странските јазици.**
- **Не постои разлика во примена на методите на учење и поучување во наставата по странските јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.**
- **Наставниците по странски јазици посетуваат семинари за учење и примена на современите методи на учење и поучување.**

Резултатите добиени од руралната средина не се во функција на овие помошни хипотези.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 50

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека наставниците со примена на оваа метода кај учениците го развиваат дивергентно мислење, го поттикнуваат мечтаењето и критичкото мислење. Наставниците од руралната средина можеби немаат доволно компетенции за примена на оваа метода или пак учениците не се доволно заинтересирани и мотивирани. Оваа метода емоционално ги подготвува учениците за програмската секвенца и затоа би требало да има поголема примена во наставата по странските јазици.

11. На прашањето „колку често применуваат драматизација“, 30 од анкетираниите наставници од урбаната средина одговориле еднаш неделно, 40 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
30	40	-

Збирна табела бр. 51

На прашањето „колку често применуваат драматизација“, 2 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле еднаш неделно, 10 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш.

еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
2	10	-

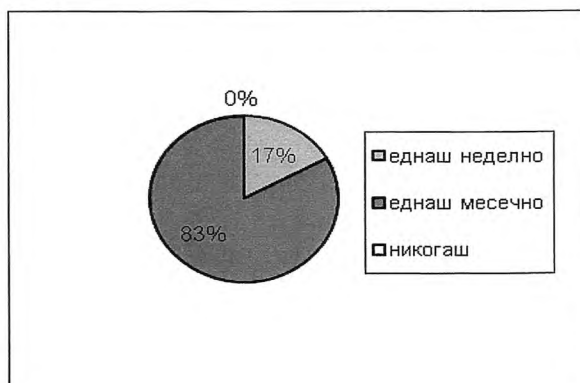
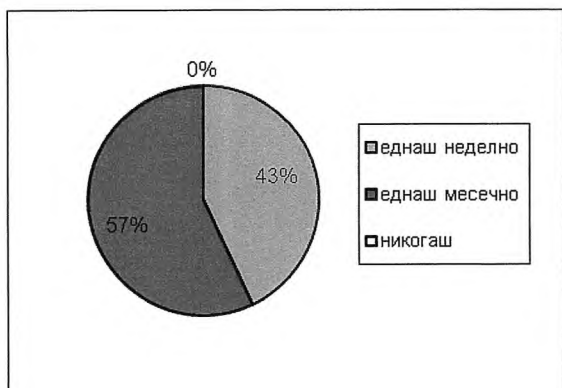
Збирна табела бр. 52

Добиените резултати за примена на драматизација процентуално изгледаат вака: 57% од испитаниците од урбаната средина одговориле еднаш месечно, 43% одговориле еднаш неделно и немаме одговори за никогаш, додека 83% од истаниците од руралната средина одговориле еднаш месечно, а само 17% од испитаниците одговориле еднаш неделно и немаме одговори за никогаш.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок наставници од урбана средина

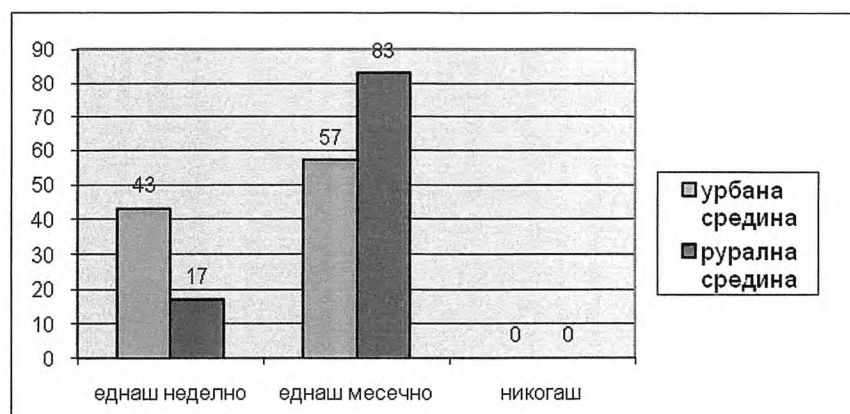
Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 51

Добиените резултати од урбаната средина делумно ги задоволуваа помошните хипотези, додека резултатите од руралната средина не се надоврзуваат на двете помошни хипотези:

- **Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.**
- **Не постои разлика во примена на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.**

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 52

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека оваа метода им помага на учениците со вежбањето на дијалози да се замислат дека се во реална ситуација. Преку глумењето децата се социјализираат, се развива тимска работа и учениците стекнуваат компетенции во реалниот живот да го применат наученото. Од резултатите во руралната средина видиме дека примената не е на завидно ниво, што значи дека децата не се доволно заинтересирани или не се доволно упатени од страна на наставникот во комуникацијата.

12. На прашањето „колку често применуваат симулација“, 40 од анкетираниите наставници од урбаната средина одговориле еднаш неделно, 30 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
40	30	-

Збирна табела бр. 53

На прашањето „колку често применуваат симулација“, 2 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле еднаш неделно, 8 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и 2 од анкетираниите наставници одговориле никогаш.

еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
2	8	2

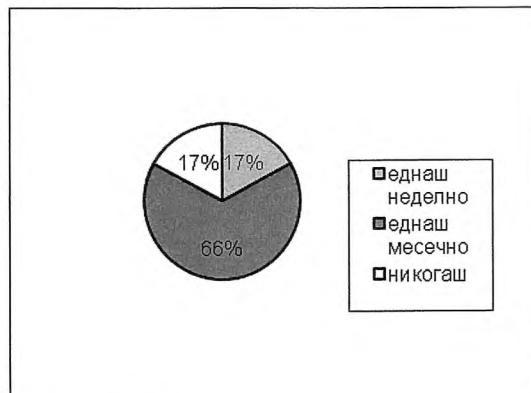
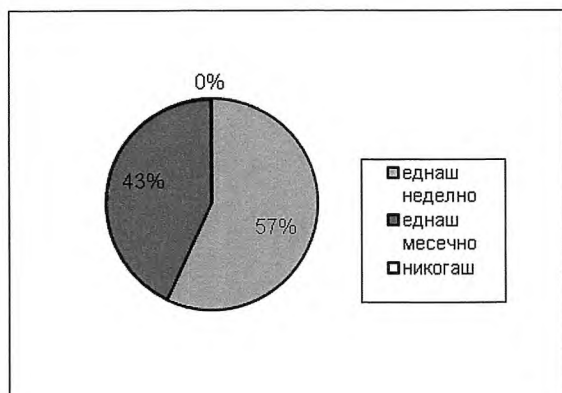
Збирна табела бр. 54

Добиените резултати за примена на симулација процентуално изгледаат вака: 57% од испитаниците од урбаната средина одговориле еднаш неделно, 43% одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш, додека 66% од испитаниците од руралната средина одговориле еднаш месечно, 17% од испитаниците одговориле еднаш неделно и исто толку 17% одговориле дека никогаш не применуваат симулација.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок наставници од урбана средина

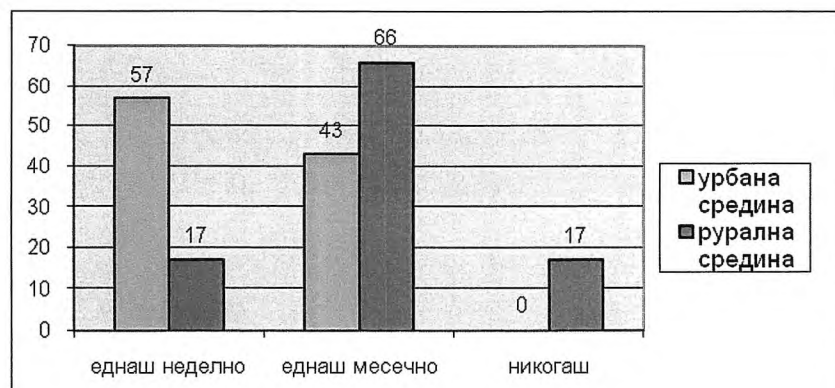
Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 53

Добиените резултати од урбаната средина се позитивни и тие во целост одат во прилог на помошните хипотези:

- **Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.**
- **Не постои разлика во примена на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.**
- Резултатите од руралната средина недоволно ја подржуваат оваа хипотеза и не одат во нејзиниот прилог.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 54

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека симулацијата е важен метод кој е повеќе од потребен во наставата. Причина за тоа е фактот дека учениците најдобро учат преку секојдневните искуства, тие се љубопитни, сакаат да пробуваат нешто ново, а симулацијата тоа им го овозжува. Симулацијата го поттикнува ученикот на активност, мотивација и креативност во наставниот процес. Симулацијата мора да одговара на интересите на учениците. Резултатите добиени од руралната средина ни зборуваат дека или учениците не се доволно заинтересирани или наставниците не се доволно компетентни за примена на оваа метода.

13. На прашањето, „ колку често применуваат јазични игри“, 60 од анкетираниите наставници од урбаната средина одговориле еднаш неделно, 10 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
60	10	-

Збирна табела бр. 55

На прашањето „ колку често применуваат јазични игри“, 6 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле еднаш неделно, 6 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш.

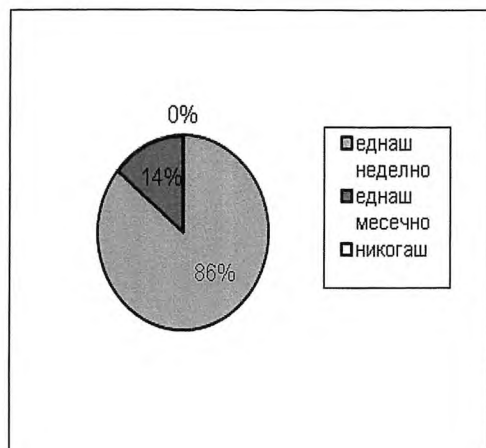
еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
6	6	-

Збирна табела бр. 56

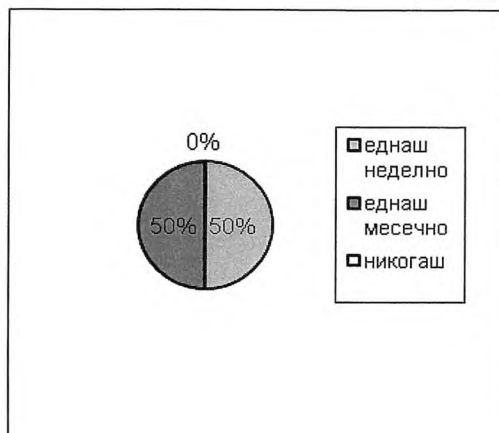
Добиените резултати за примена на јазични игри процентуално изгледаат вака: 86% од испитаниците од урбаната средина одговориле еднаш неделно, тоа значи дека наставниците се свесни на значењето на методите на учење кои ја потенцираат комуникацијата помеѓу учениците преку игрите, а само 14% од испитаниците одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш, додека 50% од испитаниците од руралната средина одговориле еднаш неделно, а исто толку 50% од испитаниците одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок наставници од урбана средина

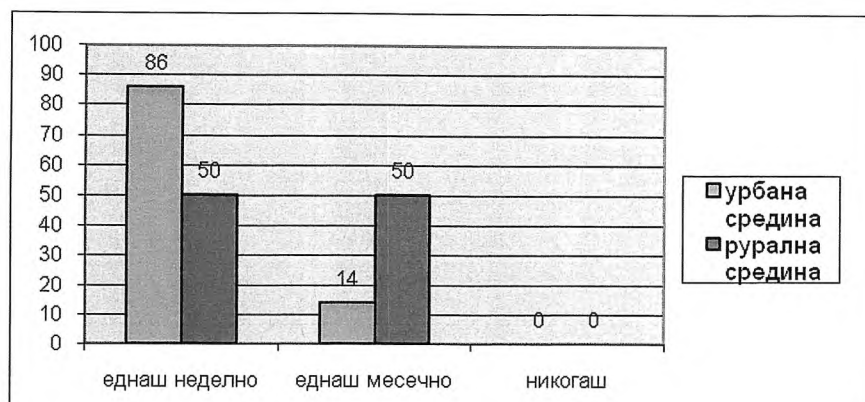
Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 55

Добиените резултати како од урбаната така и од руралната средина се позитивни и тие во целост ги прифаќаат помошните хипотези:

- **Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.**
- **Не постои разлика во примена на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.**
- **Наставниците по странски јазици посетуваат семинари за учење и примена на современите методи на учење и поучување.**

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 56

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека учениците преку јазичните игри полесно ги совладуваат наставните содржини. Преку јазичните игри имаме корелација и со другите предмети. Резултатите добиени од ова анкетирање ни говорат дека наставниците имаат компетенции за примена на оваа метода на учење.

14. На прашањето „колку често применуваат про и контра техника“, 40 од анкетираниите наставници од урбаната средина одговориле еднаш неделно, 30 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
40	30	-

Збирна табела бр. 57

На прашањето „колку често применуваат про и контра техника“, 2 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле еднаш неделно, 4 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и 6 од анкетираниите наставници одговориле никогаш.

еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
2	4	6

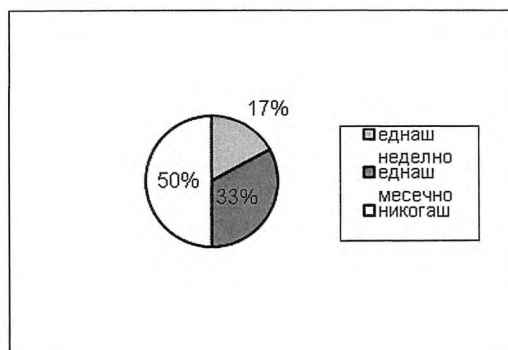
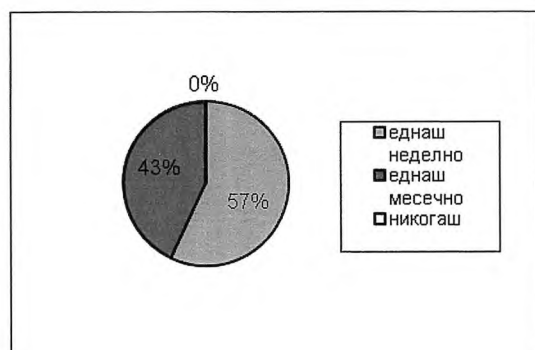
Збирна табела бр. 58

Добиените резултати за примена на про и контра техника процентуално изгледаат вака: 57% од испитаниците од урбаната одговориле еднаш неделно, 43% одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш, додека 50% од испитаниците од руралната средина одговориле дека никогаш не ја применуваат оваа техника, 33% од испитаниците одговориле еднаш месечно, а само 17% одговориле дека оваа техника ја применуваат еднаш неделно.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок наставници од урбана средина

Субпримерок наставници од рурална средина

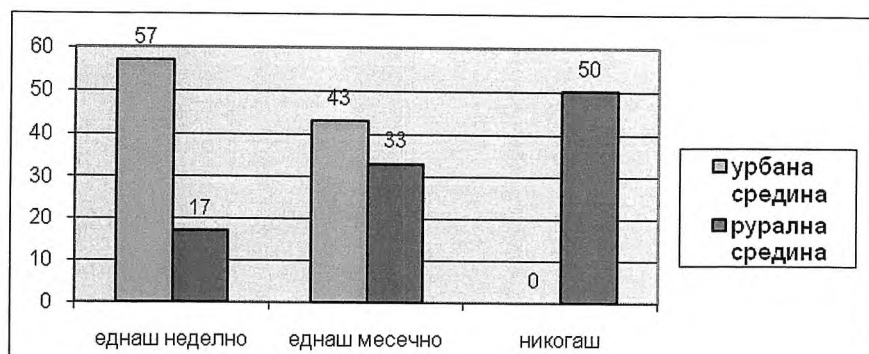

Графички приказ бр. 57

Резултати добиени од урбаната средина се позитивни и тие одат во прилог на двете помошни хипотези:

- Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.
- Не постои разлика во примена на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 58

Резултатите добиени од руралната средина се негативни и ги отфрлаат помошните хипотези.

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека наставниците од руралната средина можеби немаат доволно компетенции за употреба на оваа метода. Пожелно е оваа метода да се применува почесто бидејќи допринесува да се поттикне говорното изразување и подлабочно да се обработат податоците, да се развива толеранција кон другите, да ја поттикне соработката и да ги зближи учениците.

15. На прашањето „колку често применуваат групна дискусија“, 30 од анкетираниите наставници од урбаната средина одговориле еднаш неделно, 40 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
30	40	-

Збирна табела бр. 59

На прашањето „колку често применуваат групна дискусија“, 4 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле еднаш неделно, 8 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш.

еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
4	8	-

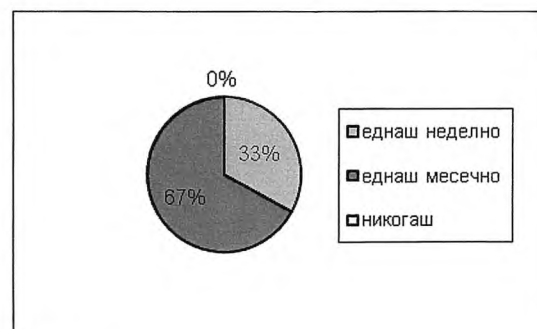
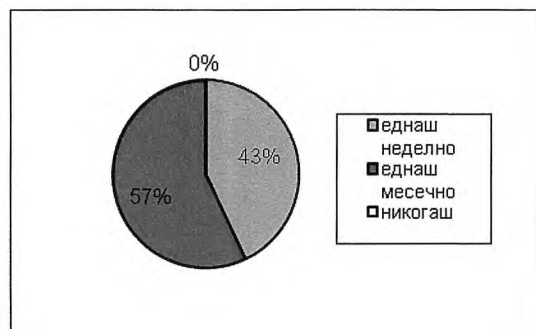
Збирна табела бр. 60

Добиените резултати за примена на групна дискусија процентуално изгледаат вака: 57% од испитаниците од урбаната средина одговориле еднаш месечно, 43% одговориле еднаш неделно и немаме одговори за никогаш, додека 67% од испитаниците од руралната средина одговориле еднаш месечно, 33% од испитаниците одговориле еднаш неделно и немаме одговори за никогаш.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок наставници од урбана средина

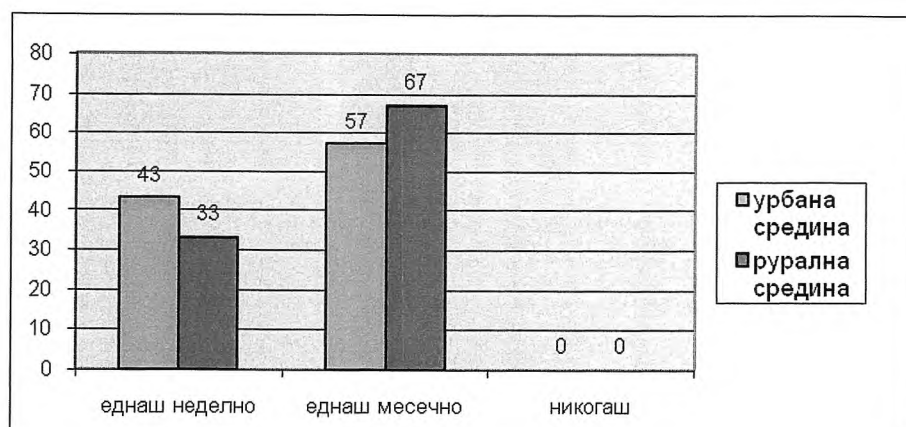
Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 59

Добиените резултати како од урбаната така и од руралната средина се позитивни и се во функција на помошните хипотези:

- Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.
- Не постои разлика во примена на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.
- Наставниците по странски јазици посетуваат семинари за учење и примена на современите методи на учење и поучување.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 60

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека учениците преку групната дискусија ги зајакнуваат своите компетенции за говорење на странски јазик, преку дискусија го развиваат критичко мислење, развиваат толеранција и соработка со другите.

16. На прашањето „колку често применуваат играње на улоги“, 50 од анкетираниите наставници од урбаната средина одговориле еднаш неделно, 20 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш.

еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
50	20	-

Збирна табела бр. 61

На прашањето „колку често применуваат играње на улоги“, 6 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле еднаш неделно, 6 од анкетираниите наставници одговориле еднаш месечно и немаме одговори за никогаш.

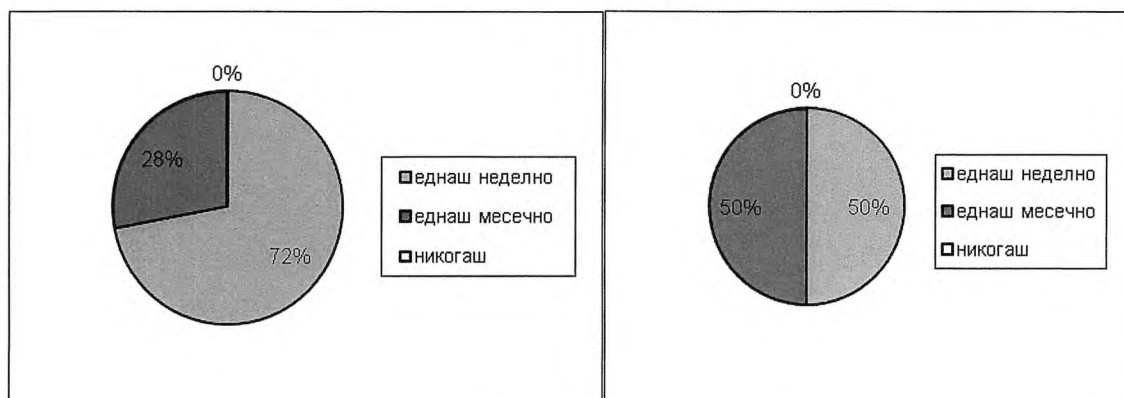
еднаш неделно	еднаш месечно	никогаш
6	6	-

Збирна табела бр.62

Добиените резултати за примена на играње на улоги процентуални изгледаат вака: 72% од испитаниците од урбаната средина одговориле еднаш месечно, 28% одговориле еднаш неделно и немаме одговори за никогаш, додека 50% од испитаниците од руралната средина одговориле еднаш месечно и 50 % од испитаниците одговориле еднаш неделно и немаме одговори за никогаш.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

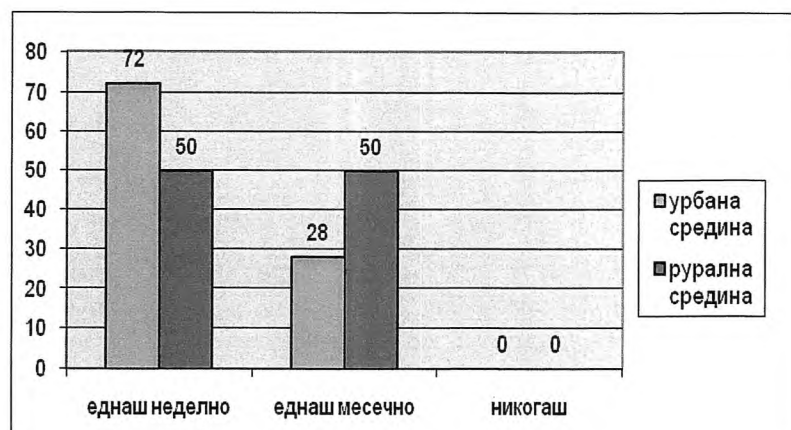
Субпримерок наставници од урбана средина   Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 61

Добиените резултати од урбаната средина не задоволуваат и не одат во прилог на двете помошни хипотези, додека резултатите од руралната средина делумно ги задоволуваат помошните хипотези:

- **Наставниците по странските јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување при изучување на странските јазици.**
- **Не постои разлика во примена на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која се реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.**

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 62

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека преку играње на улоги учениците учат за себе, за другите, за околината и светот кој ги опкружува. Овозможува учениците да дојдат до знаења на забавен начин, го развива функционалното знаење. Од добиените резултати видиме дека оваа метода на учење не е доволно применета како во урбаната така и во руралната средина, што укажува дека наставниците немаат доволно компетенции за примена на оваа метода и учениците не се доволно заинтересирани и затоа не ја применуваат толку често или пак учениците не се доволно мотивирани.

17. На прашањето „дали посетуваат семинари за учење на современи методи на учење и поучување“, 40 од анкетираните наставници од урбаната средина одговориле да и 30 од анкетираните наставници одговориле со не.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

Да	НЕ
40	30

Збирна табела бр. 63

На прашањето „дали посетуваат семинари за учење на современи методи на учење и поучување“, 10 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле да и 2 од анкетираниите наставници одговориле со не.

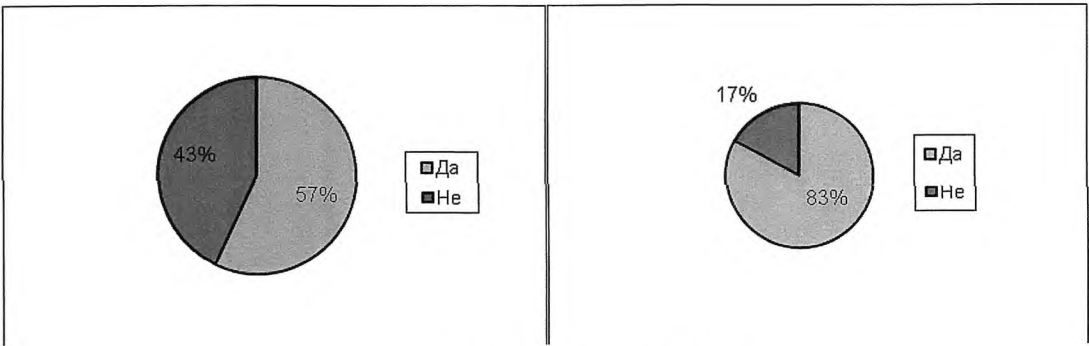
ДА	НЕ
10	2

Збирна табела бр. 64

Добиените резултати процентуално изгледаат вака: 57% од испитаниците од урбаната средина одговориле дека посетуваат, а 43% од испитаниците одговориле дека не посетуваат, додека 83% од испитаниците од руралната средина одговориле дека посетуваат, што е за секоја пофалба, а 17% од испитаниците одговориле дека не посетуваат семинари за учење на современи методи на учење и поучување.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок наставници од урбана средина   Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 63

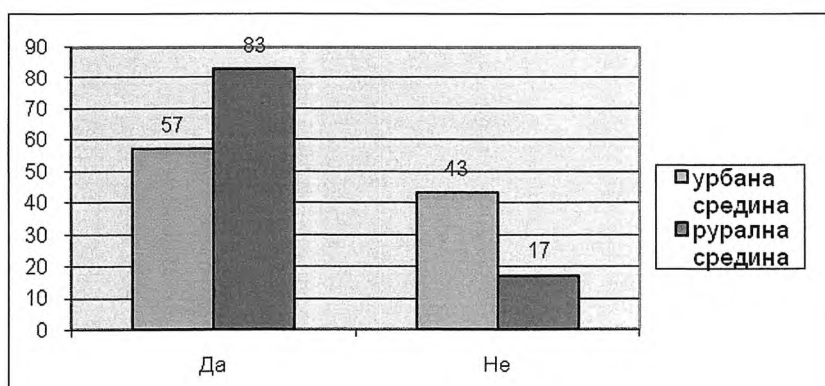
Добиените резултати како од урбаната, а посебно од руралната средина се позитивни и ја потврдуваат главната хипотеза:

- **Методите на учење и поучување кои наставниците ги применуваат во учење на странските јазици се клучен фактор за поквалитатна настава по странските јазици, како и правилната и почеста употреба на различни современи методи на учење и поучување во наставата поради осовременување и подобрување на квалитетот на наставата,**

-

како и помошната хипотеза:

- **Наставниците по странските јазици посетуваат семинари за учење и примена на современи методи на учење и поучување.**

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 64

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека наставниците од руралната средина повеќе се мотивирани и заинтересирани за посета на семинари за учење и примена на современи методи за учење и поучување отколку наставниците од урбаната средина.

18. На прашањето „дали школата ги финансира тие семинари“, 20 од анкетираниите наставници од урбаната средина одговориле да и 50 од анкетираниите наставници одговориле со не.

Да	НЕ
20	50

Збирна табела бр. 65

На прашањето „дали училиштето ги финансира тие семинари“, 4 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле да и 8 од анкетираниите наставници одговориле со не.

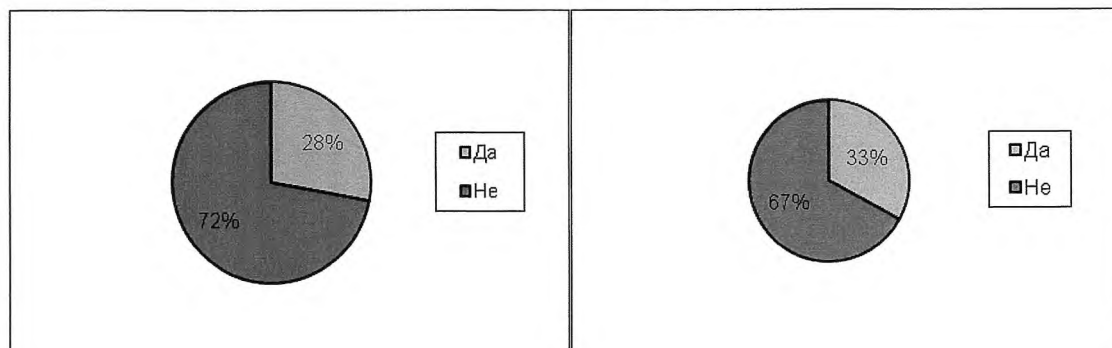
ДА	НЕ
4	8

Збирна табела бр. 66

Добиените резултати процентуално изгледаат вака: 72% од испитаниците од урбаната средина одговориле дека училиштето не ги финансира тие семинари, а 28,% од испитаниците одговориле дека училиштето ги финансира тие семинари, додека 67% од испитаниците од руралната средина одговориле дека училиштето не ги финансира тие семинари, а 33% од испитаниците одговориле дека училиштето ги финансира тие семинари.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

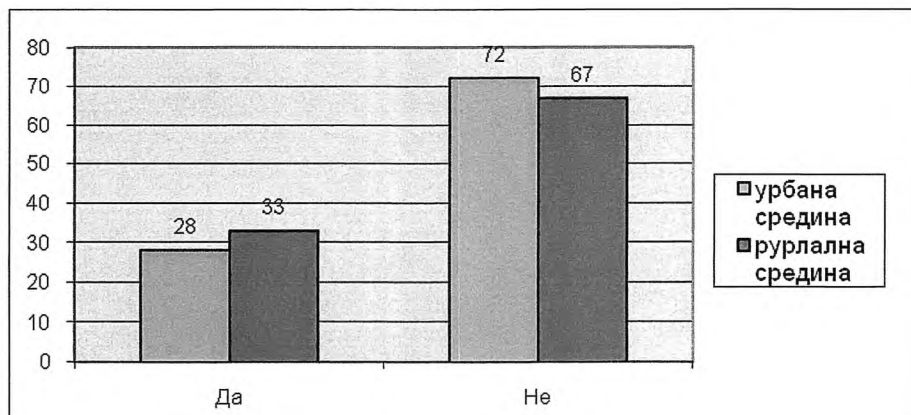
Субпримерок наставници од урбана средина   Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 65

Добиените резултати како од урбаната така и од руралната средина не ја потврдуваат помошната хипотеза:

- **Училиштето ги финансира семинарите за наставниците по странските јазици.**

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 66

Училиштето не ги во потполност финансира семинарите за наставниците, најверојатно училиштето добива бесплатни семинари од издавачот чии учебници ги користи или наставниците добиваат бесплатни семинари ако училиштето е влезено во некој проект. Наставниците ги стекнуваат потребните компетенции за примена на современи методите на учење и поучување преку семинарите.

19. На прашањето „дали методите на учење и поучување подеднакво се применуваат во урбаната и руралната средина“, 40 од анкетираниите наставници од урбаната средина одговориле да и 30 од анкетираниите наставници одговориле со не.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

Да	НЕ
40	30

Збирна табела бр. 67

На прашањето „дали методите на учење и поучување“ подеднакво се применуваат во урбаната и руралната средина, 6 од анкетираниите наставници од руралната средина одговориле да и 6 од анкетираниите наставници одговориле со не.

ДА	НЕ
6	6

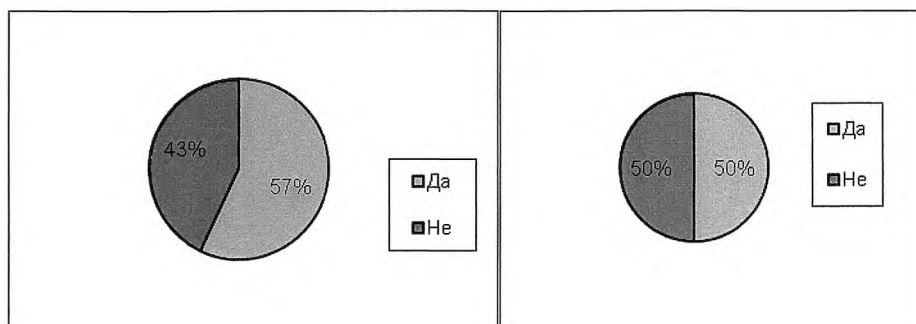
Збирна табела бр. 68

Добиените резултати процентуално изгледаат вака: 57% од испитаниците од урбаната средина одговориле дека методите се подеднакво применети и во урбаната и во руралната средина, а 43% од испитаниците одговориле дека методите не се подеднакво применети, додека 50% од испитаниците од руралната средина одговориле дека методите се подеднакво применети, а ист процент на испитаници мислат дека не се подеднакво применети.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок наставници од урбана средина

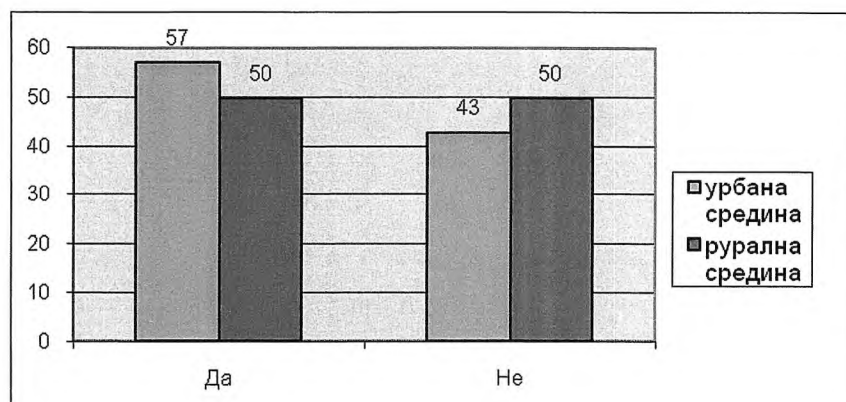
Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 67

Добиените резултати како од урбаната така и од руралната средина се позитивни и ги потврдуваат помошните хипотези:

- **Не постои разлика во примената на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици која реализира во училиштата од урбаната и руралната средина.**
- **Постојат услови за реализирање на наставата по странски јазици со помош на методите на учење и поучување.**

Споредбена анализа
Графички приказ бр. 68

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека средината во која функционира училиштето директно не влијае врз стилот на реализација на наставата по странски јазици, односно примената на методите влијае врз квалитетот на наставата и наставниците во било која средина да ја реализираат наставата мора да ги применуваат, некои наставници со поголеми, а некои со помали компетенции.

20. На прашањето „дали примената на методите на учење и поучување при изучување на странскиот јазик позитивно делува на ефикасноста на наставниот час“, сите 70 анкетирани наставници од урбаната средина одговориле со да.

Добиените податоци ќе ви ги прикажеме со збирна табела:

Да	НЕ
70	-

Збирна табела бр.69

На прашањето „дали примената на методите на учење и поучување при изучување на странскиот јазик позитивно делува на ефикасноста на наставниот час“, сите 12 анкетирани наставници од руралната средина одговориле со да.

ДА	НЕ
12	-

Збирна табела бр. 70

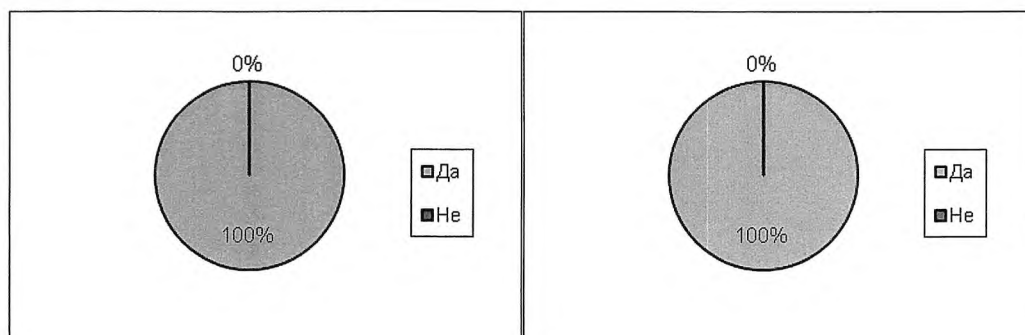
Добиените резултати процентуално изгледаат вака: 100% од испитаниците од урбаната средина одговориле со да, исто така и испитаниците од руралната средина го делат тоа мислење и одговориле со да стопроцентно.

Графичкиот приказ на одговорите на ова прашање изгледа вака:

Субпримерок наставници од урбана средина

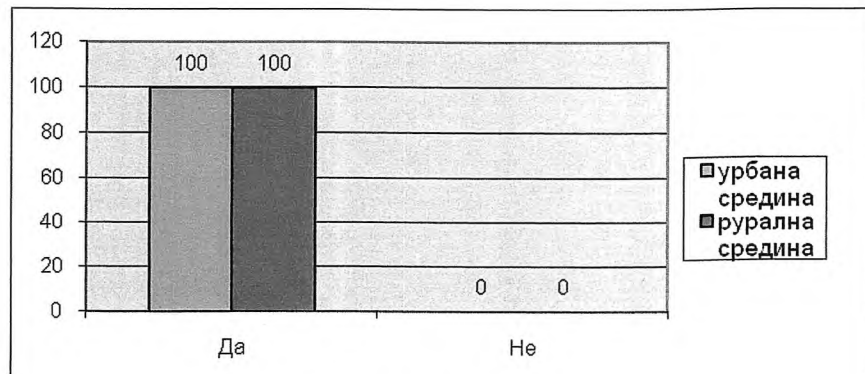
Субпримерок наставници од рурална средина

Графички приказ бр. 69

Добиените резултати како од урбаната така и од руралната средина се позитивни и стопроцентно ја потврдуваат помошната хипотеза:

- Примената на методите на учење и поучување при изучување на странскиот јазик позитивно влијае врз ефикасноста во наставата.
- Наставниците по странски јазици сметаат дека методски и дидактички се оспособени да користат што повеќе методи на учење и поучување.
- Наставниците по странски јазици ги прифаќаат и применуваат современите методи на учење и поучување.

Споредбена анализа

Графички приказ бр. 70

Од целосното сумирање на резултатите забележуваме дека примената на методите на учење и поучување при изучување на странскиот јазик позитивно влијае врз ефикасноста на наставниот час, но нивната правилна и зачестена примена зависи од компетенциите на наставниците, кои ги имаат стекнато за време на своето школување и покасно преку посетување на семинари.

4. Заклучни согледувања од анализата на спроведеното интервју со фокус-група на ученици кои учат во вториот образовен циклус на осумгодишно образование

Употребата на интервјуто како истражувачка техника во ова истражување ни дава порелевантни информации за комуникацијата на часот по странските јазици помеѓу учениците, а исто така и помеѓу учениците и наставникот во однос на вежбите од кои се бара поголема комуникација и ставовите на учениците кон часот по странски јазици, атмосферата во која се одвива наставата и активностите кои ги привлекуваат учениците. Специфичната фокус група на ученици преку изразување на своите мислења, дава релевантен показател за сопствениот статус во наставата.

Од анализата на податоците добиени од интервјуто можеме да заклучиме дека:

- Според наводите на интервјуираните ученици заклучуваме дека тие воочуваат поголема разликата во комуникацијата со наставникот по странскиот јазик на часовите по странски јазици отколку со наставниците по другите предмети. Учениците се вклучени во активностите на часот, активни се и комуникацијата е поголема.
- Помеѓу учениците комуникацијата е поголема на часовите по странски јазик отколку на другите часови.
- Пофалбата делува позитивно на учениците и претставува поттик за понатамошно учење.
- На часовите по странски јазици користат и мајчин јазик, по потреба.

- Редовно ги изработуваат вежбите и прашањата, бидејќи многу им се интересни и поучни.
- Вежбите од учебникот бараат поголема комуникација на странски јазици.
- Игрите што ги играат на часот бараат поголема комуникација и играат различни игри.
- За поголем број ученици, активностите кои се применуваат на часот по странски јазици се интересни и тие уживаат во нивната реализација.
- На часот по странски јазици сосема доволно се работи граматика, преку различни говорни активности.
- На часот по странски јазици сосема доволно слушаат ЦД со исчитани лекции и тоа многу им помага при изучување на јазикот и многу им се допаѓа.

Согледувањата на учениците имаат нагласено личен и индивидуален карактер и тие се искажани преку призма на нивното лично искуство низ процесот на наставата. Врз основа на ова не би требало да извлечеме некаков глобален заклучок или проценка за употреба на методите за учење и поучување. Но, интересен е фактот дека, мислењата и искуствата на учениците од различни училишта, во најголем дел се совпаѓаат. Ова сложеност во мислењата укажува дека комуникацијата помеѓу наставниците и учениците, како и помеѓу самите ученици е поголема на часовите по странските јазици отколку на другите часови.

5. Заклучни согледувања од анализата на податоците добиени од спроведената анкета со ученици од урбаната и руралната средина кои учат во вториот образовен циклус во основните училишта

Употреба на анкетање како истражувачка техника во ова истражување ни дава порелевантни информации во врска со воочувањето од страна на учениците на поголема комуникација на часовите по странски јазици отколку на другите часови на релација ученик-ученик и ученик-наставник, потоа за употребата на методите на учење и поучување во наставата по странски јазици, како и ставовите на учениците кон часот по странски јазици, атмосфера во која се одвива наставата.

Анализа на податоците добиени од анкетата:

- Според добиените податоци од анкетираниите ученици од урбаната средина можеме да заклучиме дека на часот по странските јазици не им е секогаш интересно, што можеби укажува дека учениците не се доволно мотивирани со соодветните методи на учење и поучување или пак не се запознаени со целите на часот, видот и обемот на активностите. Интересен е фактот дека на учениците од руралната средина секогаш им е интересно, што укажува на тоа дека наставниците од руралната средина доволно ги мотивираат учениците и стекнале доволно компетенции во текот на своето образование за употреба на методите на учење и поучување.
- Интересен е фактот дека учениците од урбаната средина немаат доволно јазични игри на часовите по странските јазици, што можеби наставниците во комуникацијата со децата доволно не ги запознале со јазичните игри или наставниците не стекнале доволно компетенции или пак учениците не ги воочиле јазичните игри, додека учениците од руралната средина имаат почеста примена на јазични игри што значи дека наставниците стекнале доволно компетенции за примена на методите на учење и поучување бидејќи посетуваат семинари за примена на тие методи.

- Резултатите од анкетата укажуваат дека повеќе од половина ученици од руралната средина одговориле дека не применуваат про и контра техника, можеби учениците немаат доволно јазични компетенции за употреба на ова метода или можеби не им е интересно или пак во прашањето е недоследност на дефинирање на целта на часот од страна на наставниците, додека во урбаната средина доволно се употребува про и контра техниката, можеби учениците стекнале искуство да ја препознаат оваа метода.
- Зачудувачки е фактот што во руралната средина на часот по странските јазици работната атмосфера недоволно е проследена со поголема комуникација на странскиот јазик помеѓу учениците.
- Како во урбаната така и во руралната средина учениците одговориле дека на наставен час нема доволно комуникација помеѓу наставникот и учениците на странски јазик. Можеби е потребна соодветна обука на наставниците за планирање, организирање и реализација на методи на учење и поучување и поттикнување на наставникот во рамките на наставниот процес да ги применува тие методи на часовите по странски јазици.
- Добиените податоци од анкетите на учениците како од урбаната така и од руралната средина ни укажуваат на тоа дека на часовите по странски јазици учениците редовно употребуваат бура на идеи, групна дискусија, редовно прават проекти, имаат редовна смена на активности кои од нив бараат поголема комуникација на странски јазик. Учениците исто така ја воочуваат разликата дека на часовите по странски јазици не е како на часовите по другите предмети во однос на употреба на методите на учење и поучување. Примената на овие методи е во честа практика.

6. Заклучни согледувања од анализата на податоците добиени од спроведената анкета со наставници кои реализираат настава во вториот образовен циклус во основните училишта

Со ова истражување преку анкетата спроведена со наставниците сакавме да дојдеме до релевантни информации за нивните мислења и ставовите, поврзани со употребата на методите на учење и поучување во изучувањето на странските јазици. Користењето на методите на учење и поучување во изучувањето на странските јазици дава многу придобивки кои се во полза на учениците. Со нивната помош наставните содржини се конкретизираат, наставникот многу полесно доаѓа до зацртаната цел, полесно ги мотивира учениците и ги поттикнува да работат, ги конкретизираат наставните содржини.

Од деталната анализа на одговорите на сите дваесет прашања и нивнатата компарација со помошните хипотези, дојдовме до следниве заклучоци:

- Наставниците се свесни за фактот дека употребата на различни методи на поучување на наставниот час во изучувањето на странските јазици е значаен фактор за покралитетно образование. Затоа сменување на овие методи на наставниот час треба да биде во честа практика. Метода на разговор, метода на илустрација, метода на демонстрација и метода на разговор најчесто се применувани методи на поучување во урбаната средина, додека методата на разговор и методата на читање и работа на текст имаат стопроцентна примена во руралната средина.
- Одговорите на наставниците како од урбаната така и од руралната средина наведуваат на тоа дека постојат услови за примена на повеќе методи на поучување на еден наставен час.

- Одговорите на наставниците од руралната средина ни укажуваат на тоа дека најприфатена метода на поучување од страна на учениците е методата на разговор и практичната работа, додека методата на пишување е најмалку прифатена, можеби учениците не биле доволно заинтересирани и мотивирани за таа метода.
- Одговорите на наставниците од урбаната средина ни укажуваат на тоа дека најприфатена метода на поучување од страна на учениците е методата на практична работа и методата на усно изразување, додека методата на пишување и методата на читање и работа на текст процентуално не се многу прифатени, можеби учениците не се доволно заинтересирани за примена на овие методи.
- Наставниците како од урбаната така и од руралната средина сметаат дека употреба на методите на учење во изучување на странските јазици има позитивно влијание на квалитетот на наставниот час и на знаењата на учениците, бидејќи се користат знаења и од другите предмети и нивните искуства од секојдневниот живот. Јазичните игри и групната дискусија се најчесто применувани методи на учење и во урбаната и во руралната средина, можеби тие методи им се најинтересни на учениците.
- Според добиените резултати можеме да заклучиме дека и во урбаната и во руралната средина бурата на идеи, симулација и про и контра техниката воопшто не се прифатени од страна на учениците, што е зачудувачки фактор, додека другите методи на учење имаат приближна прифатливост, што значи или учениците не биле доволно заинтересирани или пак наставниците не стекнале доволно компетенции во текот на своето образование за примена на овие методи.

- Одговорите на наставниците како од урбаната така и од руралната средина ни укажуваат на тоа дека постојат услови за примена на методите на учење на наставниот час.
- Според добиените податоци наставниците по странски јазици од руралната средина во поголем број посетуваат семинари за учење на современи методи на учење и поучување, додека кај наставниците по странски јазици од урбаната средина тој број е смален.
- Одговорите на наставниците по странски јазици како од урбаната така и од руралната средина ни укажуваат на тоа дека училиштето не ги во потполност финансира семинарите. Можеби наставниците добиваат бесплатно учество на семинарите кога училиштето влезе во некој проект.
- Според добиените податоци можеме да видиме дека методите на учење и поучување во изучување на странските јазици подеднакво се применети и во урбаната и во руралната средина.
- Наставниците и од урбаната и од руралната средина сметаат дека примената на методите на учење и поучување во изучување на странските јазици има позитивно влијае врз ефикасноста на наставата бидејќи влијае на емоционалниот, социјалниот, моралниот и интелектуалниот развој на ученикот.

7. Општи заклучни согледувања од истражувањето

Методите на учење и поучување во изучување на странските јазици се повеќе од потребни во наставата. Причина за тоа е фактот дека учениците најдобро учат преку секојдневните искуства, а тоа им го овозможува разноврсноста на методите на учење и поучување.

Од оваа истражување преку квантитативна и квалитативна анализа се добија резултати од кои може да се констатира дека се потврдува општата хипотеза на истражувањето, односно методите на учење и поучување кои наставниците од урбаната и руралната средина ги применуваат во изучување на странските јазици се клучен фактор за поквалитетна настава по странските јазици, како и правилно и почесто користење на различни методи на учење и поучување во наставата поради осовременување и подобрување на квалитетот на наставата.

Дојдовме до детална анализа на податоците добиени од спроведените еваулациски постапки, нивната меѓусебна компарација и нивната компарација со помошните хипотези и ги извлековме следните заклучни согледувања:

- Учениците учат преку секојдневните искуства, а тоа им го овозможуваат различни јазични игри, играње на улоги, метод на разговор, метод на практична работа и другите методи.
- Методи на учење и поучување им овозможуваат на учениците да дојдат до знаења на забавен начин, а она што за нив е сложено и апстрактно го прават едноставно и конкретно бидејќи имаат стална смена на активностите.
- Некои методи на учење и поучување во изучување на странските јазици имаат поголема примена, а некои помала примена како во урбаната така и во руралната средина.

- Методата на разговор, методата на илустрација, методата на демонстрација и метода на практична работа се најчесто применувани методи на поучување во урбаната средина, додека методата на разговор и методата на читање и работа на текстот имаат стопроцентна примена во руралната средина.
- Јазичните игри и групната дискусија се најчесто применувани методи на учење и во урбаната и во руралната средина.
- Според исказите и одговорите на наставниците по странските јазици про и конра техника, бура на идеи и симулација не се доволно употребуваат, а освен тоа овие методи не се ни прифатени од страна на учениците.
- Според одговорите на наставниците како од урбаната така и од руралната средина, можеме да заклучиме дека методите на учење и поучување во изучување на странските јазици подеднакво се применуваат и во урбаната и во руралната средина.
- Иако семинарите не се доволно финансирани од страна на училиштето, наставниците по странските јазици, сепак ги посетуваат семинарите, истите се повеќе посетени од страна на наставниците од руралната средина отколку од наставниците од урбаната средина.
- Наставниците имаат позитивни ставови за методите на учење и поучување во наставата и тие се свесни за ефектите кои можат методите да ги дадат со соодветна примена во наставата, нивното позитивно влијание на личноста на ученикот и неговиот развој и неговото образование.

Литература

1. Адамческа, С. (1996), *Активна настава (методички основи)*, Скопје: Легис.
2. Алабашовска-Дамовска, Л., Тасевска, А., (2010), *Алтернативни пристапи во педагогијата*, Скопје: Бомат графикс.
3. Братаниќ, М. (1993), *МИКРОПЕДАГОГИЈА-интеракцијско-комуникацијски аспект одгоја*, Загреб: Школска књига.
4. Братаниќ, М. (1997), *Сусрети у настави-микропедагошки пристап*, Загреб: Школска књига.
5. Bimmel, P., Kast, B., Neuner, G. (2003), *Deutschunterrichtplanen*, Langenscheidt, München.
6. Вилотијевић, М. (1999), *Дидактика- (предмет дидактике)*, Београд: Научна књига.
7. Вујаклија, М. (1975), *Лексикон страних речи и израза*, Београд: Просвета.
8. Галевска – Ангелоска, Н. (2010), *Планирање на научно истражување*, Скопје: Филозофски Факултет.
9. Кнежевиќ, В. (1981), *Модели учења и наставе*, Београд: Просвета.
10. Матијевиќ, М., Богнар, Л. (2002), *Дидактика*, Загреб: Школска књига.
11. Миовска-Спасева, С. (2005), *Прагматистичка педагогија и основното образование*, Скопје: Селектор.
12. Broughton, G. et al. (1994), *Teaching English as a Foreign Language*, 2nd ed., London: Routledge.
13. White, Ronald V. (1988), *The ELT Curriculum*, Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
14. Widdowson, H. G., Seidlhofer, B., Knapp, K. (2009), *Handbook of foreign language communication and learning* (Handbooks of Applied Linguistics), New York, N.Y. : Mouton de Gruyter.
15. Scrivener, J. (2005), *Learning Teaching*, Oxford: Macmillan.

16. Продрому, Л., Кландфилт, Л. (2011), *Технике подучавања – Решења, стратегије и предлози за успешније предавање*, Београд: Клет.

17. Frey, K. (1995), *Die Projektmethode*, Weinheim und Basel: Beltz Verlag.

Прилозите се скенирани од:

18. Мота, Ђ., Боос, Д. (2013), *Wir 2 Немачки језик за 6. разред основне школе (Уџбеник за другу годину учења)*, Београд: Klett.

19. Мота, Ђ., Боос, Д. (2013), *Wir 2 Немачки језик за 6. разред основне школе (Радна свеска за другу годину учења)*, Београд: Klett.

20. Мота, Ђ., Боос, Д. (2013), *Wir 3 Немачки језик за 7. разред основне школе (Уџбеник за трећу годину учења)*, Београд: Klett.

21. Jin, F., Rohrmann, L. (2011), *Prima A1(Band 2) Deutsch für Jugendliche (Немачки језик за 6. разред основне школе – уџбеник)*, Београд: Datastatus.

22. Jin, F., Rohrmann, L. (2011), *Prima A2(Band 3) Deutsch für Jugendliche (Немачки језик за 7. разред основне школе – уџбеник)*, Београд: Datastatus.

23. Saracibar, I., Pastor, D., Martin, C., Butzbach, M. (2011), *Junior plus 3, (Француски језик за 7. разред основне школе – уџбеник)*, Београд: Datastatus.

24. Goodey, D., Goodey, N., Graven, M. (2010), *Messages 2, (Англиски јазик за 7 одделение за основно училиште – уџбеник)*, Скопје: Просветно дело.

25. Marin, T., Albano, A. (2010), *Progetto italiano–Junior*, Edilingua: Rim.

Веб страни:

26. <http://www.scribd.com/doc/38495132/Brainstorming-u-Obrazovanju>
27. http://pspasojevic.blogspot.com/2011/10/blog-post_7305.html
28. <http://www.mojaskola.me/os-milosav-koljensic/home/maternji-jezik--razredna-nastava/>
29. <http://scindeks.ceon.rs/article.aspx?query=ISSID%26and%269090&page=11&sort=8&stype=0&backurl=%2Fissue.aspx%3Fissue%3D9090>
30. <https://bib.irb.hr/prikazi-rad?&rad=52830>
31. <http://razred83.wordpress.com/nastava-i-nove-ideje/dramski-metod-u-nastavi-2/>
32. www.ffpu.hr/fileadmin/.../Nastavne_metode_02
33. http://www.dadalos.org/methoden_sr/grundkurs_4/planspiel.htm
34. www.ffzg.unizg.hr/psihologija/.../Psihologija%20...
35. <http://methodenpool.uni-koeln.de/techniken/unterricht.html>
36. <http://www.scribd.com/doc/11380011/Ucenje-stranog-jezika>
37. <http://de.wikipedia.org/wiki/Fremdsprachenunterricht>
38. www.fil.bg.ac.rs/.../kriticki%20prikaz%20clanaka%20citanje%20i%20slu...
39. http://de.wikipedia.org/wiki/Fremdsprachendidaktik#Audiolinguale_und_audiovisuelle_Methode
40. http://de.wikipedia.org/wiki/Methodengeschichte_des_Fremdsprachenunterrichts#Audiolinguale_und_audiovisuelle_Methode
41. <http://www.pfb.unssa.rs.ba/Casopis/Broj%208/TatjanaDumitraskovic.pdf>
42. <http://iteslj.org/Techniques/Chauhan-Drama.html>
43. <http://www.bisa.ac.uk/files/Permanent%20Files/ClaytonGizelisBISAPAPER.pdf>
44. <http://dictionary.reference.com/browse/pros+and+cons>
45. <http://www.phil.muni.cz/elf/mod/resource/view.php?inpopup=true&id=88013>

46.<http://www.weiterbildung.com/abh-computer-magazin/neu/forum3.html>

47.<http://freie-schule-kemetten.jimdo.com/freie-schule/leitbild-p%C3%A4dagogische-ausrichtung/dramap%C3%A4dagogik/>

ПРИЛОЗИ

Прилозите 1, 2 и 3 се специјално конструирани инструменти за намена на истражувањето, а прилозите 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 се превземени од учебниците по германски, англиски, италијански и француски јазик за основно училиште.

ПРИЛОГ 1

Протокол

за интервју на фокус – група ученици од вториот образовен циклус

Град/село _____

Фокусни точки на интервјуто	Дескриптор на иницијални прашања	Директни наводи
Однос кон комуникацијата на настава по странски јазик		
	А) Дали помеѓу тебе и наставничката има повеќе комуникација на часот по странски јазик, отколку на другите часови?	
	Б) Дали помеѓу тебе и твоите другарчиња има повеќе комуникација на часот по странски јазик отколку на другите часови?	
	В) Како се чувствуваш кога на часот зборуваш на странски јазик?	
	Г) Опиши / раскажи како се чувствуваш кога Н ќе те пофали дека добро го владееш странскиот јазик?	
	Д) Дали користите мајчин јазик на часовите по странски јазик за преведување и објаснување?	
Однос кон вежбите на наставата по странскиот јазик		

	А) Дали редовно ги решавате вежбите и прашањата кои се дадени во учебникот по странски јазик?	
	Б) Дали од тие вежби во учебникот се бара поголема комуникација на странскиот јазик?	
	В) Дали играте игри во кои од вас се бара поголема комуникација?	
	Г) Дали ви е интересно на часот по странски јазик?	
	Д) Дали на часот по странски јазик работите многу граматика?	
	Ѓ) Дали на часот по странскиот јазик слушате ЦД на кој се исчитани лекциите?	

ПРИЛОГ 2

Прашалник

Ве молам прочитајте го секое тврдење и ставете **X** на бројот кој најмногу ги опишува вашите чувства во врска со наставниот час по странски јазици. Овде нема „точни“ и „неточни“ одговори, сите искрени одговори се добри, ако навистина се одраз на вашите ставови.

Скала: 1 – не се согласувам

2 – не сум сигурен

3 – потполно се согласувам

Град/село _____

1.	На часот по странски јазик секогаш ми е интересно	1	2	3
2.	На часот по странски јазик често имаме јазични игри			
3.	На часот по странски јазик често имаме групна дискусија			
4.	На часот по странски јазик често имаме симулација			
5.	На часот по странски јазик често имаме драматизација			
6.	На часот по странски јазик често имаме играње на улоги			
7.	На часот по странски јазик користиме про и контра техника			
8.	На часот по странски јазик имаме константна смена на активностите			
9.	На часот по странски јазик наставникот го активира нашето предзнаење и нè прашува за идеи			
10.	На часот по странски јазик правиме проекти во врска со наставната тема (знаменитости за државата во врска со јазикот што се изучува) и вршиме презентација на странски јазик			
11.	На часот по странски јазик работната атмосфера е проследена со комуникација на странскиот јазик помеѓу мене и моите другарчиња			
12.	На часот по странски јазик имаме поголема комуникација со			

	наставникот, отколку со наставниците на другите часови			
13.	На часот по странски јазик зборуваме за културата на народот во врска со јазикот што го изучуваме (музиката, уметноста)			
14.	Многу ми се допаѓа кога на часот по странски јазик имаме многу активности од кои се бара честа комуникација на странски јазик			
15.	На часот по странски јазик не е како на другите часови			

ПРИЛОГ 3

АНКЕТА

Почитувани,

Анкетниот прашалник е со цел подготвување на магистерски труд на тема „Методи на учење и поучување во наставата по странски јазици” на Институтот за педагогија, Филозофски Факултет “Свети Кирил и Методиј” – Скопје и добивање на податоци кои методи на учење и поучување се применуваат во наставата по странски јазици и колку истите се прифатени од страна на учениците. Ве молам искрено да одговорите на прашањата без сугестии од другите колеги. Анкетата е анонимна.

Однапред Ви благодарам за издвоеното време

Град/село _____

1. Должина на работно искуство во образованието:

- а) 0 – 5 години
- б) 6 – 11 години
- в) 12 – 20 години
- г) повеќе од 21 година

2. Пол (заокружи) а. М б. Ж

3. Кои од овие методи на поучување најчесто ги применувате на наставниот час:

(можни се повеќе одговори)

- а. Метода на усно изразување
- б. Метода на разговор
- в. Метода на илустративна работа
- г. Метода на демонстрација
- д. Метода на практична работа
- ѓ. Метода на пишување

е. Метода на читање и работа на текст

4. Дали имате услови за примена на повеќе методи на поучување на еден наставен час?

ДА

НЕ

5. Која метода на поучување е најчесто прифатена од страна на учениците?

а. Метода на усно изразување

б. Метода на разговор

в. Метода на илустративна работа

г. Метода на демонстрација

д. Метода на практична работа

ѓ. Метода на пишување

е. Метода на читање и работа на текст

6. Која метода на учење најчесто ја применувате на наставниот часот:

а. проект- метода

б. бура на идеи

в. драматизација

г. симулација

д. про и контра техника

ѓ. јазични игри

е. групна дискусија

ж. играње на улоги

7.. Која метода на учење е најприфатена од страна на учениците?

а. проект-метода

б. бура на идеи

в. драматизација

г. симулација

д. про и контра техника

ѓ. јазични игри

е. групна дискусија

ж. играње на улоги

8. Дали имате услови за примена на овие методи ?

ДА   НЕ

9. Колку често ја применувате проект-методата:

- а. еднаш месечно
- б. еднаш во полугодието
- в. еднаш годишно
- г. никогаш

10. Колку често применувате бура на идеи:

- а. еднаш неделно
- б. еднаш месечно
- в. никогаш

11. Колку често применувате драматизација:

- а. еднаш неделно
- б. еднаш месечно
- в. никогаш

12. Колку често применувате симулација:

- а. еднаш неделно
- б. еднаш месечно
- в. никогаш

13. Колку често применувате јазични игри:

- а. еднаш неделно
- б. еднаш месечно
- в. никогаш

14. Колку често применувате про и контра техника:

- а. еднаш неделно
- б. еднаш месечно
- в. никогаш

15. Колку често применувате групна дискусија:

- а. еднаш неделно
- б. еднаш месечно
- в. никогаш

16. Колку често применувате играње на улоги:

- а. еднаш неделно
- б. еднаш месечно
- в. никогаш

17. Дали посетувате семинари за учење на современите методите за учење и поучување?

ДА

НЕ

18. Дали училиштето ги финансира тие семинари?

ДА

НЕ

19. Дали методите на учење и поучување подеднакво се применети во урбаната и руралната средина?

ДА

НЕ

20. Дали примена на методите на учењето и поучување при изучување на странските јазици позитивно влијае врз ефикасноста на наставата?

ДА

НЕ

Прилог 4 - Метод на читање и работа на текстот,

- Групна дискусија

Валдорфското училиште е врв на педагошкото водење. Можеме да направиме групна дискусија во врска со разликата во училиштата во Србија и Германија.

Модул 6

lesen • читање • lesen • читање • lesen • читање

8 Lies die Anzeige aus der Zeitung. Es gibt drei Fragen. Was stimmt?
Прочитај оглас из новина. Постављена су три питања. Шта је тачно?

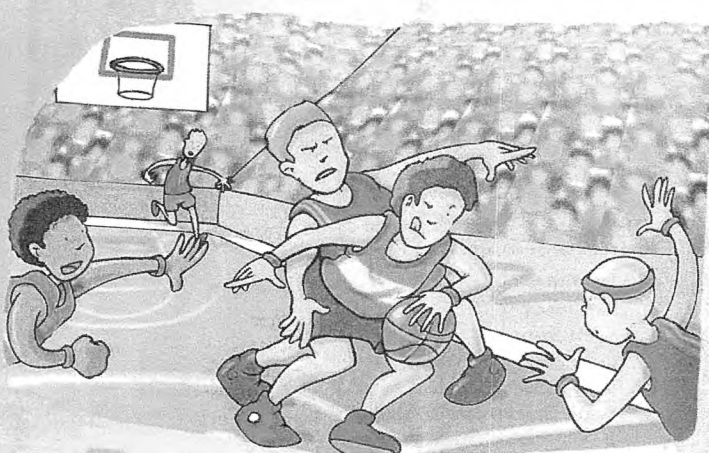
Neues Jugendzentrum in Walldorf!
Endlich ist es so weit! Nächste Woche öffnet das neue Jugendzentrum seine Tore!
Ein sicherer Treffpunkt für Jugendliche ab 10 Jahren.
Gemeinsames Spielen (Tischtennis, Billard ...), Musik machen, Sportmöglichkeiten (Fußball, Basketball ...) und viel mehr ...
Neugierig? Dann schau mal vorbei:
Samstag, 19. Mai, 15.00 Uhr.
Wo? Das Jugendzentrum liegt direkt im Zentrum, zwischen der Post und dem Stadtmuseum.
(Emser Straße 18, Tel: 726309, E-Mail: jugzentr@aol.com)
Vielleicht hast du sogar Lust, mitzuhelfen und in unserem Organisationsteam mitzuwirken.
Also, wir erwarten DICH!

1. Was passiert am 19. Mai?
a. Im Jugendzentrum findet ein Fußballspiel statt.
b. Im Jugendzentrum treffen sich junge Leute.
c. Das Jugendzentrum wird offiziell eröffnet.

2. Wer darf ins Jugendzentrum?
a. Alle, Jung und Alt.
b. Jugendliche über 10.
c. Nur Jungen, keine Mädchen.

3. Folgende Leute sind im Jugendzentrum besonders gern gesehen:
a. Leute, die gut Fußball spielen können.
b. Leute, die gute PC-Kenntnisse haben.
c. Leute, die bei der Organisation mithelfen wollen.

Важбамо...

118 einhundertachtzehn

Прилог 5 - Метод на читање и работа на текстот,

- Метод на пишување

Учениците го читаат дадениот мејл, а потоа самите пишуваат мејл.

Вежбамо...

Модул 6

schreiben • писање • schreiben • писање • schreiben • писање

5 Marika sucht Internetfreunde.
Марика тражи пријателие путем интернета.

Von _____ Jetzt senden

Hallo!
Ich bin Schülerin, 15, wohne in Freudenstadt (das liegt zwischen Freiburg und Stuttgart) und möchte gern neue Leute kennen lernen.
Wer schreibt mir und erzählt von sich und seiner Stadt?
Marika@aol.de

 Schreib eine E-Mail an Marika. Schreib zu jedem Punkt einen oder zwei Sätze, circa 60 Wörter insgesamt. Schreib mit deinem Computer.
Напиши Марики један имејл. За свако питање напиши по једну или две реченице (око 60 речи). Пиши на свом компјутеру.

1. Stell dich vor (Name, Alter, Schule, Hobby).
2. Wo liegt deine Stadt?
3. Wie viele Einwohner hat sie?
4. Was gibt es dort? (Sport- und Freizeitmöglichkeiten, Jugendzentrum, Fußgängerzone ...)
5. Wo treffen sich die Jugendlichen?
6. Wohnst du gern in deiner Stadt?

Von _____ Jetzt senden

_____, den _____
Liebe Marika, (Stadt / Land) (Datum)

120 einhundertzwanzig

- Прилог 6** - Метод на илустративна работа (вежба бр. 8 - месеци и годишни времиња),
- Метод на разговор (вежба бр. 9),
  - Играње улоги (вежба бр. 9 - во кој месец и годишно доба се оди на море или планина)

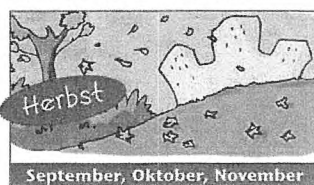
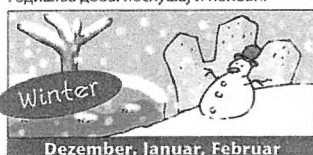
7 Was willst du im Sommer machen? Spielt Minidialoge.
Шта ћеш радити на лето? Увежбајте неколико кратких дијалога.

- Was willst du im Sommer machen?
- Und wohin fährst du?
- Ich will wandern.
- Ins Gebirge, nach Tirol.

Übe weiter mit dem Wortschatz von Ü 3 + Ü 6.
Вежбај још са речима из вежбања 3 и 6.

РС стр. 14-15: 8, 3

8 Jahreszeiten: Hör zu und sprich nach.
Годишња доба: послушај и понови.

9 Spielt Minidialoge.
Увежбајте неколико кратких дијалога.

- Wann fährst du nach Kreta? Im Herbst?
- Nein, nicht im Herbst. Im Sommer.
- Wann fährst du ins Gebirge? Im Juni?
- Nein, nicht im Juni. Im August.

GRAMMATIK

im Sommer
im August

10 Was passt zusammen?
Шта се слаже?

1. Wann sind die Sommerferien?	a. Im Juli und / oder im August.
2. Wann beginnt die Schule wieder?	b. Im August.
3. Wann feiert man Weihnachten?	c. Im Juni.
4. Wann beginnt der Sommer?	d. Im Dezember.
5. Wann fährt Tobias ans Meer?	e. Im September.
6. Wann macht Susi Skiurlaub?	f. Im Oktober.
7. Wann findet das Oktoberfest statt?	g. Im Januar oder im Februar.

1	2	...
...	...	...

РС стр. 15: 8, 4, 5

Прилог 7 - Метод на демонстрација (вежба бр.12 и вежба бр. 13),

- Јазични игри (вежба бр. 13)

Вежба бр.12 и вежба бр. 13 - демонстрирање на изговорот на гласовите.

Вежба бр.13- учениците поделени во групи ја пеаат песничката, секоја група по една строфа и рефрен

Mein Schultag

4

12
CD 40

Phonetik: ü

a Hör zu.
müde müde müde
Sprich ein *iiiiiiiiii*. Jetzt mach den Mund rund: *üüüüüü*.

b Hör zu und sprich nach.
iiiiiiiiiiüüüüüüüüüüüü • iü • iü • iü

c Hör zu und sprich nach.

13
CD 43

Müde

1

2

3

4

5

6

7

Es ist sechs Uhr.
Mein Wecker klingelt.
Und es schrillt mein Telefon.
O.k., o.k., ich stehe auf.
O.k., o.k., ich komme ja schon.

Ich bin müde, müde, müde.
Ich mach den Wecker aus.
Ich bin müde, müde, müde.
Ich bleib heut zu Haus.

Viertel nach sechs.
Mein Wecker klingelt.
Mama ruft: Wann stehst du auf?
O.k., o.k., ich komm ja schon.
O.k., o.k., ich steh schon auf.

Ich bin müde, müde, müde.
...

Es ist halb sieben.
Papa ruft: Du kommst zu spät!
Und wieder schrillt das Telefon.
O.k., o.k., ich stehe auf.
O.k., o.k., ich komm ja schon.

39

Прилог 8 – Метод на разговор,

- Симулација

Вежба бр. 12 - дијалог преку телефон со дадени инструкции

Модул 4

10 Was passt zusammen? Шта се слаже?

1. Soll ich etwas zum Essen mitbringen?	a. Ja, kauf Pizza für alle!
2. Soll ich um 15.00 Uhr kommen?	b. Nein, bring etwas zum Trinken mit!
3. Soll ich auch Max einladen?	c. Ja, back einen Apfelstrudel!
4. Soll ich etwas kaufen?	d. Nein, komm ein bisschen früher!
5. Soll ich einen Kuchen backen?	e. Ja, lad ihn ein!

1	2	...
...	...	...

11 Soll ich ...? – Übt zu zweit. Треба ли да...? Вежбајте удвоје.

- Soll ich Pizza kaufen?
- Ja, kauf bitte Pizza!

Ebenso mit:
eine Party geben
um 15.00 Uhr kommen
Max einladen
meine CDs mitbringen
einen Kuchen backen
pünktlich sein

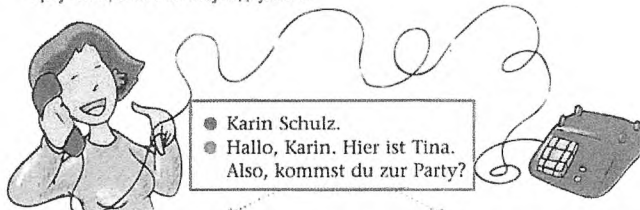
GRAMMATIK

Imperativ

kaufen	→ Kauf eine Flasche Cola!
kommen	→ Komm um 15.00 Uhr!
backen	→ Back einen Kuchen!
geben	→ Gib eine Party!
einladen	→ Lad Klaus ein!
mitbringen	→ Bring deine CDs mit!
sein	→ Sei pünktlich!

PC Grp. 23–24: B. 8, 9, 10, 11

12 Am Telefon. Spielt die Dialoge. Крај телефона. Увежбајте дијалог.

- Ja, klar.
- Gut. Bring bitte deine CDs mit.
- O.k., mach' ich

- Tut mir Leid. Ich kann nicht.
- Warum?
- Ich muss lernen.

Ebenso mit:
Brigitte Stein – Flasche Cola kaufen
Thomas Müller – etwas zum Essen mitbringen
Christian Bauer – um 16.00 Uhr kommen
Eva Küppers – pünktlich sein

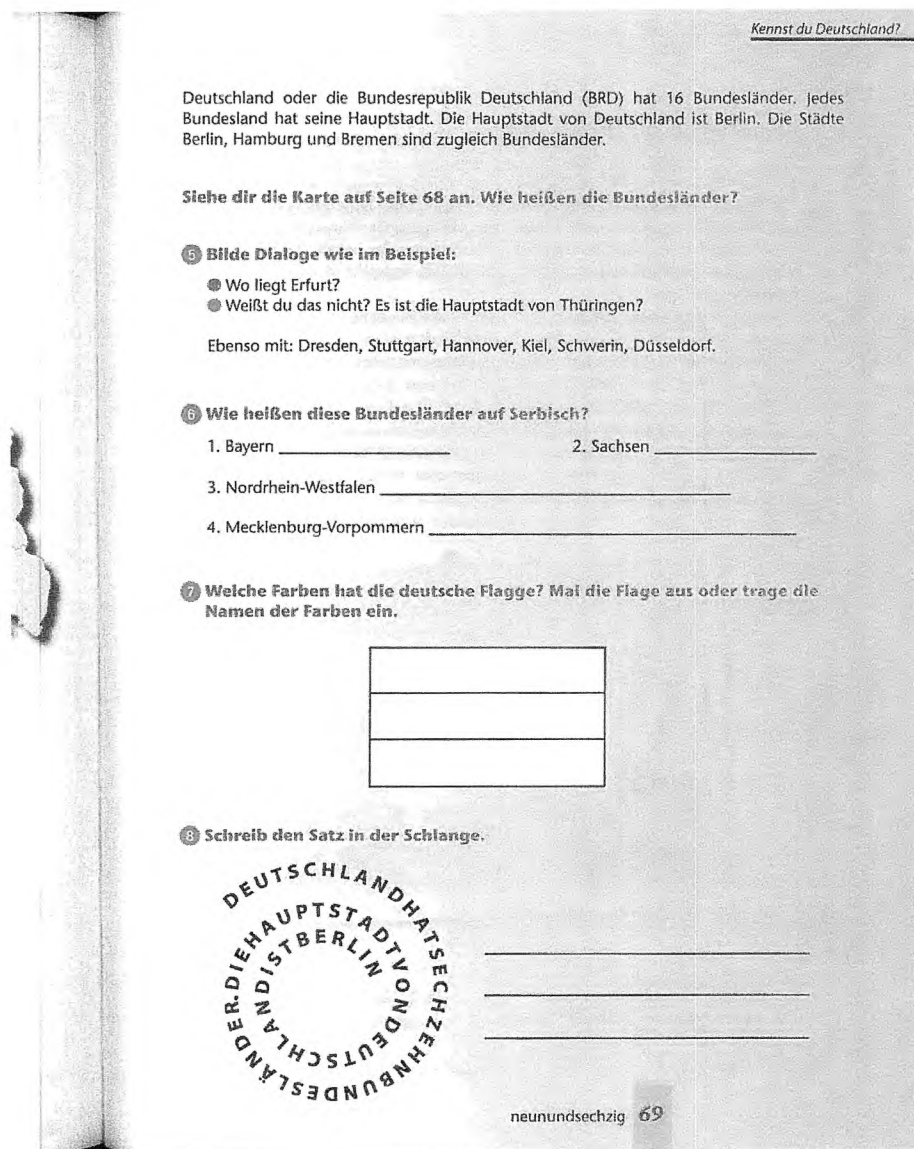
Ebenso mit:
Marion Beck – keine Zeit haben
Andreas Bender – mit Vati wegfahren
Martin Hoffmann – Tante Ulrike besuchen
Sabine Meier – zum Arzt gehen

Прилог 9 - Метод на практична работа,

- Проект метода,
- Јазични игри

Вежба бр. 7 - боење на знаме. Изработка на знаме на хамер.

Вежба бр. 8 – да се напише реченицата од поврзаните зборовите

Прилог 10 - Про и контра техника

Вежба бр. 6 аргументи за и против учењето за време на летниот распуст.

14

Ferien

5

Deutschlernen in den Ferien

a Hör den Dialog. Welche Aussagen passen zum Dialog von Lia und Paul?

1. Pauls Bruder war zum Deutschlernen in Deutschland.
2. Der Kurs war in Norddeutschland.
3. Lia findet Deutschlernen in den Ferien super.
4. Man hat Unterricht, aber es gibt auch Freizeitaktivitäten.
5. In der Freizeit geht man immer ins Museum.
6. Lia findet das Freizeitprogramm interessant.
7. Paul will auch einen Kurs machen.

b Schreibt die anderen Aussagen neu.

c Lies den Tagesablauf. Wie findest du das Programm?

Tagesablauf

7.30 Uhr	wecken
8.15 Uhr	Frühstuck
9.00-10.30 Uhr	Unterricht
10.30 Uhr	Pause, Zwischenmahlzeit
11.00-12.30 Uhr	Unterricht
12.30-13.30 Uhr	Mittagessen
14.30-16.00 Uhr	Unterricht oder Freizeitprogramm
18.30 Uhr	Abendessen
19.30 Uhr	Abendprogramm
22.30 Uhr	Nachtruhe

Das Programm ist gut, aber ich ...

Es gibt zu viel / zu wenig ...

In den Ferien möchte ich (nicht) ...

6

Pro und kontra: Lernen in den Ferien

Arbeitet in Gruppen: Notiert je drei Argumente für und gegen „Lernen in den Ferien“. Sammelt an der Tafel.

PRO

Deutschlernen in Deutschland kann
Spaß machen.
Man lernt und man ...
Lernen ohne Schule, das ...

KONTRA

Wir wollen in den Ferien ...
Wir können nicht ...
Wir brauchen ...

Lernen in den
Ferien? Das ist doch
verrückt! Oder?

Прилог 11 - Бура на идеи

Што знаеме за луѓето или работите на сликите?

STEP 2

In Step 2 you study

- past simple passive
- passive + by

so that you can

- do a general knowledge quiz, and make your own quiz
- talk about when things were built, made or produced

Share your ideas

What do you know about the things and people in the photos?

I think the painting is Cassatt's *Woman with a Fan*. I think it's by Van Gogh.

2 Presentation Where was it built?

a Read the quiz and choose the right answer, a, b, or c. If you don't know, guess. You've got five minutes.

1 Where was the Statue of Liberty made?

a the USA
b France
c Canada

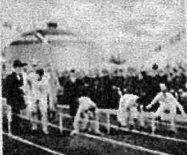
5 Where and when was the first lift made?

a in France in 1770
b in Italy in 1889
c in Switzerland in 1874

2 Where were the first modern Olympic Games held?

a Rome
b Athens
c San Francisco

6 Which famous cartoon character was created by Walt Disney in 1928?

a Spiderman
b Bugs Bunny
c Mickey Mouse

3 Where was the world's first skyscraper built?

a London
b New York
c Chicago

7 Who was the painting *Sunflowers* painted by?

a Picasso
b Monet
c Van Gogh

4 Which US president was assassinated in 1963?

a Ronald Reagan
b Abraham Lincoln
c John F. Kennedy

8 Who were the *Star Wars* films directed by?

a George Lucas
b Steven Spielberg
c Peter Jackson

Listen and check your answers.

Try this!

What is it?

It was built in France in 1889. It isn't a skyscraper but it is still one of the tallest structures in the world.

Can you write a clue like this for something else?

Are these sentences true or false? Correct the false sentences.

1 F It wasn't made in the USA. It was made in France.

1 The Statue of Liberty was made in the USA.

2 The first modern Olympic Games were held in Rome.

3 The world's first skyscraper was built in Chicago.

4 Kennedy was assassinated in 1963.

5 The first lift was used in Italy.

6 Mickey Mouse was created by Walt Disney in 1922.

7 *Sunflowers* was painted by Monet.

8 The *Star Wars* films were directed by Peter Jackson.

104 Module 5

195

Прилог 12 - Метод на демонстрација, - Јазични игри

Јазична игра по дадена инструкција која развива вештини во оријентација во просторот. Тука ученикот стекнува животна вештина да се снаоѓа во конкретна просторна ситуација. Оваа јазична игра има вежбовен карактер и се вежба картографска писменост.

L'ora della verità!

Unità 6 Seconda parte

1 **Giri a destra!**

Ascoltate i mini dialoghi e indicate quali espressioni avete sentito.

*al primo incrocio
gira a destra
gira a sinistra
va' sempre dritto
è la quarta strada
poi gira subito*

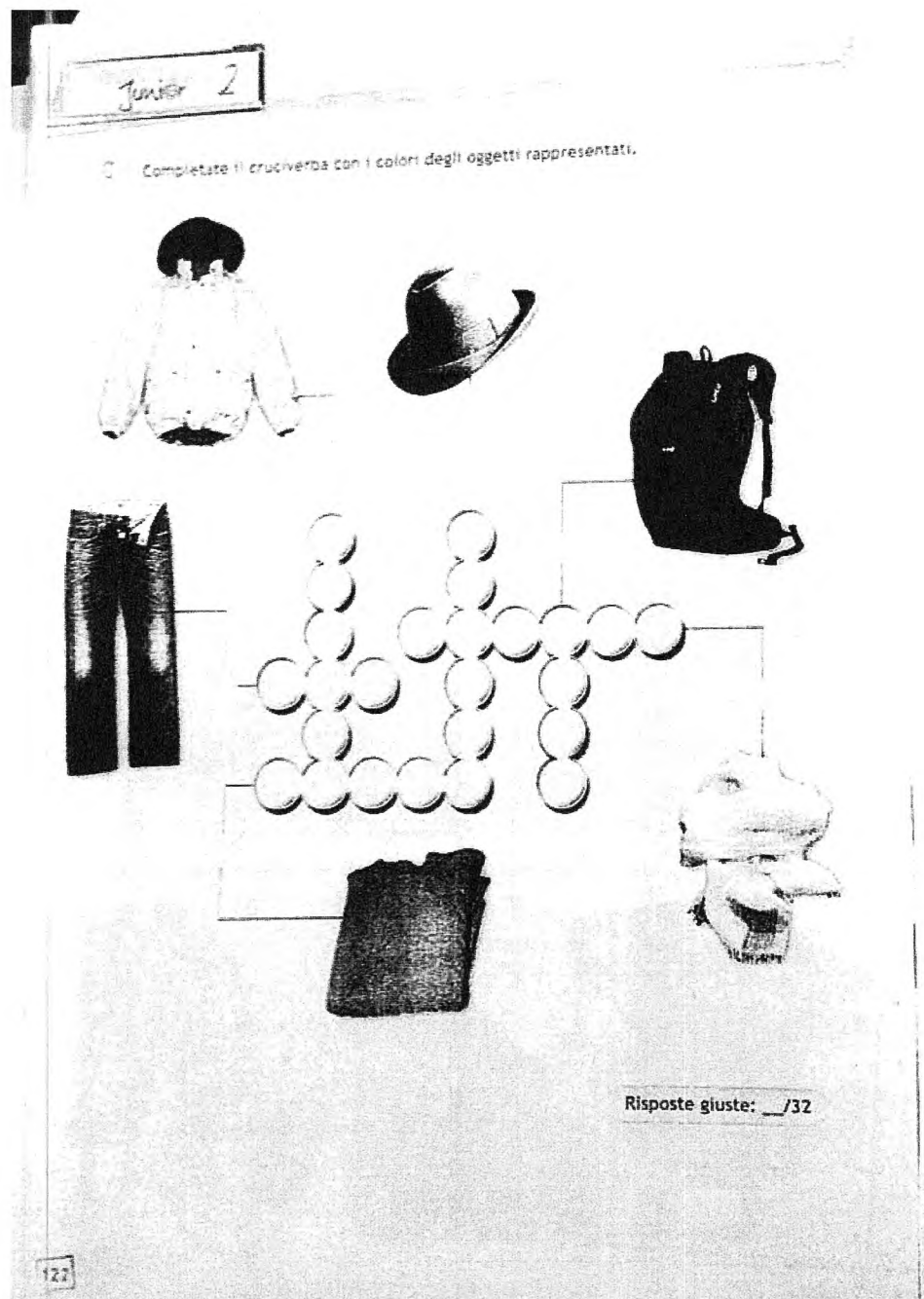
2 Ascoltate di nuovo e indicate a quale cartina, 1 o 2, corrispondono i dialoghi. Attenzione: c'è un dialogo in più!

3 Lavorate in coppia. Uno di voi è a Roma e chiede all'altro indicazioni per andare: dal punto 1 al punto 2, dal 2 al 3, dal 3 al 4 e dal 4 al 5.

Прилог 13 – Метод на пишување,
- Јазични игри (крстозборка)

Оваа јазична игра им помага на учениците да го вежбаат пишувањето на новите зборови.

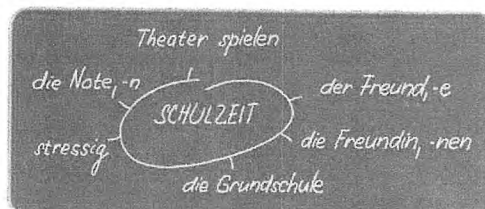
Прилог 14 – Бура на идеи

Вежба бр.8 – Кои зборови ги асоцираат учениците на училишната средина.

8

Wichtige Stationen im (Schul-)Leben

a Macht ein Assoziogramm an der Tafel.

b Lies das „Denk nach“ und ergänze die Regel.

Denk nach

Adjektive im Dativ

m	n	f	Plural
am ersten Tag	im letzten Jahr	in der dritt... Klasse	in den ersten Jahren

Regel: Adjektive im Dativ sind einfach: immer ...

c Schreib über deine Schulzeit.

In der ersten Klasse hatten wir eine nette Lehrerin. Sie hat uns immer geholfen. Nach der vierten Klasse bin ich zum Gymnasium gegangen. Meine Freundin ist zur Gesamtschule gegangen. Das war schade. Aber ich habe auch neue Freundinnen gefunden...

CD 43

d Kannst du einen Rap schreiben?

9

Der wichtigste Tag

CD 44

a Hör zu. Was ist der wichtigste Tag für Clara, Ben, Yassim und Anna? Warum?

*Ben: 7. 9. Konzert in der Stadthalle
Yassim:
Clara:
Anna:*

b Notiere drei wichtige Tage für dich im Jahr. Frag dann in der Klasse.

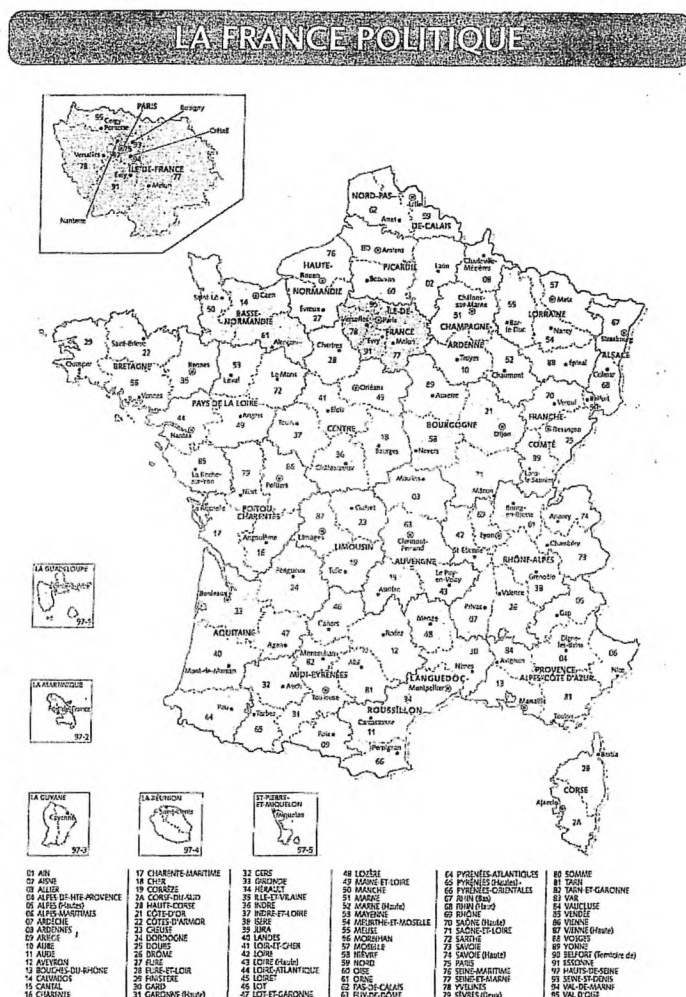
Der wichtigste Tag im Jahr ist für mich der ... Da ist unser Neujahrsfest, ...
Der wichtigste Tag im Jahr für Marianne ist der 31. Oktober. Da hat sie Geburtstag.
Der wichtigste Tag in diesem Jahr ist für mich der ... Da ist die Aufnahmeprüfung.
Der wichtigste Tag im letzten Jahr war ... Da hat meine Schwester geheiratet.

Was ist der wichtigste Tag in diesem Jahr für dich?

Прилог 15- Метод на практична работа

- Метод на разговор
- Групна дискусија

Учениците ја изготвуваат картата на Франција на паното

Прилог 16- Метод на усно изразување (вежба бр. 6),

- Метод на пишување (вежба бр. 4),

- Јазични игри (вежба бр. 4)

Вежба бр. 6 - Учениците опишуваат некого од одделението користејќи го одреденото време, вежба бр.4 – Учениците ги дополнуваат речениците со глаголот во одреденото време и така ја осмислуваат реченицата.

5 Listening and speaking- Song

5 a Listen to the song. How many times do you hear the word *jeans*?

5 b Listen again. How many of these things are mentioned?

4 Practice

a Complete the sentences with the present continuous or the present simple.

- 1 The Grants often *talk* (talk) about the weather.
- 2 Ana *isn't talk* (not talk) to her sister at the moment.
- 3 Ana *isn't like* (not like) tea.
- 4 At home in Mexico, she usually *has* (have) hot chocolate for breakfast.
- 5 The Grants *live* (live) in London.
- 6 The weather isn't good today. It *is raining* (rain).
- 7 It's 7.30 am in London and Ana *isn't get up* (not get up). But in Veracruz it's 1.30 am and Clara *is go* (go) home after a party.
- 8 Clara *is send* (send) her sister a text message nearly every day.

b What about you? How many true sentences can you write about yourself, using the present continuous and the present simple? You've got two minutes!

At the moment, I'm writing a sentence in English. I like music and swimming.

Try this!

How many days of the week can you write using these letters? You can use each letter more than once.

W T U N A H E O Y D M C N R F S

6 Speaking Who is it?

Use what you know

Describe someone in the class. Use the present continuous and the present simple.

He's wearing a black sweater. He plays a lot of volleyball.

Can your friend guess who it is?

Is it Hugo?

No, it isn't.

Unit 1 9

Прилог 17- Метод на пишување, вежба бр.11, вежба бр.13

- Метод на илустративна работа, вежба бр.11

- Јазични игри, вежба бр.12

Вежба бр.11 – да го опишат својот зодијачки знак и да го нацртаат

Вежба бр. 12- крстозборка

Вежба бр. 13 – да напишат реченици што ќе прават или нема да прават во годинава што доаѓа користејќи го футурот

11 Descrivete il vostro segno zodiacale.
e il mio segno!
Sono (4 aggettivi) _____
Mi piace _____
Non mi piace _____
Leggete la descrizione in classe e lasciate indovinare ai compagni qual è il vostro segno!
Disegnate qui il vostro segno zodiacale

12 Cercate nel crucipuzzle le altre sette espressioni incontrate a pagina 17 per confermare e chiedere conferma. Poi scegliete quattro espressioni e scrivete delle frasi, come nell'esempio.

Esempio: - Ma veramente parteciperete a un concorso musicale? - Sì, dico sul serio!

1 2 3 4

13 È Capodanno: Dino e i suoi amici chattano su Facebook e condividono le loro "promesse" per l'anno nuovo. Create delle frasi usando il futuro, come nell'esempio.

facebook

Dino
Ultime notizie
Messaggi
Eventi
Fotografie
Amici
Applicazioni
Giochi
Gruppi
Altro...

Dino:
Nell'anno nuovo mangerò meno!
Dino: Dico sul serio! E _____ anche
Paolo: Davvero? _____ lo invece
Giulia: Ma scherzi? _____ lo
Alessia: Ma dai! _____ lo
Chiara: Ah sì? _____ lo invece

97

Прилог 18- Јазични игри, вежба бр. 7 (буквите на зборовите во реченицата се измешани и учениците треба да ги напишат исправно буквите во зборовите и зборовите во реченицата)

4

Abbinate ogni domanda alla risposta adatta, come nell'esempio in rosso.

1) Marco e Lino sono amici?	a) Perché Alessia e Giovanni si guardano e ridono durante la lezione.
2) Dove e quando è l'appuntamento venerdì sera?	b) Vanno al centro commerciale, si divertono a guardare le vetture.
3) Che cosa fai sabato?	c) Si si vedono ogni giorno dopo la scuola per giocare a pallone o con i videogiochi.
4) Perché la prof è arrabbiata?	d) Ci incontriamo in pizzeria alle otto.
5) Dove vanno Chiara e Stefania?	e) Vado a un matrimonio. Mia sorella e il suo fidanzato si sposano.

7 Rimettete in ordine le lettere e trovate le espressioni per chiedere ed esprimere un parere.

1. icnehedig? e h e n e d i e i ?

2. lovorlotomot _____

3. lapensshiceo _____

4. odemconese _____

5. siphecenen? _____

6. hecdosicea _____

8 Che tipo di abbigliamento sceglie Giulia nelle seguenti situazioni? Mettete una crocetta, come nell'esempio.

festa di compleanno
 gita scolastica
 palestra
 vacanze

117